

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

**Effects of Learning Activities Using Graphic Organizer Techniques
on Critical Thinking, Learning Achievement and Retention
in Thai Literature of Grade 7 Students**

รณชัย จันทร์แก้ว

Ronnachai Jankaew

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Education in Curriculum and Instruction**

Prince of Songkla University

2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผู้เขียน นายรัชชัย จันทร์แก้ว

สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก คณะกรรมการสอบ
.....ประธานกรรมการ
(ดร.อลิสรา ชมชื่น) (รองศาสตราจารย์ ดร.ชิตชนก เขิงเขาว์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม .....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณนะ หนูหมื่น) (ดร.อลิสรา ชมชื่น)
.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณนะ หนูหมื่น)
.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพเก้า ณ พัทลุง)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพล ศรีชนะ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มี
ส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(ดร.อลิศรา ชมชื่น)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....

(นายธรรชัช จันทร์แก้ว)

นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นายรณชัย จันทร์แก้ว)

นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ชื่อวิทยานิพนธ์	ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ผู้เขียน	นายธณชัย จันทร์แก้ว
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก แบบทดสอบวัดความสามารถ การคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทย โดยดำเนินการทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มเดียว (One group pretest-posttest design) วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (One sample t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก มีระดับความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 23.33 ระดับดีร้อยละ 46.66 ระดับพอใช้ร้อยละ 26.66 และระดับผ่านร้อยละ 3.33
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก มีระดับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทย ระดับดีเยี่ยมร้อยละ 53.33 ระดับดีร้อยละ 33.33 และระดับพอใช้ร้อยละ 13.33
3. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
4. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก มีความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ผังกราฟิก การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลสัมฤทธิ์ ความคงทน การเรียนวรรณคดีไทย

Thesis Title	Effects of Learning Activities Using Graphic Organizer Techniques on Critical Thinking, Learning Achievement and Retention in Thai Literature of Grade 7 Students
Author	Mr.Ronnachai Jankaew
Major Program	Curriculum and Instruction
Academic Year	2015

ABSTRACT

This research aims to study the effects of learning Activities Using graphic organizer technique on critical thinking, learning achievement and retention in Thai literature of Grade 7 Students. The target sample is thirty Grade 7 Students from Kanaratbamrung Yala School in the first semester of 2015 academic year. The tools use in this research consists of the learning management strategy by graphic organizer technique, the critical thinking framework of Thai literature study, and the achievement framework of Thai literature study. The research follows the one group pretest – posttest design and the analysis gathered from the findings of statistical percentages, statistical means, standard deviation, and one sample T-Test. The results are listed as follows: 1. The results of students undergo the learning management by graphic organizer technique on critical thinking in Thai literature study are; Excellent 23.33 percent, Good 46.66 percent, Fair 26.66 percent, and Pass 3.33 percent. 2. The results of students undergo the learning management by graphic organizer technique on achievement in Thai literature study are; Excellent 53.33 percent, Good 33.33 percent, and Fair 13.33 percent. 3. The students undergo the learning management by graphic organizer technique achieved the higher posttest achievement score in Thai literature study than pretest score at the statistical significance of 0.05. 4. The students undergo the learning management by graphic organizer technique achieved the retention in Thai literature study at the statistical significance of 0.05.

Keywords : *Graphic Organizer, Critical Thinking, Achievement, Retention, Thai Literature*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จไปได้ด้วยดีด้วยความกรุณาของ อาจารย์ ดร.อลิสรา ชมชื่น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณนะ หนูหมื่น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่คอยให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขและติดตามความก้าวหน้าของวิทยานิพนธ์ด้วยความใส่ใจอย่างดียิ่ง และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ชิตชนก เชิงเขาว์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพเก้า ฅ พัทลุง กรรมการสอบ ตลอดจนคณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทุกท่าน ที่กรุณาให้คำชี้แนะแก้ไขข้อบกพร่องและให้คำแนะนำเพิ่มเติมจนทำให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์มนตรี มีเนียม ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรัสรัตน์ สาครินทร์ และอาจารย์เพลินพิศ พร้อมญาติ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการทำวิจัยครั้งนี้ เป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครู และนักเรียน โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย

ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำ และช่วยประสานงานให้การทำวิทยานิพนธ์สำเร็จไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ นางสาวอารีย์ อินสุวรรณ เพื่อร่วมรุ่นที่คอยดูแลช่วยเหลือให้กำลังใจ นายรุสดี บาเหะ ที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือในเรื่องสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย นายวิฑูรย์ เมตตาจิตร รุ่นพี่ที่ปรารถนาดีแก่น้อง และเป็นแบบอย่างในการศึกษาเล่าเรียน

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อกิตติ คุณแม่เรวดี จันทร์แก้ว ที่คอยเป็นกำลังใจสำคัญ เป็นผู้ชี้ให้เห็นถึงคุณค่าและความหมายของชีวิต และเป็นเบื้องหลังความสำเร็จในชีวิตทั้งปวง

คุณประโยชน์ใด ๆ อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บิดา มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนสถาบันการศึกษาที่ได้ประสิทธิ์ประสาทให้ความรู้แก่ผู้วิจัยตลอดมา

รณชัย จันทร์แก้ว

สารบัญ

	หน้า
หน้าอำนวยการ	2
หนังสือรับรอง	3
บทคัดย่อ	5
ABSTRACT	6
กิตติกรรมประกาศ	7
สารบัญ	8
สารบัญตาราง	12
สารบัญภาพ	13
บทที่ 1 บทนำ	14
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	14
2. คำถามการวิจัย	19
3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	19
4. สมมุติฐานของการวิจัย	19
5. นิยามศัพท์เฉพาะ	20
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	21
7. ขอบเขตของการวิจัย	21
8. กรอบแนวคิดในการวิจัย	22
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	24
1.1 มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	25
2. วรรณคดีและวรรณกรรม	26
2.1 ความหมาย	26

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.2 ลักษณะของวรรณคดีและวรรณกรรม	27
2.3 การพัฒนาการสอนวรรณคดีไทย	29
3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก	30
3.1 ความหมาย	30
3.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผังกราฟิก	32
3.3 รูปแบบของผังกราฟิก	37
3.4 ประโยชน์ของการใช้ผังกราฟิกต่อผู้เรียน	44
3.5 เทคนิคการใช้ผังกราฟิกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	46
3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการใช้ผังกราฟิก	47
4. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ	49
4.1 ความหมาย	49
4.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	51
4.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	60
4.4 จุดมุ่งหมายและความสำคัญของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	64
4.5 ประโยชน์ของการจัดการเรียนการสอนให้มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณ	66
4.6 การวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	66
4.7 เกณฑ์ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	73
4.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	74
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	76
5.1 ความหมาย	76
5.2 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	77
5.3 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	78

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6. ความคงทนในการเรียนรู้	79
6.1 ความหมาย	79
6.2 ระบบความจำ	80
6.3 สภาพที่ช่วยให้เกิดความคงทนในการเรียนรู้	81
6.4 การทดสอบความคงทนในการเรียนรู้	82
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	85
1. การออกแบบการวิจัย	85
2. การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย	85
3. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	86
4. การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล	93
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย	94
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	100
ตอนที่ 1 ระดับความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย	101
ตอนที่ 2 ระดับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทย	103
ตอนที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน	104
ตอนที่ 4 ความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทย	105
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	107
1. สรุปผลการวิจัย	107
2. อภิปรายผลการวิจัย	108

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3. ปัญหาที่พบในการวิจัย	117
4. ข้อเสนอแนะ	118
บรรณานุกรม	120
ภาคผนวก	127
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	128
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	130
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล	134
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	136
ภาคผนวก จ การวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	208
ภาคผนวก ฉ กระบวนการทำแบบทดสอบของนักเรียน	218
ภาคผนวก ช การทดสอบค่าที (T-test) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์	221
ภาคผนวก ญ ผลงานนักเรียน	223
ประวัติผู้วิจัย	227

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. วิเคราะห์องค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ	58
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยการเรียนรู้ เนื้อหาและจำนวนชั่วโมง	87
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแผนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหา มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ตามเกณฑ์ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	88
4. แสดงคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียน (Posttest) ของนักเรียนมาคำนวณหาค่าร้อยละ และเทียบกับเกณฑ์	101
5. แสดงคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน (Posttest) ของนักเรียนมาคำนวณหาค่าร้อยละ และเทียบกับเกณฑ์	103
6. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก	105
7. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกกับหลังการสอบไปแล้ว 2 สัปดาห์	106
8. ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (ค่า IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้	209
9. ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (ค่า IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์	210
10. ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (ค่า IOC) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	212
11. แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทย	214
12. แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย	216
13. แสดงคะแนนการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียน	219

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1. กรอบแนวคิดในการวิจัย	22
2. ผังความคิด (Mind Map)	38
3. ผังใยแมงมุม (Spider Map)	39
4. ผังวงกลมซ้อนหรือเวนนไดอะแกรม (Venn Diagrams)	40
5. ผังทีชาร์ต (T-Chart)	40
6. ผังก้างปลา (Fishbone Map)	41
7. เส้นเวลา (Time Line / Continuum Diagrams)	42
8. ผังเรียงลำดับ (Event Chain)	42
9. ผังขั้นบันได (Ladder)	42
10. ผังวัฏจักร (Cyclical Map)	43
11. ผังมโนทัศน์ (Concept Mapping)	44
12. แผนภูมิแห่งแสดงระดับความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน	102
13. แผนภูมิแห่งแสดงระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน	104
14. การกำหนดเป้าหมายของนักเรียน	110
15. การสรุปและเลือกทางเลือกในประเด็นที่คิดของนักเรียน	114

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วรรณคดีไทย เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติที่สะท้อนอารยธรรม ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ แสดงถึงเอกลักษณ์และความเป็นเอกราชของชาติไทยจากยุคบรรพชนสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ดังที่ ชิดา โมกสิกรัตน์ (2541, 512) ได้กล่าวถึงชาติไทยและวรรณคดีไทยไว้ว่า ชาติไทยมีวรรณคดีเป็นสมบัติของชาติ ซึ่งแสดงความเป็นเอกราช ไม่ได้อยู่ใต้อำนาจของชาติใด วรรณคดีไทยยังเป็นศูนย์รวมความรู้สึกรวมของคนในชาติ รวมถึงวรรณคดียังสะท้อนประวัติความเป็นมาของชาติที่เป็นเอกราชตลอดมา จึงกล่าวได้ว่าวรรณคดีไทยเป็นเสมือนประตูลูกโลกแห่งชีวิตและประวัติศาสตร์ของคนในชาติ ส่วน รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2544, 13) ได้กล่าวถึง ความหมายของวรรณคดีว่า เป็นศิลปะทางภาษา เป็นเครื่องมือสื่อสารความคิด ที่มีความงามความไพเราะ เป็นที่จับใจผู้อ่าน ผู้ฟัง ผู้ศึกษา ทุกยุคทุกสมัย สืบทอดจากชั่วอายุหนึ่งไปสู่อีกชั่วอายุหนึ่ง ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอีกอย่างหนึ่ง นอกจากนี้ ดวงมน จิตรจักษ์ (2556, 25) ได้กล่าวถึงการสร้างวรรณคดีว่า วรรณคดีสร้างขึ้นเพื่อสื่อประสบการณ์ สาระของวรรณคดีคือประสบการณ์ทางอารมณ์และทัศนคติต่อสิ่งที่มีความหมายในชีวิต กระทรวงศึกษาธิการ (2544, 326) ได้กล่าวถึงวรรณคดีว่าเป็นสิ่งสร้างสรรค์อันล้ำค่าของมนุษย์ มนุษย์สร้างและสื่อสารเรื่องราวของชีวิต วัฒนธรรม และอารมณ์ความรู้สึกที่เกี่ยวข้อง หรือสะท้อนความเป็นไปของมนุษย์ ด้วยกลวิธีการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา ซึ่งมีความเหมือน และความแตกต่างกันไปตามแต่ละสมัย

ด้วยความสำคัญของวรรณคดีไทยที่เป็นสมบัติของชาติ และเป็นส่วนสำคัญในการแสดงถึงความเป็นชาติ กระทรวงศึกษาธิการได้บรรจุวรรณคดีไทยไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยทุกระดับการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม มาตรฐาน ท 5.1 มีใจความว่า เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 2551, 1-3)

การเรียนรู้วรรณคดีจึงเป็นสิ่งสำคัญ แม้จะไม่ก่อประโยชน์ในเชิงรูปธรรม โดยนำไปใช้ประกอบอาชีพได้โดยตรง แต่วรรณคดีก็ยังมีประโยชน์ในการจรรโลงใจ ให้รู้จักใช้ปัญญา ความคิดและเข้าใจความเป็นมนุษย์ (พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช 2547, 2) จากคำกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นความสำคัญในการเรียนรู้วรรณคดี ซึ่งเป็นคั้งเครื่องจรรโลงชีวิต ส่วน ทศนีย์ ศุภเมธี (2542, 60) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการสอนวรรณคดีว่า ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้คตินิยมที่มีค่าจากวรรณคดี อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ให้เข้าใจสภาพชีวิตความเป็นอยู่ความรู้สึกนึกคิดของคนในสมัยที่แต่งวรรณคดีนั้น

ดังนั้นการเรียนและการสอนวรรณคดีจึงมีความสำคัญมาก ซึ่งนอกจากจะเป็นการสืบสานความเจริญงอกงามทางวัฒนธรรมแล้ว ยังเป็นการพัฒนาความคิดของผู้เรียนอีกด้วย ดังที่ อมร ลิมปนาทร (2530, 2) กล่าวว่าครูควรสอนวรรณคดีในลักษณะที่ช่วยให้นักเรียนคิด เพื่อเป็นการฝึกออกความคิดเห็นให้นักเรียนใช้ปัญญาคิดหาเหตุผลและรู้จักคิดอย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง ที่เรียกว่า “คิดอย่างมีวิจารณญาณ” เป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย รุ่ง แก้วแดง (2541, 1) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณว่า เป็นกระบวนการถ่ายทอดเนื้อหาวิชา โดยเน้นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนพัฒนาด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การแสดงความคิดเห็น และการแสวงหาความรู้ มากกว่าการวัดผลประเมินผลโดยเน้นที่ความจำเพียงอย่างเดียว ซึ่งสอดคล้องกับ ไกรยุทธ ชีรตยาสินันท์ (2539, 53) ที่ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการคิดของนักเรียน พอสรุปได้ว่าเด็กไทยไม่เก่งเรื่องการคิด การใช้เหตุผล ก็เพราะครูไทยเองไม่สันทัดในการใช้เหตุผล เราให้ความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง แต่ไม่ได้ให้ความรู้ที่เน้นทักษะการคิด การคิดเป็นคือการใช้เหตุผลเป็น การคิดเป็นจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้

การสอนวรรณคดีครูจึงต้องเน้นทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน อันจะส่งผลดีต่อเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทย การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นการคิดประเภทหนึ่ง ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาในปัจจุบัน เป็นการคิดที่มุ่งหมายเพื่อใช้ในการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบเกี่ยวกับข้อมูลหรือสภาพการณ์ที่ปรากฏโดยอาศัยความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของตนเองในการสำรวจหลักฐานอย่างรอบคอบ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปที่สมเหตุสมผล การคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและเป็นสิทธิอันชอบธรรมของผู้เรียนที่จะได้รับการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยถือเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการจัด

การศึกษา และเป็นเครื่องหมายของบุคคลที่ได้รับการศึกษา (Moris อังโนเพ็ญพิศุทธิ์ เนกมานุรักษ์ 2537, 1)

ปัจจุบันการเรียนการสอนวรรณคดีไทยยังไม่ประสบผลสำเร็จ และบรรลุตามวัตถุประสงค์เท่าที่ควร อันเนื่องมาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ ครู นักเรียน และสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ดังที่ ธิดา โมสิกรัตน์ (2541, 523) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนวรรณคดีของนักเรียน โดยให้ทัศนะว่าวรรณคดีเป็นเรื่องที่แต่งให้ผู้อ่าน ซึ่งต้องอ่านอย่างพิจารณา และตีความเรื่องราว จึงเป็นเรื่องค่อนข้างยากสำหรับนักเรียน ประกอบกับเรื่องราวในวรรณคดีไม่สอดคล้องกับสภาพชีวิตและสังคมปัจจุบัน นักเรียนจึงไม่ชอบเรียนวรรณคดี และเห็นว่าการเรียนวรรณคดีไม่มีประโยชน์

เช่นเดียวกับการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอนก็เกิดปัญหาเช่นกัน กล่าวคือ นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเด็ก 3 จังหวัดชายแดนใต้ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองจึงยากต่อการเข้าถึงวรรณคดีไทย นักเรียนไม่ยอมอ่านวรรณคดีในบทเรียน เพราะเนื้อเรื่องยาวมีคำศัพท์ยากเป็นจำนวนมาก ไม่สามารถทำความเข้าใจในวรรณคดี และคิดว่าวรรณคดีเป็นเรื่องไกลตัวนักเรียนมักจะอ่านเฉพาะเนื้อเรื่องย่อของวรรณคดีให้เข้าใจ เพื่อใช้ในการสอบเท่านั้น ทำให้นักเรียนขาดความซาบซึ้ง ไม่เห็นคุณค่าของวรรณคดีไทย และเบื้องหน้าต่อการเรียนวรรณคดีไทย สอดคล้องกับรายงานการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทย ของกองทุนวิจัยทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2556, 75) พบว่า ปัญหาการสอนวรรณคดีในชั้นมัศึกษามีปัญหานักเรียนส่วนหนึ่งทำไม่ได้ นักเรียนไม่กล้าแสดงออก ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนยังต่ำกว่าเกณฑ์ เช่นเดียวกับผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ช่วงชั้นที่ 3 ม.3 ปีการศึกษา 2556 จากสำนักทดสอบทางการศึกษา (2556, 1) ในวิชาภาษาไทย พบว่าผลการสอบของนักเรียนในระดับประเทศ มีคะแนนเฉลี่ยในมาตรฐาน ท 5.1 วรรณคดีและวรรณกรรม เท่ากับ 1.88 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5.00 คะแนน

จากข้ออ้างข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาในการเรียนการสอนวรรณคดีไทย ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรตระหนัก และมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีไทย ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่ง โดยกระทรวงศึกษาธิการ (2544) ได้อธิบายเกี่ยวกับบทบาทของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งหลากหลาย และถือว่าเป็นหัวใจของกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ครูยังมีบทบาทสำคัญ ที่จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินไปตามวัตถุประสงค์การสอน

วรรณคดีไทย สืบเนื่องมาจนถึงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ก็ยังคงให้ความสำคัญเกี่ยวกับบทบาทของครูในแนวทางเดียวกัน ที่จะส่งเสริมประสิทธิภาพในการสอนวรรณคดีไทย และทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย การเลือกใช้รูปแบบการสอนวิธีการหรือเทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูจะเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนได้อีกวิธีหนึ่ง

วิธีการสอนที่สามารถช่วยให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีเหตุผลและสามารถค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองวิธีหนึ่ง คือ การใช้เทคนิคผังกราฟิก โดยเน้นการเชื่อมโยงความรู้เก่าและความรู้ใหม่ในการเรียนการสอน ซึ่งตามทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายได้กล่าวว่า ผู้เรียนต้องสามารถนำความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งที่เรียนทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่มาเชื่อมโยงกันอย่างสมเหตุสมผล ทำให้รับรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างมีความหมายซึ่งเป็นกระบวนการโดยอาศัยสมองเป็นหลัก และจากการศึกษาของนักวิทยาศาสตร์พบว่า คนเราใช้สมองไม่ถึงร้อยละ 10 ของศักยภาพที่มีอยู่ เพราะที่ไม่เคยได้เรียนรู้ในสิ่งที่เรามีอยู่ หรือประยุกต์สิ่งที่เรามีอยู่ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ถ้าเราต้องการให้สมองทำงานอย่างมีประสิทธิภาพควรมีการจัดระบบ ระเบียบของข้อมูล หาคำความคิดหลักความคิดรอง โยงใยให้สัมพันธ์กันเป็นหมวดหมู่ที่ง่ายต่อการจดจำ หรือทำความเข้าใจ จะเป็นการสร้างเสริมความสามารถของสมองอย่างดียิ่ง การเรียนที่มีประสิทธิภาพคงไม่จำกัดอยู่เพียงให้ผู้เรียน รู้ เข้าใจ และจำได้เท่านั้น ต้องเปิดกว้างและส่งเสริมให้ผู้เรียนผ่านกระบวนการคิด การปฏิบัติ การทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น และสรุปสาระการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

การเรียนการสอนด้วยการใช้เทคนิคผังกราฟิก เป็นวิธีการกระตุ้นและสร้างพัฒนาการของสมองให้ทำงานอย่างเป็นระบบ สายใยของประสาท (Dendrites) ที่เจริญเติบโตในสมองยังได้รับการกระตุ้นจะยิ่งเพิ่มเส้นใยขยายเป็นรากฝอยออกมามาก ทำให้ฉลาดยิ่งขึ้นซึ่งเป็นยอดปรารถนาของการสร้างคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เต็มตามศักยภาพและมีคุณภาพอย่างเหมาะสม การสร้างผังกราฟิกจะต้องสร้างขึ้นโดยอาศัยการทำงานประสานกันของสมองทั้งสองซีก ซีกขวาที่มีความเกี่ยวกับภาพ สัญลักษณ์ จิตนาการ และซีกซ้ายที่เป็นการใช้เหตุผล และการคิดเชิงตรรกะ (Buzan 1997, 7-29) ผังกราฟิกนั้นเป็นการจัดกลุ่ม จัดระบบ เชื่อมโยงความคิด ซึ่งได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับการทำงานและความต้องการของสมอง ซึ่งจะต้องมีใช้มีเพียงตัวหนังสือ รายงาน ตัวเลข ลำดับและ

เส้นเท่านั้น ยังต้องคำนึงถึง สี การสร้างภาพ มิติ สัญลักษณ์ ความได้สัดส่วน ฯลฯ ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งที่สามารถพัฒนาการคิดของผู้เรียนให้เป็นระบบ เป็นระเบียบ มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ และแจ่มแจ้งชัดเจน เทคนิคผังกราฟิกจึงเป็นการทำงานร่วมมือกันของสมองซีกซ้ายและซีกขวาในการเชื่อมโยงต่อผูกข้อมูลทั้งหมดเข้าด้วยกัน

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกเป็นการพัฒนาความคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพราะช่วยเพิ่มควมมีเหตุผล การเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ช่วยลำดับความคิดตามลำดับความสำคัญ และช่วยพัฒนาด้านการจำอีกด้วยอันจะนำไปสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณิ สุวรรณจรัส (2543) พบว่าผังกราฟิกเป็นนวัตกรรมที่ช่วยพัฒนาความคิดอย่างมีวิจารณญาณ ส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ตลอดจนเกิดความคงในการการเรียนรู้ การศึกษาในปัจจุบันต้องให้ความสำคัญต่อการคิดเป็นอันมาก เพราะการคิดเป็นพื้นฐานสำคัญในการเข้าถึงความรู้ ผู้เรียนจึงควรได้รับการฝึกทักษะการคิด เพื่อให้เป็นผู้มีวิจารณญาณ รู้เท่าทันเรื่องราวข้อมูล มีความสามารถในการตัดสินใจ แก้ปัญหา และพึ่งพาตนเองได้ การคิดเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้มนุษย์เห็นการณ์ไกลและสามารถควบคุมตนเองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ การคิดอย่างมีเหตุผลและวิจารณญาณเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่มีผลต่อการเรียนรู้ การตัดสินใจ และการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ของคน

ด้วยเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ 2551, 6) การศึกษาในปัจจุบันจึงต้องให้ความสำคัญต่อการคิดเป็นอันมาก เพราะการคิดเป็นพื้นฐานสำคัญในการเข้าถึงความรู้

2. คำถามการวิจัย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกมีผลต่อการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมี
 วิจารณญาณ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้น
 มัธยมศึกษาปีที่ 1 หรือไม่อย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย
 ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก
2. เพื่อศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการ
 เรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนที่ได้รับการจัดการ
 เรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
4. เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้
 โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก

4. สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 วรรณคดีไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 วรรณคดีไทยหลังเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยหลังการทดสอบหลังเรียนไปแล้ว 2
 สัปดาห์ไม่แตกต่างกัน

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังหรือแผนภาพในการจัดระบบการคิด กระบวนการคิด และส่งเสริมความคิดของผู้เรียนให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นต่าง ๆ ของข้อมูลประกอบด้วย ผังความคิด ผังใยแมงมุม ผังวงกลมซ้อน ผังทีชาร์ต ผังก้างปลา ผังเส้นเวลา ผังเรียงลำดับ ผังขั้นบันได ผังวัฏจักร ผังมโนทัศน์ โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกในการนำเข้าสู่บทเรียน การสอน การสรุปบทเรียน ตลอดจนให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติในการสร้างผังกราฟิกด้วยตนเอง อีกทั้งนำผังก่อร่างมาเขียนเป็นแผนการจัดการเรียนรู้สัดส่วนการใช้ผังแต่ละชนิดมีจำนวนที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่ปรากฏในวรรณคดีไทย เรื่องนิราศภูเขาทอง รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแผนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหา มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ตามเกณฑ์ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2. การคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย หมายถึง กระบวนการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบเกี่ยวกับข้อมูลหรือสภาพที่ปรากฏในวรรณคดีไทย เรื่องนิราศภูเขาทอง โดยใช้ความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของตนเอง เพื่อนำไปสู่การสรุปที่สมเหตุสมผล ซึ่งประเมินได้จากคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามขั้นตอนของกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบโดยพิจารณาจากองค์ประกอบทั้ง 7 ด้านของการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามแนวคิดของทิสนา เขมมณี คือ 1. สามารถกำหนดเป้าหมายในการคิดอย่างถูกต้อง 2. สามารถระบุประเด็นในการคิดอย่างชัดเจน 3. สามารถประมวลข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่คิด 4. สามารถวิเคราะห์ข้อมูลการคิดได้ 5. สามารถประเมินข้อมูลได้ 6. สามารถใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูล 7. สามารถสรุปและเลือกทางเลือกในประเด็นที่คิดได้

3. ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทย หมายถึง ผลที่เกิดจากกระบวนการเรียนการสอนที่ทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องนิราศภูเขาทอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วัดได้จากคะแนนการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียน แบบปรนัย 4 ตัวเลือกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดพฤติกรรมทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านความเข้าใจ

ด้านการนำไปใช้ ด้านการวิเคราะห์ ด้านการสังเคราะห์ และด้านการประเมินค่า ตามแนวคิดของ Bloom

4. ความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทย หมายถึง ความสามารถในการจำและระลึกได้ต่อประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้รับมาแล้วในการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องนิราศภูเขาทอง หลังจากได้ทิ้งเวลาไว้ 2 สัปดาห์ ทั้งนี้โดยไม่มีการกระทำสิ่งนั้นออกมาเลยในช่วงเวลาที่ทิ้งไป วัดได้จากคะแนนในการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทย ที่เป็นฉบับเดียวกับที่ได้ทดสอบหลังเรียน โดยทำการทดสอบเมื่อสิ้นสุดการทดลองไป 2 สัปดาห์

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาไทยและวิชาอื่น ๆ ในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาการคิด
2. เป็นแนวทางสำหรับการค้นคว้า การวิจัย และการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกในรายวิชาหรือระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป
3. เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
4. เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีในการเรียนวรรณคดีไทย

7. ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/8 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 จำนวน 30 คน
2. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือ วรรณคดีไทย เรื่องนิราศภูเขาทอง เป็นส่วนหนึ่งของสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่

3.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก

3.2 ตัวแปรตาม คือ

3.2.1 การคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย

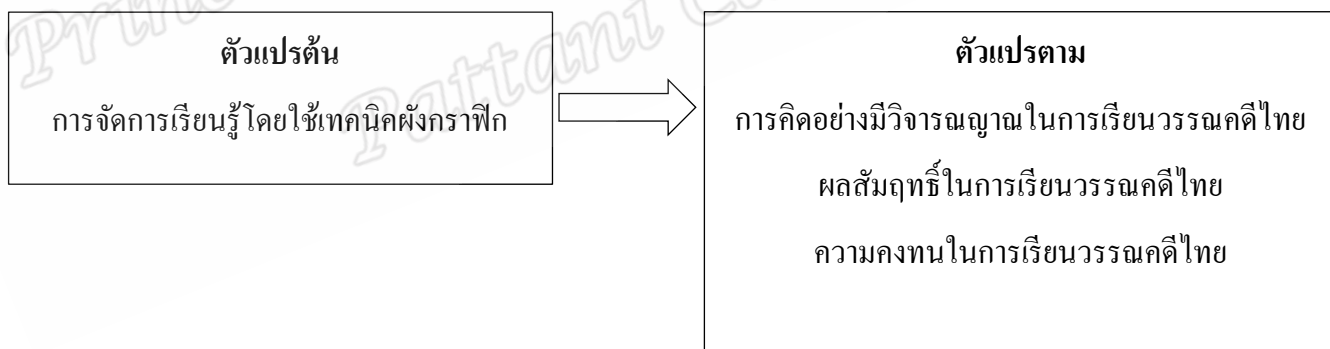
3.2.2 ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทย

3.2.3 ความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทย

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2558 ถึงเดือนสิงหาคม 2558

8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อการคิดอย่างมี
 วิจารณญาณ โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลสัมฤทธิ์ และความคงทน ในการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังหัวข้อต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.1. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2 วรรณคดีและวรรณกรรม

2.1 ความหมาย

2.2 ลักษณะของวรรณคดีและวรรณกรรม

2.3 การพัฒนาการสอนวรรณคดีไทย

3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก

3.1 ความหมาย

3.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผังกราฟิก

3.3 รูปแบบของผังกราฟิก

3.4 ประโยชน์ของการใช้ผังกราฟิกต่อผู้เรียน

3.5 เทคนิคการใช้ผังกราฟิกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการใช้ผังกราฟิก

4. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

4.1 ความหมาย

4.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

4.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

4.4 จุดมุ่งหมายและความสำคัญของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

4.5 ประโยชน์ของการจัดการเรียนการสอนให้มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณ

- 4.6 การวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
- 4.7 เกณฑ์ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
- 4.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

- 5.1 ความหมาย
- 5.2 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 5.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6. ความคงทนในการเรียนรู้

- 6.1 ความหมาย
- 6.2 ระบบความจำ
- 6.3 สภาพที่ช่วยให้เกิดความคงทนในการเรียนรู้
- 6.4 การทดสอบความคงทนในการเรียนรู้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

จากข้อค้นพบในการศึกษาวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ผ่านมา ประกอบกับข้อมูลจากแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 เกี่ยวกับการพัฒนาคนในสังคมไทย และจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนสู่ศตวรรษที่ 21 จึงเกิดการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสม ชัดเจนทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อเป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอนแต่ละระดับชั้นปีไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น อีกทั้งได้ปรับกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนเกณฑ์การจบการศึกษาแต่ละระดับ และเอกสารแสดง

หลักฐานทางการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ

โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ โดยเฉพาะความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

(กระทรวงศึกษาธิการ 2551, 2-3)

1.1 มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยกระทรวงศึกษาธิการ (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551, 44-55) ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้ภาษาไทยช่วงชั้นที่ 3 และคุณภาพของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนวรรณคดีไทยไว้ดังนี้

สาระที่ 1 การอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปตัดสินใจ
แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

1. สามารถอ่านอย่างมีวิจารณญาณและมีประสิทธิภาพ ตีความ แปลความ และขยายเรื่องที่อ่านอย่างลึกซึ้ง รักและสนใจการอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ อย่างกว้างขวางมากขึ้น ใช้แหล่งความรู้พัฒนาประสบการณ์และความรู้จากการอ่าน นำความรู้และความคิดมาใช้ในการตัดสินใจและการแก้ปัญหา สร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต

2. สามารถวิเคราะห์ วิวิจารณ์ และประเมินค่าเรื่องที่อ่านโดยใช้ประสบการณ์และความรู้จากการอ่านหนังสือที่หลากหลายเป็นพื้นฐานการพิจารณาเนื้อหา รูปแบบ รวมทั้งคุณค่าทางวรรณคดีและสังคมโดยใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์อย่างหลากหลายเป็นเครื่องมือพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเรียนรู้

3. สามารถอ่านหนังสืออย่างหลากหลายเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาสมรรถภาพ การเขียน นำข้อความหรือบทประพันธ์ที่มีคุณค่าและระบุนความประทับใจใช้ในการสื่อสารอ้างอิง เลือกรอ่านหนังสือจากแหล่งเรียนรู้ และสื่อสารสนเทศเพื่อความรอบรู้และเป็นประโยชน์ในการศึกษา ต่อ การทำงานและการประกอบอาชีพ มีมารยาทการอ่านและนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูล แนวคิดคุณค่าของงานประพันธ์ และความเพลิดเพลิน การเรียนและทำความเข้าใจบทเห่ บทร้อง เล่นของเด็ก เพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต และความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิด ความซาบซึ้งและภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรม ไทย อย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

1. สามารถอ่านบทกวีนิพนธ์ ประเภทกาพย์ กลอน ร่าย โคลง ฉันท์ ลิลิต บทละครและวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น นวนิยาย สารคดี และบทความ สามารถใช้หลักการวิจารณ์ วรรณคดีเบื้องต้นพิจารณาเรื่องที่อ่าน โดยวิเคราะห์องค์ประกอบของงานประพันธ์แต่ละชนิดเพื่อ ประเมินคุณค่าด้านวรรณศิลป์ เนื้อหาและคุณค่าทางสังคมและนำไปใช้ใน ชีวิตจริง

2. สามารถเข้าใจประวัติวรรณคดีและวรรณกรรมในแต่ละสมัย ปัจจัยแวดล้อมที่มี ส่วนให้เกิดวรรณคดีและวรรณกรรมและเข้าใจวิวัฒนาการทางวรรณคดีและวรรณกรรมในแต่ละ สมัย เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการเข้าใจโลกทัศน์และวิถีชีวิตของคนไทย

2. วรรณคดีไทยและวรรณกรรม

2.1 ความหมาย

คำว่า วรรณคดี เป็นศัพท์บัญญัติขึ้นเพื่อใช้ในความหมายของคำว่า Literature ใน ภาษาอังกฤษ เป็นการแสดงความคิดโดยเขียนหรือแต่งขึ้นเป็นหนังสือ จะแต่งดีหรือไม่ดีเป็นเรื่องดี หรือเลว จะเป็นหนังสือของชาติใดภาษาใด หรือยุคใดสมัยใดก็ได้ ถือว่าเป็นวรรณคดีทั้งนั้น (กุหลาบ มัลลิกะมาส 2517, 5)

วรรณคดีจึงเป็นหนังสือที่กวีในอดีตเขียนขึ้นมีความงดงาม ได้รับการยกย่องว่าแต่งดีมีความไพเราะในอรรถรส มีคุณค่าทางอารมณ์ ให้ความรู้สึก ก่อให้เกิดความสะเทือนใจแก่ผู้อ่าน เป็นหนังสือที่มีคุณค่า ส่งเสริมสติปัญญา ฝึกคิธรรมและยกระดับจิตใจของผู้อ่านให้สูงขึ้น และแสดงออกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ไม่ว่าจะเป็นทางภาษา ทางสังคมและวัฒนธรรม วรรณคดีจึงเป็นมรดกของชาติ ส่วนหนังสือที่แต่งในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรองยังไม่จัดเป็นวรรณคดี แต่เรียกว่า วรรณกรรม (กัตัญญ ชูชัน 2543, 3)

2.2 ลักษณะของวรรณคดีและวรรณกรรม

บรรเทา กิตติศักดิ์ (2527, 138-139) ได้อธิบายถึงลักษณะของวรรณคดีไว้ว่า วรรณคดีจะมีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1. เนื้อหาเหมาะสมกับรูปแบบของคำประพันธ์ กวีจะแต่งเป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรองก็ได้ เนื้อหาจะต้องเหมาะสมกับรูปแบบของคำประพันธ์ เช่น การเทิดทูนบุคคลหรือชมบ้านชมเมืองมักแต่งในรูปลิลิตหรือคำฉันท์ ถ้าแสดงความรักความอาลัยจะแต่งด้วยเพลงยาวหรือนิราศ ถ้าใช้แสดงละครจึงจะแต่งเป็นกลอนบทละคร ส่วนร้อยแก้วจะใช้แต่งได้ทั้งนวนิยาย เรื่องสั้นและสารคดี
2. ภาษามีความประณีตและไพเราะ วรรณคดีไทยจะมุ่งความงามทางอรรถรสเป็นสำคัญ ภาษาจึงได้รับการเลือกเฟ้นทั้งความหมายและเสียง ให้เกิดความกินใจและไพเราะด้วยเสียงสัมผัสและการเล่นคำ ใช้การเปรียบเทียบให้เกิดจินตนาการวรรณคดีจึงเกิดความงดงามในเชิงวรรณศิลป์ ได้แก่

2.1 อารมณ์แห่งความสะเทือนใจ ได้แก่อารมณ์รัก โกรธ เศร้าโศก เปล่าเปลี่ยวใจ บั่นทึงใจ อารมณ์เหล่านี้จะสอดแทรกอยู่ในวรรณคดีทุกเรื่อง

2.2 ความนึกคิดและจินตนาการ กวีจะมีจินตนาการตกแต่งเรื่องราวให้งดงาม จินตนาการและความคิดของกวีจะแสดงออกด้วยถ้อยคำที่ลึกซึ้งให้ภาพแก่ผู้อ่าน เช่น บทอศรจรยในวรรณคดีไทย จะแสดงออกอย่างมีศิลปะ มีลักษณะความเป็นที่ซ่อนอยู่ ผู้อ่านต้องตีความเอาเอง นับเป็นศิลปะแห่งการใช้ถ้อยคำที่ไพเราะ

2.3 การแสดงออก กวีจะใช้ภาษาทางวรรณคดีทำให้อ่านเกิดความรู้สึกเห็นบุคลิกภาพและบทบาทของตัวละคร และเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ดียิ่งขึ้น

2.4 จินตภาพ เป็นโวหารกวีที่ใช้ในการสร้างภาพให้แก่ผู้อ่าน เป็นจุดเด่นของวรรณศิลป์ที่จะสร้างจินตภาพให้ประสมประสานกลมกลืนกับเนื้อเรื่อง เป็นกลวิธีฝึกหัดใช้ในการสร้างความรู้สึกร่วมกับผู้อ่าน เช่น ใช้โวหารอุปมาอุปไมย เป็นการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง เช่น การบรรยายภาพของจรกาในบทพระราชนิพนธ์โอหนา ว่า

เกศานาสิกขนงเนตร	สมเพชวิปริตผิควิสัย
เสียงแหบเสบสันเป็นฟันไป	รูปร่างช่างกระไรเหมือนยักษ์มาร
เมื่อยิ้มเหมือนหยอกหลอกเหมือนขู	ไม่ควรคู่เคียงพ่กตรัสสมัครสมาน

การใช้โวหารอริพจน์เป็นโวหารที่กล่าวเกินความเป็นจริง เช่น

ยามกินกินทุกขทุกค่าเช้า	ด้วยมิได้คลังเกล้าสามสมร
-------------------------	--------------------------

โวหารดังกล่าวนี้จะช่วยสร้างภาพหรือความรู้สึกนึกคิดของกวีได้ปรากฏเด่นชัดและลึกซึ้งมากกว่าการใช้ถ้อยคำธรรมดาสามัญ

2.5 การใช้สัญลักษณ์ การแสดงออกในวรรณคดีไทยจะใช้ถ้อยคำที่เป็นสัญลักษณ์ซึ่งเป็นศิลปะทางภาษา ทำให้เกิดความเข้าใจได้กว้างขวางลึกซึ้งเกินกว่าการใช้ถ้อยคำธรรมดาในการอธิบาย สัญลักษณ์บางอย่างใช้กันจนเป็นแบบแผน เช่น ไฟหมายถึงความโกรธ ดอกไม้หมายถึงผู้หญิงงาม หงส์หมายถึงคนในตระกูลสูง กาหมายถึงคนมีสกุลต่ำ เป็นต้น ดังกลอนในเรื่องพระอภัยมณี ว่า

สินสมุทรสุดแสนสุครึ้ง	ขึ้นเสียงดังเดือดค้ำว่าจองทอง
ตัวเป็นกามาประสงค์ซึ่งหงส์ทอง	จะไปองเสียให้อารมณ์มัน

3. วรรณคดีให้คุณค่า วรรณคดีไทยเน้นหนักไปในด้านอารมณ์มากกว่าปรัชญา กวีมุ่งแสดงออกทางด้านอารมณ์ แต่ผู้อ่านก็จะได้รับปรัชญาแห่งการดำเนินชีวิตไปด้วยเพราะตัวละครในวรรณคดีจะแสดงออกถึงความรู้สึกและอารมณ์ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจชีวิตมนุษย์ดีขึ้น นอกจากนั้น วรรณคดียังเป็นเสมือนกระจกส่องให้เห็นภาพในอดีตอย่างชัดเจน กวีจะบันทึกเรื่องราวในสังคมในสมัยของกวีไว้ในวรรณคดี จึงอาจเป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์ในการค้นคว้าหรือตรวจสอบเรื่องราวในอดีตได้ ฉะนั้นวรรณคดีจึงมีคุณค่าในทางวัฒนธรรมประเพณี แสดงชีวิตความเป็นอยู่ของบรรพบุรุษ ให้คุณค่าในด้านปรัชญาและความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ ตลอดจนเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมของวรรณคดีเล่มนั้น ๆ ทำให้ผู้อ่านเห็นโลกและเข้าใจชีวิตกว้างขวางขึ้น

2.3 การพัฒนาการสอนวรรณคดีไทย

ปัจจุบันการสอนวรรณคดีไทยนั้น ได้มีการคิดค้นวิธีการสอนไปตามยุคสมัย และเหตุการณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ อย่างซาบซึ้งและเห็นคุณค่า ซึ่งมีนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวถึงวิธีการสอนวรรณคดีไทย โดยสรุปได้ดังนี้

บรรเทา กิตติศักดิ์ (2527, 137) การสอนวรรณคดีแต่เดิมนั้นครูมักจะมุ่งสอนแต่ให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องของวรรณคดี ลักษณะนิสัยตัวละครและคำศัพท์เท่านั้น โดยให้นักเรียนอ่านในใจอ่านออกเสียงและเน้นการอ่านทำนองเสนาะ พร้อมทั้งให้ท่องบทอาขยานตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้เท่านั้น การเรียนวรรณคดีจึงทำให้นักเรียนไม่เข้าถึงวรรณคดีและไม่เกิดความซาบซึ้งเท่าที่ควร แม้ว่าหลักสูตรจะได้กำหนดไว้ว่าให้นักเรียนเกิดความสนใจและซาบซึ้งในวรรณคดีก็ตามแต่การสอนไม่ได้ทำให้นักเรียนเข้าถึงวรรณศิลป์ เพราะวรรณคดีเป็นศิลปะทางภาษาการสอนจะต้องให้เข้าถึงศิลปะทางภาษา แม้ในปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาจะมีหนังสือชุดทักษะสัมพันธ์ และชุดวรรณคดีวิจักษ์ให้นักเรียนได้เรียนวรรณคดีในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะชุดวรรณคดีวิจักษ์ ต้องการให้นักเรียนเข้าถึงวรรณคดีแต่มีใช้ต้องการให้วิจารณ์วรรณคดีตามหลักวิชาวิจารณ์วรรณคดี เพียงแต่ต้องการให้อ่านและคิด เข้าใจภาษาในวรรณคดีเห็นความงามของวรรณคดี รู้จักวิพากษ์วิจารณ์แบบง่าย ๆ เท่านั้น การสอนวรรณคดีก็ยังไม่ได้พัฒนาไปจากเดิมมากนัก ยังคงมุ่งเน้นเรื่อง คำศัพท์มุ่งให้อ่านทำนองเสนาะและอ่านออกเสียงอย่างเดิม

สุจริต เพียรชอบ (2540, 63-66) กล่าวว่า ในอดีตเด็กมีโอกาสดูลิขิต และซาบซึ้งกับวรรณคดีมากกว่าในปัจจุบัน เพราะในอดีตมีสิ่งเร้าเร้าบันเทิงใจไม่มากเท่าปัจจุบันวรรณคดีจึงอยู่ในชีวิตประจำวัน จนเด็กเรียนรู้ และซาบซึ้งไปโดยไม่รู้ตัว แต่ปัจจุบันวรรณคดีไม่ได้เป็นสิ่งบันเทิงใจเพียงอย่างเดียวของเด็กอีกต่อไป เพราะเด็กไม่มีโอกาสเรียนรู้วรรณคดีจากหนังสือเรียนเท่านั้น แต่มีโอกาสรู้อื่น ๆ เพื่อความบันเทิงอีกมากมาย เมื่อเป็นเช่นนี้ครูจึงต้องมีบทบาทอย่างยิ่งในการเรียนการสอนวรรณคดี บทบาทของครูก็คือปลูกศรัทธาให้แก่ผู้เรียนหาแนวร่วมด้วยการให้นักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชน และชุมชนได้มีส่วนร่วมกิจกรรมสรวลวิญญาประชาสัมพันธ์ คือ จัดกิจกรรมเพื่อการประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ เลือกรรณกิจกรรรม นำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างหลากหลายมาใช้ในการเรียนการสอนวรรณคดีไทย

จากแนวคิดและหลักการในการสอนวรรณคดีไทย ข้างต้น สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการเรียนการสอนวรรณคดีไทยได้เป็นอย่างดี ซึ่งผู้วิจัยสรุปได้ว่า การเรียนการสอนวรรณคดีไทยเป็นการศึกษาเพื่อศิลปะ คือมุ่งเน้นการค้นหาความงาม ความไพเราะ หรือสุนทรียภาพจากการใช้ภาษาและเนื้อหา ว่ามีความประณีตและวิจิตรอย่างไร ผู้สอนจะต้องนำจิตวิทยามาใช้ในการเรียนการสอน โดยเฉพาะหลักจิตวิทยาเด็กวัยรุ่น แรงจูงใจ หลักความแตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากนี้การเรียนการสอนวรรณคดีไทย ต้องเน้นสภาพการณ์ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูควรเลือกใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย นักเรียนมีบทบาทในการเรียน และเลือกวรรณคดีที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก

3.1 ความหมาย

ความหมายของคำว่า ผัง ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2544 หมายถึง แบบที่เขียนย่อหรือขยายจากสิ่งต่าง ๆ ส่วนคำว่า กราฟ หมายถึง แผนภูมิที่ใช้เส้น จุด หรือภาพ เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน 2544, 66 และ 776)

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2544, 129) ได้กล่าวว่า ผังกราฟิก คือแบบของการสื่อสารเพื่อให้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมอย่างเป็นระบบ มีความเข้าใจง่าย กระชับ กะทัดรัด ผังกราฟิกนั้นได้มาจากการนำข้อมูลดิบ หรือความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาทำการจัดกระทำข้อมูล ในการจัดกระทำข้อมูลต้องใช้ทักษะในการคิด เช่น การสังเกต การเปรียบเทียบ การแยกแยะ การจัดประเภท การเรียงลำดับ การใช้ตัวเลข เช่น ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย การสรุป จากนั้นจึงมีการเลือกแบบผังกราฟิก เพื่อนำเสนอข้อมูลที่จัดกระทำแล้วตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่ผู้นำเสนอต้องการ

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และ ดารณี คำวังนัง (2546, 29) กล่าวว่า ผังกราฟิกหรือแผนผังความคิดเป็นการนำหลักการทำงานของสมองมาใช้ให้เป็นประโยชน์ เพราะการใช้ผังมโนภาพจะเกิดขึ้นได้จากการทำงานของสมองทั้ง 2 ซีก คือสมองซีกซ้ายและสมองซีกขวา โดยสมองซีกซ้ายจะทำหน้าที่ในการวิเคราะห์ค่า สัญลักษณ์ ตรรกวิทยา ส่วนสมองซีกขวาจะทำหน้าที่ในการสังเคราะห์รูปแบบ สีสัน รูปร่าง ผังมโนภาพจะช่วยประหยัดเวลาในการคิดระดมสมองในเรื่อง

ใหม่ ๆ ในเรื่องการวางแผนการสรุป การทบทวน และการจดบันทึก

ทิสนา แคมมณี (2550, 388) กล่าวว่าผังกราฟิกเป็นแผนผังทางความคิดซึ่งประกอบไปด้วยความคิดหรือข้อมูลสำคัญ ๆ ที่เชื่อมโยงกันอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งทำให้เห็นโครงสร้างของความรู้หรือเนื้อหาสาระนั้น ๆ การใช้ผังกราฟิกเป็นทักษะที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ จำนวนมาก เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นได้ง่ายขึ้น เร็วขึ้นและจดจำได้นาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเนื้อหาสาระหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่นักเรียนประมวลมานั้นอยู่ในลักษณะกระจัดกระจาย ผังกราฟิกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนจัดข้อมูลเหล่านั้นให้เป็นระบบระเบียบ อยู่ในรูปแบบที่อธิบายให้เข้าใจและจดจำได้ง่าย

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2551, 248) ได้ให้ความหมายของผังกราฟิกว่า หมายถึงแผนผังรูปภาพที่แสดงความคิดหรือข้อมูลสำคัญ ๆ ที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบระเบียบในรูปแบบต่าง ๆ กัน เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนสามารถนำเอาข้อมูลที่อยู่อย่างกระจัดกระจายจำนวนมากจัดเป็นระบบระเบียบ สามารถอธิบายให้เกิดความเข้าใจและจดจำความรู้ เนื้อหาสาระนั้น ๆ ได้ง่ายและยาวนาน

นอกจากใช้ในการประมวลความรู้หรือจัดความรู้ดังกล่าวแล้ว ในหลายกรณีที่นักเรียนมีความคิดริเริ่มหรือสร้างความคิดขึ้น ผังกราฟิกยังเป็นเครื่องมือทางการคิดได้ดี เนื่องจาก การสร้างความคิดซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรมอยู่ในสมอง จำเป็นต้องมีการแสดงออกมาให้เป็นรูปธรรม ผังกราฟิกเป็นรูปแบบของการแสดงออกของความคิดที่สามารถมองเห็นและอธิบายได้อย่างเป็นระบบชัดเจนและอย่างประหยัดเวลาด้วย (ทิสนา แคมมณี 2550, 388)

สรุปได้ว่า เทคนิคการใช้ผังกราฟิก หมายถึง วิธีการนำเสนอข้อมูลหรือข้อความรู้ โดยใช้ทักษะในการคิด การสังเกต การเปรียบเทียบ การแยกแยะ การจัดประเภท การเรียงลำดับ การใช้ตัวเลข ออกมาในลักษณะของแผนภาพแบบต่าง ๆ ทำให้เห็นโครงสร้างของความรู้ได้ชัดเจน ทำให้เกิดความจำและความเข้าใจในเนื้อหาสาระได้ง่าย รวดเร็ว และจำได้นานขึ้น

3.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผังกราฟิก

แนวคิดที่เป็นพื้นฐานของผังกราฟิกสอดคล้องกับทฤษฎี ดังต่อไปนี้

3.2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning Theory)

3.2.2 ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเอง (Constructivism)

3.2.3 และทฤษฎีกระบวนการทางสมองในการประมวลข้อมูล

(Information Processing Theory)

3.2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning Theory) ของ

ออสซูเบล (Ausubel) เป็นผู้ตั้งทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายโดยเขาเชื่อว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานที่สามารถเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ได้ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ใหม่กับโครงสร้างของความรู้เดิมที่มีอยู่ จัดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning) แต่การเรียนรู้ที่ผู้เรียนไม่สามารถนำสิ่งใหม่ไปสัมพันธ์กับความรู้เดิมได้ จัดเป็นการเรียนรู้ที่ไร้ความหมายหรือการเรียนรู้แบบท่องจำ (Rote Learning) (ศุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ 2547, 128)

ออสซูเบล ได้กล่าวไว้ในหนังสือชื่อ Education Psychology : A Cognitive View ไว้ว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดเพียงอย่างเดียวที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้คือ สิ่งที่ผู้เรียนรู้อยู่แล้ว ค้นหว่าเขารู้อะไรบ้าง แล้วสอนพวกเขาให้สอดคล้องกับสิ่งนั้นจากคำกล่าวง่าย ๆ นี้มีสิ่งที่ลึกซึ้งที่จะต้องค้นหาความหมายต่อไป โนวาค และไทเลอร์ (Novak and Tyler 1977, 25-26) ได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ว่าการสืบค้นหาสิ่งที่ผู้เรียนเรียนแล้ว หมายถึงการพิสูจน์หาองค์ประกอบของความรู้ที่ผู้เรียนมีอยู่ในสมองของผู้เรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ต้องการจะสอน หรือที่ ออสซูเบล ใช้คำว่าเป็นการพิสูจน์หา มโนทัศน์หรือความคิดรอบขอบเขตที่เกี่ยวข้อง (Subsuming concepts) ที่มีอยู่ในโครงสร้างทางปัญญา (Cognitive structure) ในความหมายของ ออสซูเบล หมายถึงความรู้ที่จัดเก็บไว้ในสมองอย่างเป็นระบบระเบียบด้วยการเชื่อมโยงระหว่างมโนทัศน์ย่อยในโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่แล้วกับมโนทัศน์ที่มีความครอบคลุมมากกว่า (More inclusive concepts) ดังนั้น โครงสร้างทางปัญญาของแต่ละบุคคลจึงแตกต่างกันตามการจัดลำดับความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ที่มีอยู่ในสมอง

ส่วนคำกล่าวที่ว่าสอนพวกเขาให้สอดคล้องกับสิ่งนั้น ออกซุเบล เสนอว่าควรสอนให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความหมาย (Meaningful) ซึ่งการเรียนรู้อย่างมีความหมายจะเกิดขึ้นเมื่อความรู้ใหม่นั้นถูกนำไปเชื่อมโยงกับมโนทัศน์ที่มีอยู่แล้ว (Subsuming concepts or subsumes)

กรอบความคิดของการเรียนรู้อย่างมีความหมายตามแนวคิดของออกซุเบล (Ausubel 1968) นั้น มีจุดเริ่มต้น 2 ประการ คือ

1. ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ คือ ปริมาณความชัดเจนและการจัดระเบียบของความรู้ที่ผู้เรียนมีอยู่ในปัจจุบันในโครงสร้างทางปัญญาของเขา
2. ธรรมชาติของสิ่งที่จะเรียนสามารถจะนำไปเชื่อมโยงกับความรู้ที่เขา มีอยู่แล้วได้หรือไม่

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของ ออกซุเบล มีแนวคิดที่จะให้ครูสอนสิ่งที่มีให้สัมพันธ์กับความรู้ที่มีอยู่เดิม จึงต้องมีองค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอน

3 ประการ คือ

1. การจัดระบบของความรู้ (เนื้อหาในหลักสูตร)
2. วิธีการรับรู้ข้อมูล (วิธีการเรียนรู้)
3. วิธีการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

จากแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning Theory) สรุปได้ว่า ครูต้องสอนและนำเสนอสิ่งใหม่ให้แก่ผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนควรให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงระหว่างมโนทัศน์เดิมและมโนทัศน์ใหม่ของนักเรียนให้สัมพันธ์กัน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในลักษณะนี้มีหลายวิธี เช่น การสร้างผังมโนทัศน์ (Concept map) การสร้างแผนรูปตัววี (Vee biagram) และแผนที่ความคิด (Mind mapping) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก (Graphic Organizer)

3.2.2 ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเอง (Constructivism) ในอดีตนักปรัชญา เชื่อว่าความรู้คือการสะสม (Collection) ข้อเท็จจริงและความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ต่าง ๆ มาประกอบกันเข้าเป็นเนื้อหาของศาสตร์ต่าง ๆ มนุษย์สามารถค้นพบความรู้จากประสบการณ์โดยผ่านประสาทสัมผัส จนกระทั่งพบว่าความรู้ทางวิทยาศาสตร์เป็นความจริงที่สมบูรณ์ที่สุด เป็นความ

จริงที่สามารถพิสูจน์ยืนยันได้ ต่อมาในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ใหม่ของแนวคิดในวิชาฟิสิกส์สมัยใหม่ ทำให้นักปรัชญาต้องกลับมาทบทวนความเชื่อเกี่ยวกับทฤษฎีความรู้ (Theory of knowledge) ใหม่และความเชื่อใหม่ที่เข้ามาแทนที่ คือ ปรัชญาสร้างสรรค์ความรู้นิยม (ไสว พักขาว 2542, 17)

แนวคิดของนักปรัชญากลุ่มสร้างสรรค์ความรู้นิยม เชื่อกันว่าความรู้เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นภายในจิตจากการพยายามทำความเข้าใจ (Make sense) สร้างความหมาย (Construct meaning) กับเหตุการณ์ ประสบการณ์ หรือสารสนเทศต่าง ๆ โดยอาศัยความรู้เดิม ความเชื่อ และความคาดหวังของตนในการแปลความหมายและทำความเข้าใจกับสิ่งต่าง ๆ (ไสว พักขาว 2544, 152)

หลักการของทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวสร้างสรรค์ความรู้นิยม มีดังนี้

1. ความรู้และความเชื่อเกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน นักจิตวิทยาการเรียนรู้กลุ่มสร้างสรรค์ความรู้นิยม (Constructivism) ไม่ได้มองว่าผู้เรียนเป็นผู้ไม่มีความรู้ หรือความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนมาก่อน แต่เชื่อว่าผู้เรียนนำประสบการณ์ และความเข้าใจเข้ามาในห้องเรียนด้วย เมื่อพบสารสนเทศใหม่เขาจะนำสิ่งที่คุ้นเคย หรือปรับเปลี่ยนสิ่งที่เขาเข้าใจให้สอดคล้องกับความเข้าใจใหม่ที่เขาได้รับ กระบวนการได้มาซึ่งการรู้นี้เป็นกระบวนการแบบปฏิสัมพันธ์ทั้งสิ้น
2. ผู้เรียนเป็นผู้ให้ความหมายแก่ประสบการณ์หรือสิ่งที่เรียน โดยปกติครูจะเป็นผู้อธิบายความหมายให้กับผู้เรียน บางครั้งประสบการณ์และความเชื่อเดิมที่ผู้เรียนมีอยู่อาจขัดแย้งกับหลักการที่ได้จากห้องเรียน การสอนที่มีประสิทธิภาพต้องคำนึงถึงเรื่องนี้ด้วย
3. กิจกรรมการเรียนรู้ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าถึงประสบการณ์ตามความรู้และความเชื่อของตน การสอนต้องเปิดโอกาสให้ใช้สิ่งที่เขารู้เพื่อแปลความหมายข้อสนเทศใหม่ และสร้างความรู้ใหม่ หน้าที่ของครูคือการค้นหาประสบการณ์และความเข้าใจที่มีมาก่อนของนักเรียน และใช้สิ่งที่นักเรียนรู้เป็นจุดเริ่มต้นของการสอน
4. การเรียนรู้เป็นกิจกรรมทางสังคมซึ่งเกิดขึ้นโดยการสืบเสาะร่วมกัน ผู้เรียนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เมื่อเขาสามารถเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดร่วมกับผู้อื่น (ไสว พักขาว 2549, 7-8)

จากแนวความคิดของปรัชญาสร้างสรรค้ความรู้นิยม (Constructivism) ที่เน้นให้ ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการให้ผู้เรียนเข้าถึงประสบการณ์ด้วยตนเอง และใช้กระบวนการ กลุ่มในลักษณะการเรียนรู้ร่วมกัน รวมทั้งใช้กระบวนการคิดเพื่อสร้างความหมายในสิ่งที่เรียน ซึ่ง ในการให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ของตนเองนั้นสามารถทำได้โดยใช้วิธีการให้ผู้เรียนสร้างเป็นผัง กราฟิก (Graphic organizer) เพื่อเชื่อมโยงความรู้ให้เกิดความหมาย และจัดระบบความรู้ในสิ่งที่ เรียน ซึ่งผังกราฟิกที่นิยมใช้ในปัจจุบันมีหลายชนิด เช่น ผังมโนทัศน์ (Concept map) และแผนที่ ความคิด (Mind map) เป็นต้น

3.2.3 ทฤษฎีกระบวนการทางสมองในการประมวลข้อมูล

(Information Processing Theory) มีกระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นจากองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน ได้แก่

1. การจำข้อมูล (Information storage) ประกอบด้วยความจำในลักษณะต่อไปนี้

1. ความจำจากการรู้สึหรือประสาทสัมผัส (Sensory memory) ซึ่งจะเก็บ ข้อมูลไว้ประมาณ 1 นาที
2. ความจำระยะสั้น (Short-term memory) หรือความจำปฏิบัติการ (Working memory) เป็นความจำที่เกิดขึ้นหลังจากการตีความสิ่งเร้าที่รับรู้มาแล้ว ซึ่งจะเก็บข้อมูลไว้ ชั่วคราวประมาณ 20 นาที และทำหน้าที่ในการคิด (Mental operation)
3. ความจำระยะยาว (Long-term memory) เป็นความจำที่มีความคงทนมี ขนาดความจุไม่จำกัด สามารถคงทนอยู่ได้เป็นเวลานาน เมื่อต้องการใช้สามารถเรียกคืนได้สิ่งที่อยู่ใน ความจำระยะยาวมี 2 ลักษณะ คือ ความจำเหตุการณ์ (Episodic memory) และความจำความหมาย (Semantic memory) เกี่ยวกับข้อเท็จจริง มโนทัศน์ กฎ หลักการต่าง ๆ องค์ประกอบด้านความจำ ข้อมูลนี้จะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับกระบวนการทางปัญญาของบุคคลนั้น

2. กระบวนการทางปัญญา (Cognitive process) กระบวนการทางปัญญาของ บุคคลใดบุคคลหนึ่งนั้นประกอบด้วย

1. การใส่ใจ (Attention) หากบุคคลมีความใส่ใจในข้อมูลที่ได้รับเข้ามาทาง ประสาทสัมผัส (Sensory cognitive memory) ข้อมูลนั้นก็จะถูกนำไปสู่ความจำระยะสั้นต่อไปแต่ถ้า

ข้อมูลนี้ไม่ได้รับการใส่ใจก็จะเลือนหายไปอย่างรวดเร็ว

2. การรับรู้ (Perception) เมื่อบุคคลรับรู้ข้อมูลที่ตนใส่ใจและนำข้อมูลนั้นเข้าสู่ความจำระยะสั้น ข้อมูลที่รับรู้มานี้จะเป็นความจริงตามการรับรู้ (Perceive reality) ของบุคคลนั้น ซึ่งอาจไม่ใช่ความจริงเชิงปรนัย (Objective reality) เนื่องจากเป็นความจริงที่ผ่านการตีความจากบุคคลนั้นมาแล้ว

3. การทำซ้ำ (Rehearsal) หากบุคคลมีการทบทวนซ้ำแล้ว ซ้ำอีก ข้อมูลนั้นก็ยังคงถูกเก็บรักษาไว้ในหน่วยความจำระยะสั้นหรือความจำปฏิบัติการต่อไป

4. การเข้ารหัส (Encoding) หากบุคคลมีกระบวนการสร้างตัวแทนทางความคิด (Mental representation) เกี่ยวกับข้อมูลนั้น ๆ โดยนำข้อมูลนั้นเข้าสู่ความจำระยะยาวและเชื่อมโยงเข้ากับสิ่งที่มีอยู่แล้วในความจำระยะยาวจะเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายขึ้น

5. การเรียกคืน (Retrieval) การเรียกข้อมูลที่อยู่ในความจำระยะยาวเพื่อนำออกมาใช้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการเข้ารหัส หากการเข้ารหัสทำให้เกิดการเก็บความจำได้ดีและมีประสิทธิภาพ การเรียกคืนก็จะมีประสิทธิภาพตามด้วย

3. เมตาคอกนิชัน (Meta cognition)

เมตาคอกนิชัน หมายถึง การควบคุมและประเมินการคิดของตนเอง เบเกอร์และบราวน์ (Baker and Brown 1984 อ้างถึงใน พิมพันธ์ เดชะคุปต์ 2544, 157-158) ได้สรุปไว้ว่า เมตาคอกนิชัน แยกได้เป็น 2 องค์ประกอบ คือ

1. การตระหนักรู้ (Awareness) เป็นการตระหนักรู้ถึงทักษะกลวิธีและแหล่งข้อมูลที่จำเป็นและรู้ว่าต้องทำอะไร (What to do) องค์ประกอบแรกนี้เป็นเรื่องของสิ่งที่บุคคลรู้ถึงสิ่งที่ตนเองคิด และความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่คิดกับสถานการณ์การเรียนรู้ รวมถึงการแสดงออกในสิ่งที่ตนเองรู้ออกมาโดยการอธิบายให้ผู้อื่นฟังได้ สามารถสรุปใจความสำคัญของสิ่งที่เรียนรู้นั้น มีวิธีจำสิ่งนั้นได้ง่าย

2. ความสามารถในการกำกับตนเอง (Self regulation) เป็นความสามารถที่จะทำให้งานหรือการเรียนรู้สำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์ ซึ่งจะต้องรู้ว่าจะทำงานนั้นอย่างไร (How to do) และทำเมื่อไร (When to do) ซึ่งสองสิ่งนี้เป็นความสามารถในการกำกับตนเอง ในขณะที่กำลังคิดแก้ปัญหา รวมไปถึงการพิจารณาว่าตนเองมีความเข้าใจในสิ่งนั้นหรือไม่ นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับ

การวางแผน การตรวจสอบ และการประเมินเกี่ยวกับ การทำงาน การแก้ปัญหาและการเรียนรู้ของตนเอง (ไสว พักขาว 2549, 13-16)

จากหลักการของทฤษฎีกระบวนการทางสมองในการประมวลข้อมูล (Information Processing Theory) อาจสรุปได้ว่าการเรียนรู้เป็นการสร้างความรู้ของบุคคลซึ่งจะต้องใช้กระบวนการเรียนรู้ที่มีความหมาย 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การเลือกรับข้อมูลที่สัมพันธ์กัน (Selecting relevant information) (2) การจัดระเบียบข้อมูลเข้าสู่โครงสร้างทางปัญญา (Coherent structure) (3) การบูรณาการข้อมูลหรือความรู้เดิมเข้ากับความรู้ใหม่ (Integrating) และ (4) การเข้ารหัส (Encoding) ข้อมูลที่เกิดจากการเรียนรู้ให้คงอยู่ในความจำระยะยาว และสามารถเรียกคือ (Retrieval) ได้โดยง่าย ด้วยเหตุนี้ในการจัดการเรียนการสอนควรให้ผู้เรียนมีโอกาสเชื่อมโยงความรู้ใหม่ เข้ากับโครงสร้างความรู้เดิม และนำความรู้ความเข้าใจมาเข้ารหัส หรือสร้างตัวแทนทางความคิดที่มีความหมายต่อตนเอง การให้ผู้เรียนเขียนผังกราฟิก จัดเป็นวิธีการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับทฤษฎีนี้เป็นอย่างดี

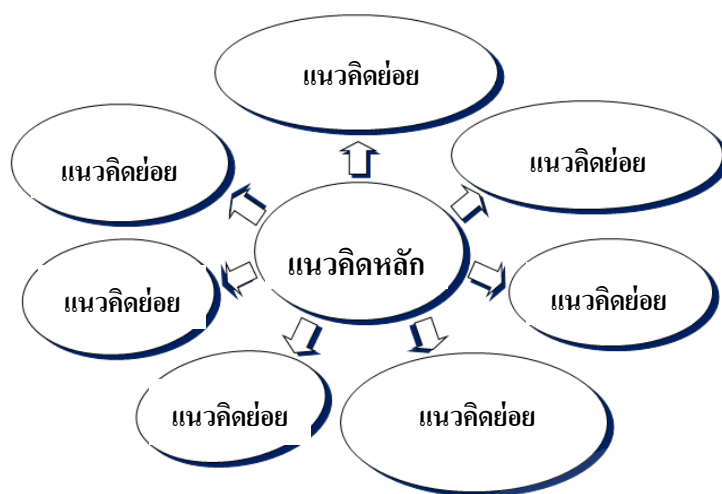
3.3 รูปแบบของผังกราฟิก

ผังกราฟิกมีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบอาจจะมีลักษณะรูปร่างที่คล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ใช้หรือผู้สร้างเองว่าจะนำเสนอความคิดด้วยผังกราฟิกรูปแบบใดเพื่อให้การสื่อความหมายมีความชัดเจนและเข้าใจง่าย ซึ่ง เคสสิดี (Cassidy 2004) ได้เสนอแนะว่า รูปแบบของผังกราฟิกที่ใช้อธิบายโครงสร้างความคิดประกอบด้วย ผังวงกลมซ้อน (venn diagrams) ผังเรื่องราว (story map) และผังวิเคราะห์ตัวละคร (character analysis charts) ซึ่งผังเหล่านี้จะช่วยครูผู้สอนในการพัฒนาการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนได้ และ ทิสนา แจมมณี (2545, 24) ได้จำแนกรูปแบบของผังกราฟิกที่มีต่อการพัฒนาความคิดตามจุดประสงค์ในการนำเสนอข้อมูลไว้ 5 ประเภท ไว้ดังนี้

1. ผังกราฟิกที่มีวัตถุประสงค์ของการนำเสนอข้อมูลที่เป็นความคิดรวบยอด เป็นผังกราฟิกที่นำเสนอกระบวนการคิดที่บอกเนื้อหาหรือเรื่องราวบอกลำดับขั้นตอนของข้อมูล เชื่อมโยงข้อเท็จจริงสู่แนวคิด การแสดงองค์ประกอบสำคัญ เชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้งกันหรืออธิบายคุณสมบัติต่าง ๆ ตัวอย่างผังกราฟิกประเภทนี้ ได้แก่

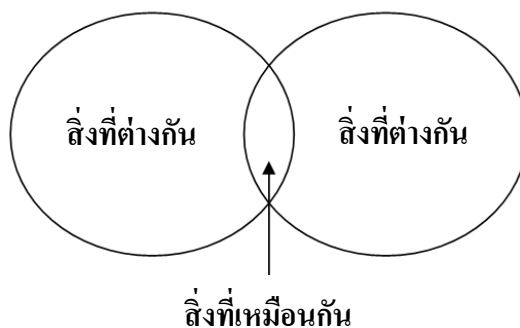

ภาพที่ 3 ผังใยแมงมุม (Spider Map)

ที่มา : น้ำผึ้ง มีนิต (2545)

2. ผังกราฟิกที่มีวัตถุประสงค์ของการนำเสนอข้อมูลที่มีการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ เป็นผังกราฟิกที่นำเสนอกระบวนการคิดที่แยกแยะข้อเท็จจริง แสดงความเหมือนกัน แสดงประเด็นสำคัญ และความเกี่ยวข้องร่วมกัน ตัวอย่างกราฟิกประเภทนี้ ได้แก่

2.1 ผังวงกลมซ้อน หรือเวนน์ไดอะแกรม (Venn Diagrams) เป็นผังวงกลมที่ซ้อนกัน 2 วง หรือมากกว่าใช้แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ของข้อมูล แสดงการแยกแยะข้อมูลออกเป็นองค์ประกอบย่อยๆ แสดงความสัมพันธ์และไม่สัมพันธ์กันของข้อมูล แสดงการเปรียบเทียบข้อมูลโดยนำมาแสดงความเหมือนด้วยส่วนที่ซ้อนกันของวงกลม และแสดงความแตกต่างในส่วนที่ไม่มีการซ้อนทับกัน ดังภาพ

ภาพที่ 4 ผังวงกลมซ้อนหรือเวนน์ไดอะแกรม (Venn Diagrams)

ที่มา : น้ำผึ้ง มินิล (2545)

2.2 ผังทีชาร์จ (T-Chart) เป็นผังกราฟิกที่แสดงความแตกต่าง ของสิ่งที่ศึกษาโดยเปรียบเทียบ ข้อมูลที่มีลักษณะตรงข้ามกัน ได้แก่ ความเหมือน-ความต่าง ผลดี-ผลเสีย สิ่งที่ชอบ-สิ่งที่ไม่ชอบ และลักษณะเด่น-ลักษณะด้อย แล้วเขียนข้อมูลนั้นไว้ที่คนละด้านของรูปตัวที ดังภาพ

สิ่งที่เหมือนกัน	สิ่งที่ต่างกัน
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

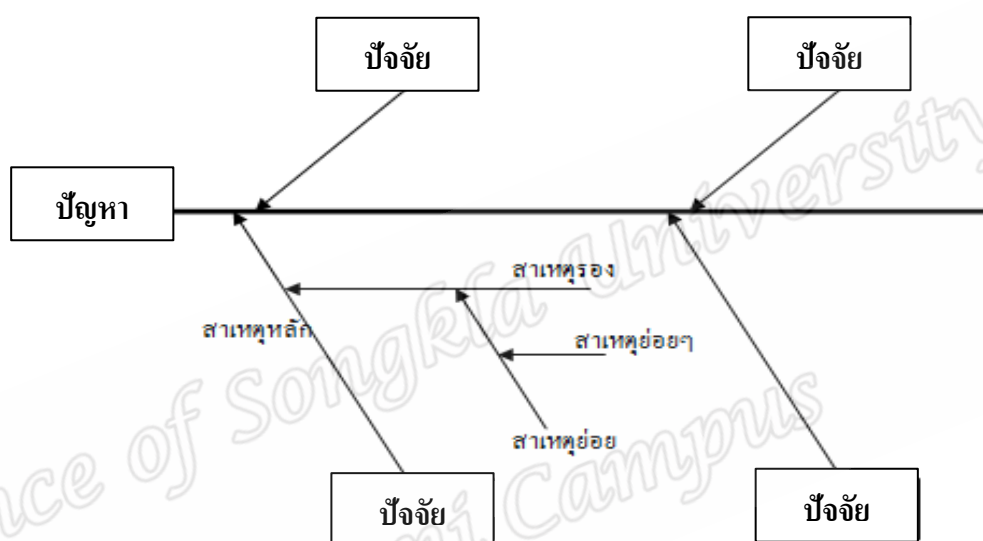
ภาพที่ 5 ผังทีชาร์จ (T-Chart)

ที่มา : น้ำผึ้ง มินิล (2545)

3. ผังกราฟิกที่มีวัตถุประสงค์ของการนำเสนอข้อมูลที่เชื่อมโยงถึงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้น เป็นผังกราฟิกสำหรับนำเสนอเนื้อหาสาระที่มีความสัมพันธ์เชิงความเป็นเหตุและผล หรือ แนวโน้มของเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้น ตัวอย่างผังกราฟิกประเภทนี้ ได้แก่

ผังก้างปลา (Fishbone Map) เป็นผังกราฟิกที่นำเสนอให้เห็นถึงสาเหตุและผลของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังภาพ

ภาพที่ 6 ผังก้างปลา (Fishbone Map)

ที่มา : น้ำผึ้ง มินิล (2545)

4. ผังกราฟิกที่มีวัตถุประสงค์ของการนำเสนอข้อมูลที่มีการจัดเรียงลำดับข้อมูล ขั้นตอน หรือเหตุการณ์ โดยสัมพันธ์กับระยะเวลาพัฒนาการ กระบวนการ ขั้นตอนหรือ ความสัมพันธ์ในลักษณะต่าง ๆ ตัวอย่างผังกราฟิกประเภทนี้ ได้แก่

4.1 เส้นเวลา (Time Line / Continuum Diagrams) เป็นผังกราฟิกที่ใช้จัดเรียงลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับกาลเวลา โดยการกำหนดช่วงสากลของระยะเวลา ซึ่งอาจเป็น ปี เดือน วัน ชั่วโมง อย่างไม่กี่ก็ได้ แต่ละช่วงสากลจะกำหนดเท่า ๆ กัน จากนั้นให้บันทึกข้อมูลที่เป็นเหตุการณ์ เรียงราวลงไปตามระยษะเวลานั้น ๆ ดังภาพ

เหตุการณ์ที่ 1	เหตุการณ์ที่ 2	เหตุการณ์ที่ 3	เหตุการณ์ที่ 4

ภาพที่ 7 เส้นเวลา (Time Line / Continuum Diagrams)

ที่มา : น้ำผึ้ง มีนิต (2545)

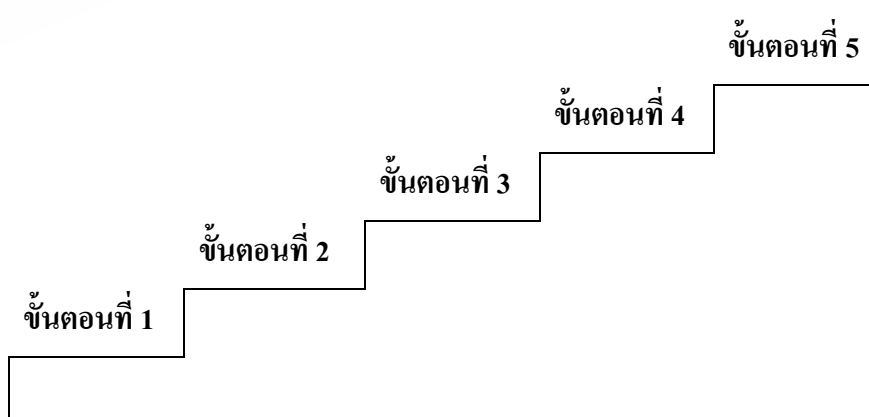
4.2 ผังเรียงลำดับ (Event Chain) เป็นผังกราฟิกที่ใช้เรียงลำดับเหตุการณ์หรือขั้นตอนต่าง ๆ ดังภาพ

ภาพที่ 8 ผังเรียงลำดับ (Event Chain)

ที่มา : น้ำผึ้ง มีนิต (2545)

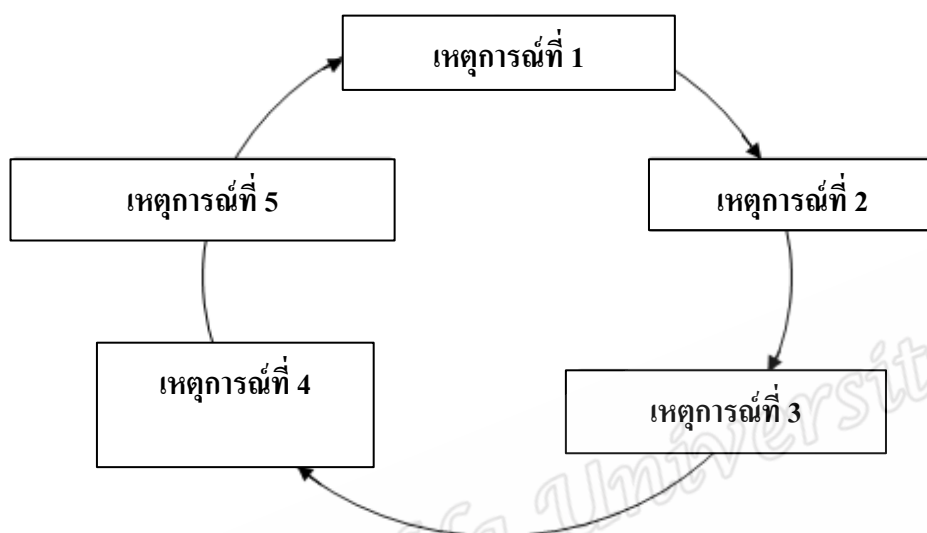
4.3 ผังขั้นบันได (Ladder) เป็นผังที่ใช้แสดงข้อมูลเพื่อเรียงลำดับของสิ่งของหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งขนาด รูปร่าง จำนวน ระยะทาง ที่บอกลักษณะความมาก-น้อย ใหญ่-เล็ก สูง-ต่ำ หนัก-เบา สั้น-ยาว ยาก-ง่าย ใกล้เคียง-ไกล เป็นต้น ดังภาพ

ภาพที่ 9 ผังขั้นบันได (Ladder)

ที่มา : น้ำผึ้ง มีนิต (2545)

4.4 **ผังวัฏจักร (Cyclical Map)** เป็นผังกราฟิกที่แสดงลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันเป็นวงกลมหรือเป็นวัฏจักรที่ไม่แสดงจุดสิ้นสุด หรือจุดเริ่มต้นแน่นอน ดังภาพ

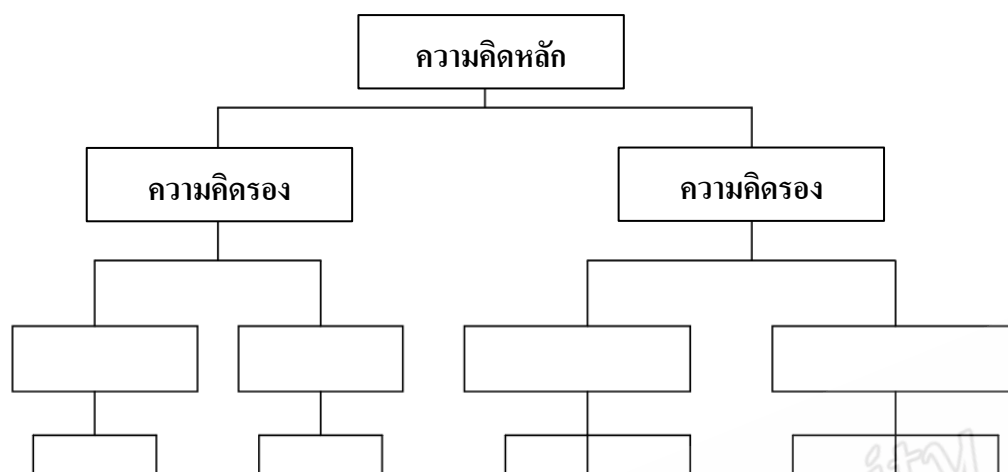
ภาพที่ 10 ผังวัฏจักร (Cyclical Map)

ที่มา : น้ำผึ้ง มินิล (2545)

5. **ผังกราฟิกที่มีวัตถุประสงค์ของการนำเสนอข้อมูล** เป็นการจัดกลุ่ม หรือจำแนกประเภทและหมวดหมู่ของความคิด เป็นผังกราฟิกที่ใช้นำเสนอเนื้อหาสาระในลักษณะของความสัมพันธ์เชิงจำแนก หรือจัดกลุ่มประเภทต่าง ๆ ที่ต้องการศึกษาออกเป็นหมวดหมู่ โดยจัดสิ่งที่มีสมบัติบางประการร่วมกัน ให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน โดยมีเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนก ตัวอย่างผังกราฟิกประเภทนี้ ได้แก่

5.1 **ผังมโนทัศน์ (Concept Mapping)** เป็นผังกราฟิกที่แสดงความสัมพันธ์ของเรื่องหรือข้อมูลที่มีค่าสำคัญลดหลั่นกันเป็นขั้น ๆ หรือความสัมพันธ์ที่แยกประเภทหรืออาจเรียกความสัมพันธ์แบบกิ่งไม้ (Branching map) นำเสนอโดยการเขียนเชื่อมโยงไว้ข้างบนหรือตรงกลาง แล้วลากเส้นให้เชื่อมโยงกับความคิดรวบยอดอื่น ๆ ที่สำคัญรองลงไปตามลำดับ

ดั่งภาพ

ภาพที่ 11 ผังมโนทัศน์ (Concept Mapping)

ที่มา : ทิศนา แจมมณี (2550)

3.4 ประโยชน์ของการใช้ผังกราฟิกต่อผู้เรียน

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงประโยชน์ของผังกราฟิกไว้ดังนี้

เคแกน (Kagan 1998 อ้างถึงใน ศิริลักษณ์ แก้วสมบูรณ์ 2543, 36) กล่าวถึงการใช้ผังกราฟิกว่ามีประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้มองเห็นกระบวนการคิดของผู้เรียนได้
2. ทำให้ผู้เรียนสามารถขยายทักษะการคิดเพิ่มขึ้น
3. เป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างตื่นตัวเพราะผู้เรียนได้ทำผังกราฟิกที่มีลักษณะเป็นทั้งภาพและข้อความ และช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย
4. ครูผู้สอนสามารถใช้ผังกราฟิกเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการสอน รวมถึงใช้นำเสนอความรู้ให้กับผู้เรียนได้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544, 80) กล่าวถึงประโยชน์ของผังกราฟิกไว้ ดังนี้

1. ช่วยบูรณาการความรู้เดิมกับความรู้ใหม่
2. ช่วยพัฒนาความคิดรวบยอดให้ชัดเจนขึ้น
3. ช่วยเน้นองค์ประกอบสำคัญของเรื่อง
4. ช่วยพัฒนาการอ่าน การเขียนและการคิด
5. ช่วยวางแผนในการเขียนและการปรับปรุงการเขียน
6. ช่วยในการอธิบาย
7. ช่วยวางแผนการสอนของครู โดยการสอนแบบบูรณาการเนื้อหา
8. เป็นเครื่องมือการประเมินผล

นอกจากนี้ ไสว พักขาว (2544, 162) ได้สรุปประโยชน์ของผังกราฟิกไว้ดังนี้

1. ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาหรืองานต่าง ๆ
2. ใช้ในการระดมพลังสมอง (Brainstorming)
3. ใช้ในการสรุปหรือสร้างองค์ความรู้
4. ใช้จัดระบบความคิดและช่วยให้จำได้ดี
5. ช่วยส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์
6. ช่วยในการจดโน้ต หรือทำโน้ตสำหรับนำเสนอ

ปัจจุบันนี้ ได้มีผู้ทำการวิจัยโดยนำเทคนิคการสอน โดยใช้ผังกราฟิกไปจัดการเรียนการสอนทั้งในต่างประเทศและภายในประเทศ สำหรับประเทศไทยมีผู้วิจัยพบว่า การใช้เทคนิคการสอนโดยใช้ผังกราฟิกนอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชานั้นแล้วยังส่งเสริมความคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วย

ดังนั้นเทคนิคผังกราฟิกจึงเป็นการพัฒนาความคิด ช่วยเพิ่มความมีเหตุผล การเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ช่วยลำดับความคิดตามลำดับความสำคัญ และช่วยพัฒนาด้านการจำอันจะนำไปสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

3.5 เทคนิคการใช้ผังกราฟิกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางการสอนได้เสนอแนะขั้นตอนการสอนโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

โจนส์,เพียซ์ และฮันเตอร์ (Jones,Pierce and hunter 1989 อ้างถึงใน วลัย พานิช 2544, 17) ได้กล่าวถึงเทคนิคการใช้ผังกราฟิกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

1. ครูผู้สอนควรแสดงตัวอย่างผังกราฟิกที่ถูกต้องและเหมาะสมให้ผู้เรียนได้ศึกษา
2. ครูผู้สอนควรแสดงตัวอย่างการสร้างผังกราฟิกให้ผู้เรียนทราบถึงหลักการเลือกผังกราฟิกให้เหมาะสม
3. ให้ความรู้แก่ผู้เรียนเกี่ยวกับกระบวนการสร้างผังกราฟิกโดยมีการอภิปรายเหตุผลในการเลือกใช้ผังกราฟิกนั้น ๆ
4. แนะนำและดูแลให้ผู้เรียนได้ลงมือวางแผนและเขียนผังกราฟิกของตนเอง อาจให้ร่วมทำเป็นกลุ่มหรือทั้งชั้น และมีการอภิปรายและเปลี่ยนการเขียนผังกราฟิกระหว่างผู้เรียนและครูผู้สอนประเมินการเขียนผังกราฟิก
5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้ฝึกหัดการเขียนผังกราฟิกด้วยตนเอง และครูผู้สอนประเมินการทำงานในเชิงสร้างสรรค์

นอกจากนี้ คลาร์ก (Clarke 1991 อ้างถึงใน วรพร ปณตพงษ์ 2544, 19 - 20) ได้เสนอถึงเทคนิคการใช้ผังกราฟิกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็น 2 ช่วง คือ

ช่วงที่ 1 ขึ้นก่อนสอน

1. ครูผู้สอนต้องพิจารณาลักษณะของเนื้อหาก่อนที่จะสอนว่าเนื้อหานั้นจะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจและความสามารถอะไรบ้าง
2. ครูผู้สอนต้องรู้จักจัดระบบความรู้หรือข้อมูล เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายมากที่สุด
3. ต้องรู้จักเลือกใช้รูปแบบผังกราฟิกให้เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนจะได้คิดเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาได้ง่าย
4. คำนึงถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นเมื่อให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิด

ช่วงที่ 2 ชั้นสอน

1. ครูผู้สอนใช้ผังกราฟิก เพื่อช่วยให้กระบวนการคิดของผู้เรียนชัดเจนขึ้น และสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความหมาย
2. ช่วยให้ผู้เรียนแสดงความคิด ความรู้และเข้าใจออกมา
3. ช่วยแลกเปลี่ยนความรู้ ขยายความรู้ และแก้ไขความเข้าใจผิดระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน
4. สนับสนุนความเข้าใจและกระตุ้นให้เกิดความคิดขั้นสูง
5. ให้ข้อมูลย้อนกลับ

จากเทคนิคการใช้ผังกราฟิกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าว อาจสรุปได้ว่าผู้สอนจะต้องดำเนินการสอนอย่างเป็นขั้นตอน โดยเริ่มจากการแนะนำผังกราฟิกรูปแบบต่าง ๆ วิธีการใช้ และความเหมาะสมกับเนื้อหา โดยครูผู้สอนจะต้องยกตัวอย่างให้เห็นจริงจากนั้นให้ผู้เรียนฝึกใช้ผังกราฟิกเป็นกลุ่มย่อย และเป็นรายบุคคล และให้อภิปรายร่วมกัน

3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการใช้ผังกราฟิก

สุปรียา ต้นสกุล (2540) ได้ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการสอน โดยใช้ผังกราฟิกที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถทางการแก้ปัญหา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กลุ่มทดลองได้รับการสอนด้วยรูปแบบการใช้ผังกราฟิก ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่านักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนและความสามารถทางการแก้ปัญหาสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และรูปแบบการสอนโดยใช้ผังกราฟิกที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักศึกษา การใช้ผังกราฟิกช่วยให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น

ศิริลักษณ์ แก้วสมบูรณ์ (2543) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคผังกราฟิกในการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีต่อการนำเสนอข้อความรู้ด้วยผังกราฟิกและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนวมินทราชูทิศกรุงเทพมหานคร กลุ่มทดลองเรียนโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ส่วนกลุ่มควบคุมเรียน

โดยการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกแบบต่าง ๆ ได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือสูงกว่าร้อยละ 70 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนตามแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วรพร ปณตพงศ์ (2544) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อมโนทัศน์ทางภูมิศาสตร์และความสามารถในการนำเสนอข้อมูลด้วยผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มทดลองเรียนโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ส่วนกลุ่มควบคุมเรียนโดยไม่ใช้เทคนิคผังกราฟิก ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกแบบต่าง ๆ มีมโนทัศน์ทางภูมิศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือสูงกว่าร้อยละ 70 นักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกแบบต่าง ๆ ได้คะแนนความสามารถในการนำเสนอข้อมูลด้วยผังกราฟิกสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือสูงกว่าร้อยละ 70 และนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกมีมโนทัศน์ทางภูมิศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้เทคนิคผังกราฟิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สาริศา ชุ่มมงคล (2552) ได้ศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนแบบโพร์แมทโดยเน้นเทคนิคผังกราฟิกในการสอนวรรณคดีไทย ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบโพร์แมทโดยเน้นเทคนิคผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อการเรียนวรรณคดีไทยหลังเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

Mazure (2001) ได้ศึกษาผลของการใช้ผังกราฟิกเพื่อการระลึกได้และทัศนคติที่มีต่อการเรียนของนักเรียน โดยกลุ่มทดลองสอนด้วยผังกราฟิก และกลุ่มควบคุมสอนด้วยวิธีสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่า การสอนอ่านด้วยผังกราฟิกช่วยให้ผู้เรียนมีความคงทนในการจำและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนสูงกว่าการสอนอ่านด้วยวิธีการปกติ

Millet (2001) ได้ศึกษาผลการใช้ผังกราฟิกในการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยกลุ่มทดลองเรียนโดยใช้ผังกราฟิก กลุ่มควบคุมเรียนโดยวิธีสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่าการสอนอ่านโดยใช้ผังกราฟิกช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่าการสอนอ่านโดยวิธีสอนแบบปกติ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคผังกราฟิกเป็นการสอนที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับเนื้อหา

ต่าง ๆ ได้ อีกทั้งเป็นเทคนิคการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในการเรียนทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ตลอดจนมีความสามารถในการนำเสนอข้อมูลและเกิดความคิดทบทวนในการเรียนรู้ สามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ จำนวนมาก

ผู้วิจัยจึงสนใจการสอนโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกมาเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมการคิดให้เกิดแก่นักเรียน คือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย และเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้นักเรียนเกิดความซาบซึ้งในการเรียนวรรณคดีไทย อันจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติที่ดีในการเรียนวรรณคดีไทย ซึ่งเป็นปัญหาและเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่ศึกษาอยู่ใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ หากนักเรียนมีทักษะทางการคิด เป็นผู้คิดอย่างมีวิจารณญาณ ก็จะเป็นภูมิคุ้มกันให้นักเรียนได้ดำเนินชีวิตอยู่ในชุมชน สังคม และประเทศชาติได้อย่างปกติสุข แม้จะอยู่ในสถานการณ์ใดก็ตาม

4. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

4.1 ความหมาย

วิจารณญาณ เป็นคำกล่าวที่ใช้อยู่ทั่วไป เมื่อมีสถานการณ์ที่ต้องใช้การตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างรอบคอบ ดังนั้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จึงเป็นการคิดที่ต้องอาศัยเหตุผลและข้อมูลที่เชื่อถือได้มาประกอบการตัดสินใจ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ จึงเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งสำหรับคนเราเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเลือกกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ถูกต้องและเหมาะสม เชื่อกันว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นรูปแบบหนึ่งของสติปัญญา (Intelligence) ซึ่งสามารถสอนให้เกิดขึ้นในคนทุกคนได้ การคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความซับซ้อนกว่าการคิดทั่วไป การคิดทั่วไปมักเป็นการคิดเรื่องง่าย ๆ และไม่มีมาตรฐานแต่การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นการคิดที่อยู่บนรากฐานของมาตรฐานที่มีความเป็นปรนัยความเป็นประโยชน์ มีผู้ให้ความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณไว้ดังนี้

การคิดอย่างมีวิจารณญาณมาจากภาษาอังกฤษว่า Critical Thinking ซึ่งนักการศึกษาไทยได้ใช้ชื่อที่แตกต่างกันไป ได้แก่ ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (วลัย อรุณี 2526, 34) การคิดแบบวิพากษ์วิจารณ์ (จารุวรรณ ภัทรนาวิน 2532, 26)

Dewey (1933, 30) ได้อธิบายว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การคิดอย่างใคร่ครวญไตร่ตรองอย่างรอบคอบต่อความเชื่อ ความรู้ต่าง ๆ โดยอาศัยหลักฐานมาสนับสนุนความเชื่อหรือความรู้นั้น รวมทั้งข้อสรุปที่เกี่ยวข้อง และได้อธิบายขอบเขตของการคิดอย่างมีวิจารณญาณว่า มีขอบเขตอยู่ 2 สถานการณ์ คือ การคิดที่เริ่มต้นจากสถานการณ์ที่มีความยุ่งยาก สับสน และสิ้นสุดหรือจบลงด้วยสถานการณ์ที่มีความชัดเจน

Watson and Glaser (1964, 10) ได้ให้ความหมายการคิดอย่างมีวิจารณญาณว่าเป็นการคิดที่ประกอบด้วย ทักษะในการสืบเสาะความรู้ในการหาแหล่งข้อมูลอ้างอิง และทักษะในการใช้ความรู้และทักษะคิดดังกล่าว

Ennis (1985, 46) ได้ให้ความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณว่าเป็นการคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลมีจุดมุ่งหมายเพื่อการตัดสินใจว่าสิ่งใดควรเชื่อหรือสิ่งใดควรทำช่วยให้ตัดสินใจสภาพการณ์ได้ถูกต้อง

Good (1973, 680) ได้ให้ความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณว่าเป็นการคิดอย่างรอบคอบตามหลักการของการประเมินผล และมีหลักฐานอ้างอิงเพื่อหาข้อสรุปที่น่าเป็นไปได้ ตลอดจนพิจารณาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และใช้กระบวนการทางตรรกวิทยาได้อย่างถูกต้องสมเหตุสมผล

Hudgins (1977, 173-180) ได้ให้ความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การมีเจตคติในการค้นหาหลักฐานเพื่อวิเคราะห์และประเมินข้อโต้แย้งและมีทักษะในการใช้ความรู้จำแนกข้อมูลต่าง ๆ และตรวจสอบสมมติฐานเพื่อลงสรุปอย่างสมเหตุสมผล

Hillgard (1962, 337) ได้ให้ความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณว่าเป็นความสามารถในการตัดสินใจหรือปัญหาว่าสิ่งใดเป็นจริงสิ่งใดเป็นเหตุเป็นผลกัน

เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์ (2537, 14) ได้อธิบายเกี่ยวกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณไว้ว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง กระบวนการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบเกี่ยวกับข้อมูล หรือสภาพการณ์ที่ปรากฏ โดยใช้ความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของตนเองในการสำรวจหลักฐานอย่างรอบคอบเพื่อนำไปสู่การสรุปอย่างสมเหตุสมผล

มลิวัดย์ สมศักดิ์ (2540, 15) ได้ให้ความหมายว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง กระบวนการคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบเกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นปัญหา ข้อโต้แย้ง หรือข้อมูลที่

คลุมเครือ เพื่อตัดสินใจและนำไปสู่การสรุปเป็นข้อยุติอย่างสมเหตุสมผล

ทิสนา แชมมณี (2544, 78) ได้ให้นิยามในระดับแคบของการคิดอย่างมี
 วิจารณญาณว่าหมายถึง การประเมินความถูกต้อง แม่นตรง (Accuracy and Validity) ของสิ่งใดสิ่ง
 หนึ่ง และในระดับกว้างให้นิยามว่า เป็นความคิดที่สะท้อนออกมาอย่างมีเหตุผล เพื่อแสดงการ
 ตัดสินใจว่าจะเชื่อหรือทำอะไร ความคิดใดจะมีเหตุผล สามารถจะอธิบายข้อถกเถียงโต้แย้งได้อย่าง
 สมเหตุสมผล โดยมีหลักฐานยืนยันที่น่าเชื่อถือได้

จากการพิจารณาความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปได้
 ว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง กระบวนการคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบเกี่ยวกับ
 ข้อมูลหรือสถานการณ์ที่เป็นปัญหาข้อโต้แย้งหรือข้อมูลที่คลุมเครือโดยใช้ความรู้ ความคิดและ
 ประสบการณ์ของตนเองในการพิจารณาหลักฐานข้อมูลต่าง ๆ มาสนับสนุน เพื่อนำไปสู่การสรุปที่
 เป็นข้อยุติอย่างสมเหตุสมผลสำหรับการตัดสินใจ ความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงมี
 ความจำเป็นที่ครูต้องจัดการเรียนการสอนให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน อันจะส่งผลให้นักเรียนสามารถจะ
 ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขในสภาพสังคมปัจจุบัน ซึ่งจะถือได้ว่าเป็นความสำเร็จของการจัดการ
 เรียนการสอน

4.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

จากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า นักจิตวิทยา
 และนักการศึกษาได้เสนอแนวคิดที่น่าสนใจไว้ ดังนี้

4.2.1 แนวคิดของ Watson and Glaser

Watson and Glaser (1964 อ้างถึงใน เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์, 2537) ได้
 กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณประกอบด้วย ทักษะสติ ความรู้ และทักษะในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ทักษะสติในการสืบเสาะ ซึ่งประกอบด้วยความสามารถในการเห็นปัญหาและ
 ความต้องการที่จะสืบเสาะค้นหาข้อมูล หลักฐานมาพิสูจน์ เพื่อหาข้อเท็จจริง
2. ความรู้ในการหาแหล่งข้อมูลอ้างอิงและการใช้ข้อมูลอ้างอิงอย่างมีเหตุผล
3. ทักษะในการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะสติดังกล่าวมาใช้ให้เห็นประโยชน์

จากการศึกษา ค้นคว้า การวิจัยต่าง ๆ Watson and Glaser ได้ผลสรุปว่า การวัดความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณต้องวัดความสามารถย่อย ๆ ซึ่งมีอยู่ 5 ด้านดังนี้

1. ความสามารถในการอ้างอิงหรือสรุปความ (Inferences) หมายถึง ความสามารถในการจำแนกระดับความน่าจะเป็นของข้อมูลหรือการลงสรุปข้อมูลต่าง ๆ ที่ปรากฏในข้อความที่กำหนดให้
2. ความสามารถในการยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น (Recognition of assumptions) หมายถึง ความสามารถในการจำแนกว่าข้อความใดเป็นข้อตกลงเบื้องต้น
3. ความสามารถในการนิรนัย (Deduction) หมายถึง ความสามารถในการจำแนกว่าข้อสรุปใดเป็นผลจากความสัมพันธ์ของสถานการณ์ที่กำหนดให้อย่างแน่นอน และข้อสรุปใดไม่เป็นผลของความสัมพันธ์นั้น
4. ความสามารถในการตีความ (Interpretation) หมายถึง ความสามารถในการจำแนกว่าข้อสรุปใดเป็นหรือไม่เป็นความจริงตามที่สรุปได้จากสถานการณ์ที่กำหนดให้
5. ความสามารถในการประเมินข้อโต้แย้ง (Evaluation of arguments) หมายถึง ความสามารถในการจำแนกว่าข้อความใดเป็นการอ้างเหตุผลที่หนักแน่นกับข้อความที่อ้างเหตุผลไม่หนักแน่น

4.2.2 แนวคิดของ Dressel and Mayhew

แนวคิดของ Dressel and Mayhew (1957 อ้างถึงใน เสาวลักษณ์ รัตนชูวงศ์, 2551) ได้กล่าวไว้ว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณประกอบด้วยความสามารถต่าง ๆ 5 ด้าน คือ

1. ความสามารถในการนิยามปัญหา ประกอบด้วย
  - 1.1 ความสามารถในการตระหนักถึงความเป็นไปของปัญหา ได้แก่ การรู้สึกเงื่อนไขต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน การรู้ถึงความขัดแย้งและเรื่องราวที่สำคัญในสภาพการณ์ และความสามารถในการระบุจุดเชื่อมต่อที่ขาดหายไปของชุดเหตุการณ์ หรือความคิดและการรู้ถึงสภาพปัญหาที่ยังไม่มีคำตอบ
  - 1.2 ความสามารถในการนิยามปัญหา ได้แก่ การระบุถึงธรรมชาติของปัญหาความเข้าใจถึงสิ่งที่เกี่ยวข้อง และความจำเป็นในการแก้ปัญหา สามารถนิยามองค์ประกอบ

ของปัญหาซึ่งมีความยุ่งยากและเป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม สามารถจำแนกแยกองค์ประกอบของปัญหาที่มีความซับซ้อนออกเป็นส่วนประกอบที่สามารถจัดกระทำได้ พร้อมทั้งสามารถระบุองค์ประกอบที่สำคัญของปัญหา สามารถจัดองค์ประกอบของปัญหาให้เป็นลำดับขั้นตอน

2. ความสามารถในการเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการหาคำตอบของปัญหา คือ ความสามารถตัดสินใจว่าข้อมูลใดมีความจำเป็นต่อการแก้ปัญหาประกอบด้วยความสามารถในการจำแนกข้อมูลที่เชื่อถือไม่ได้ ความสามารถในการระบุว่าข้อมูลใดควรยอมรับหรือไม่ การเลือกตัวอย่างของข้อมูลที่มีความเพียงพอและเชื่อถือได้ ตลอดจนการจัดระเบียบระบบของข้อมูล

3. ความสามารถในการระบุข้อตกลงเบื้องต้นประกอบด้วย ความสามารถในการระบุข้อตกลงเบื้องต้นที่ผู้อ้างเหตุผลไม่ได้กล่าวไว้ ความสามารถในการระบุข้อตกลงเบื้องต้นที่คัดค้านการอ้างเหตุผล และความสามารถในการระบุข้อตกลงเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการอ้างเหตุผล

4. ความสามารถในการกำหนดและเลือกสมมติฐาน ประกอบด้วย การค้นหา การชี้แนะหาคำตอบ การกำหนดสมมติฐานต่าง ๆ โดยอาศัยข้อมูลข้อตกลงเบื้องต้น การเลือกสมมติฐานที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดพิจารณาเป็นอันดับแรก การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างสมมติฐานกับข้อมูล ข้อตกลงเบื้องต้น และการกำหนดสมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ยังไม่ทราบ และเป็นข้อมูลที่จำเป็น

5. ความสามารถในการสรุปอย่างสมเหตุสมผลและการตัดสินใจสมเหตุสมผลของการคิดหาเหตุผลประกอบด้วย

5.1 ความสามารถในการลงสรุปอย่างสมเหตุสมผล โดยอาศัยข้อตกลงเบื้องต้นสมมติฐานและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การระบุความสัมพันธ์ระหว่างคำกับประพจน์ การระบุเงื่อนไขที่จำเป็นและเพียงพอ การระบุความสัมพันธ์เชิงเหตุผล และความสามารถในการระบุและกำหนดข้อสรุป

5.2 ความสามารถในการพิจารณาตัดสินใจสมเหตุสมผลของกระบวนการที่นำไปสู่ข้อสรุป ได้แก่ การจำแนกข้อสรุปที่สมเหตุสมผลจากการสรุปที่อาศัยค่านิยม ความพึงพอใจและความลำเอียง การจำแนกระหว่างการคิดหาเหตุผลที่มีข้อสรุปที่แน่นอน กับ การหาเหตุผลที่ไม่สามารถหาข้อสรุปที่เป็นข้อยุติได้

5.3 ความสามารถในการประเมินข้อสรุปโดยอาศัยเกณฑ์การประยุกต์ใช้

ได้แก่ การระบุเงื่อนไขที่จำเป็นต่อการพิสูจน์ข้อสรุป การรู้ถึงเงื่อนไขที่ทำให้ข้อสรุปไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ และการตัดสินความเพียงพอของข้อสรุปในลักษณะที่เป็นคำตอบของปัญหา

4.2.3 แนวคิดของ Needler

Needler (2004 อ้างถึงใน เสาวลักษณ์ รัตนวงษ์, 2551) ได้กล่าวว่า ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มคือ

1. การนิยามและการทำความเข้าใจของปัญหา จำแนกเป็น 4 ความสามารถย่อย ดังนี้

1.1 การระบุเรื่องราวที่สำคัญหรือการระบุปัญหา เป็นความสามารถในการระบุใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน การอ้างเหตุผล การใช้เหตุผลต่าง ๆ และข้อสรุปในการอ้างเหตุผล

1.2 การเปรียบเทียบความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างคน ความคิดวัตถุ สิ่งของหรือผลลัพธ์ตั้งแต่ 2 อย่างขึ้นไป

1.3 การกำหนดว่า ข้อมูลใดมีความเกี่ยวข้องเป็นความสามารถในการจำแนกระหว่างข้อมูลที่สามารถพิสูจน์ความถูกต้องได้กับข้อมูลที่ไม่สามารถพิสูจน์ความถูกต้องได้ รวมทั้งการจำแนกระหว่างข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องราว

1.4 การกำหนดคำถามที่เหมาะสม เป็นความสามารถในการกำหนดคำถามซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจที่ลึกซึ้งและชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องราว

2. การพิจารณาตัดสินข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาจำแนกออกเป็น 6 ความสามารถย่อยดังนี้

2.1 การจำแนกหลักฐานเป็นลักษณะข้อเท็จจริง ความคิดเป็น ซึ่งพิจารณาตัดสิน โดยใช้เหตุผลเป็นความสามารถในการประยุกต์เกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อการพิจารณาตัดสินลักษณะคุณภาพของการสังเกตและการคิดหาเหตุผล

2.2 การตรวจสอบความสอดคล้องเป็นความสามารถในการตัดสินว่า ข้อความหรือสัญลักษณ์ซึ่งกันและกัน และมีความสอดคล้องกับบริบททั้งหมดหรือไม่

2.3 การระบุข้อตกลงเบื้องต้นที่ไม่ได้กล่าวอ้างเป็นความสามารถในการ

ระบุว่าข้อตกลงเบื้องต้นใดที่ไม่ได้กล่าวไว้ในการอ้างเหตุผล

2.4 การระบุภาพพจน์ (Stereotypes) ในการอ้างเหตุผลเป็นความสามารถของการระบุความคิดที่บุคคลยึดติดหรือความคิดตามประเพณีนิยม

2.5 การระบุความมีอคติปัจจัยทางอารมณ์และการโฆษณา เป็นความสามารถในการระบุความมีอคติในการอ้างเหตุผลและการตัดสินใจที่เชื่อถือได้ของแหล่งข้อมูล

2.6 การระบุความแตกต่างระหว่างระบบค่านิยม (Value system) และอุดมการณ์ (Ideologies) เป็นความสามารถในการระบุความคล้ายคลึง และความแตกต่างระหว่างระบบค่านิยมและอุดมการณ์

3. การแก้ปัญหาหรือการลงสรุป จำแนกออกเป็น 2 ความสามารถย่อย ดังนี้

3.1 การระบุความเพียงพอของข้อมูล เป็นความสามารถในการตัดสินใจว่าข้อมูลที่มีอยู่เพียงพอทั้งด้านปริมาณและคุณภาพต่อการนำไปสู่ข้อสรุป การตัดสินใจ หรือการกำหนดสมมติฐานที่เป็นไปได้หรือไม่

3.2 การพยากรณ์ผลลัพธ์ที่อาจเป็นไปได้ เป็นความสามารถในการทำนายผลลัพธ์ที่อาจเป็นไปได้ของเหตุการณ์ หรือชุดของเหตุการณ์ต่าง ๆ

4.2.4 แนวคิดของ Ennis

Ennis (1985) ได้อธิบายความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามคำนิยามว่า บริบทของการคิดเกิดจากการที่ตนได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และมีความเกี่ยวข้องกับ การอ้างเหตุผลโดยที่ผู้คิดจะต้องใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนที่จะตัดสินใจเชื่อ หรือลงมือปฏิบัติตามการอ้างเหตุผลนั้น ประกอบด้วย

1. การนิรนัย (Making and judging deductions) การระบุจุดสำคัญของประเด็นปัญหา

2. การอุปนัย (Making and judging inductions) การตัดสินใจที่น่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา และการพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูล

3. การตัดสินใจคุณค่า (Making and judging value judgments) การแก้ปัญหาและการ

ลงข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล

4.2.5 แนวคิดของ Paul

Paul (1993) ได้สรุปเกี่ยวกับหน้าที่พื้นฐานของจิตใจมนุษย์ว่ามี 3 ประการ คือ การคิด (Thinking) ความต้องการ (Wanting) และความรู้สึก (Feeling) โดยหน้าที่ทั้งสามดังกล่าว มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

การคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสัมพันธ์กับการแก้ปัญหา นั่น คือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็น เครื่องมือสำคัญในการแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นการคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่ง องค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณอย่างมีเหตุผล มี 7 ประการคือ

1. จุดหมาย คือ เป้าหมายหรือจุดประสงค์ของการคิด ได้แก่ การคิดเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาหรือเพื่อหาความรู้
2. ประเด็นคำถาม คือ ปัญหาหรือคำถามที่ต้องการรู้ หมายถึง ความสามารถระบุคำถามปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งระบุปัญหาสำคัญที่ต้องการแก้ไข หรือคำถามสำคัญที่ต้องการรู้คำตอบ
3. สารสนเทศ คือ ข้อมูล ข้อความรู้อย่างต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการคิด ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาควรมีความกว้าง ความลึก ความชัดเจน และมีความถูกต้อง
4. ข้อมูลเชิงประจักษ์ คือ ข้อมูลที่ได้มานั้นต้องมีความน่าเชื่อถือ ความชัดเจน ถูกต้องและมีความเพียงพอต่อการใช้เป็นพื้นฐานการคิดอย่างมีเหตุผล
5. แนวคิดอย่างมีเหตุผล คือ แนวคิดทั้งหลายที่มีอาจรวมถึง กฎ ทฤษฎี หลักการ ซึ่งจำเป็นสำหรับการคิดอย่างมีเหตุผล และแนวคิดที่ได้มาต้องมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาหรือคำถามที่ต้องการหาคำตอบและต้องเป็นแนวคิดที่ถูกต้องด้วย
6. ข้อสันนิษฐาน เป็นองค์ประกอบสำคัญของทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล เพราะผู้คิดต้องมีความสนใจในการตั้งข้อสันนิษฐานให้มีความชัดเจน สามารถตัดสินใจได้เพื่อประโยชน์ในการหาข้อมูลมาใช้ในการคิดอย่างมีเหตุผล
7. การนำไปใช้และผลที่ตามมาเป็นองค์ประกอบสำคัญของทักษะการคิดอย่างมีเหตุผลซึ่งผู้คิดต้องคำนึงถึงผลกระทบ ต้องมีความคิดไกล มองถึงผลที่ตามมา รวมถึงการนำไปใช้ได้หรือไม่เพียงใด

4.2.6 แนวคิดของ ทิศนา แคมมณี

ทิศนา แคมมณี (2547) กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ได้ความคิดที่รอบคอบสมเหตุสมผล ผ่านการพิจารณาปัจจัยรอบด้านอย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง และผ่านการพิจารณากลับกรอง ไตร่ตรอง ทั้งด้านคุณ-โทษ และคุณค่าที่แท้จริงของสิ่งนั้นมาแล้ว โดยมีวิธีการและขั้นตอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 7 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 สามารถกำหนดเป้าหมายในการคิดอย่างถูกต้อง (ความสามารถในการ กำหนดจุดมุ่งหมายการคิดจากข้อมูลที่ได้รับ)

ด้านที่ 2 สามารถระบุประเด็นในการคิดอย่างชัดเจน (ความสามารถในการระบุ ประเด็น นิยาม ความหมาย จากข้อมูลที่ได้รับ)

ด้านที่ 3 สามารถประมวลข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่คิด (ความสามารถในการ รวบรวมข้อมูลที่ได้รับ ทั้งทางด้านข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็นมาประกอบการคิด)

ด้านที่ 4 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลในการคิดได้ (ความสามารถในการแยกแยะ องค์ประกอบ ตลอดจนความสัมพันธ์จากข้อมูลที่ได้รับ)

ด้านที่ 5 สามารถประเมินข้อมูลได้ (ความสามารถในการตัดสินใจ การพิจารณา ถึงความถูกต้อง ความเหมาะสม จากข้อมูลที่ได้รับ)

ด้านที่ 6 สามารถใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูล (ความสามารถในการใช้ เหตุและผลประกอบการพิจารณา สนับสนุน คัดค้าน โต้แย้งจากข้อมูลที่ได้รับ)

ด้านที่ 7 สามารถสรุปและเลือกทางเลือกในประเด็นที่คิดได้ (ความสามารถในการ สรุป ลงความเห็น ตลอดจนการตัดสินใจจากข้อมูลที่ได้รับ)

จากแนวคิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการคิดอย่าง มีวิจารณญาณเป็นความสามารถทางสมองที่สามารถแสดงให้เห็นได้ในลักษณะของความสามารถที่ แสดงออกมาในด้านต่าง ๆ ที่เรียกว่า “องค์ประกอบ” ที่เป็นความสามารถย่อย ๆ ซึ่งนักการศึกษาแต่ละ ท่าน ได้แสดงองค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่แตกต่างกันดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่เมื่อ พิจารณาแนวคิดของการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักการศึกษาที่ได้นำเสนอมาพบว่า “การคิดอย่าง มีวิจารณญาณ” ประกอบด้วยกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคิดอันมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน

โดยเริ่มตั้งแต่เกิดปัญหาขึ้นจนถึงการที่สามารถหาข้อสรุปและการตัดสินใจเพื่อการแก้ปัญหานั้นได้

ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ

แนวคิดของ	องค์ประกอบของกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
Watson and Glaser	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามารถในการอ้างอิงหรือสรุปความจากปัญหา 2. ความสามารถในการยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น 3. ความสามารถในการนิรนัย 4. ความสามารถในการตีความ 5. ความสามารถในการประเมินข้อโต้แย้ง
Dressel and Mayhew	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามารถในการนิยามปัญหา 2. ความสามารถในการเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการหาคำตอบ 3. ความสามารถในการระบุข้อตกลงเบื้องต้น 4. ความสามารถในการกำหนดและเลือกสมมติฐาน 5. ความสามารถในการสรุปอย่างมีเหตุผล
Needler	<ol style="list-style-type: none"> 1. การนิยามและการทำความเข้าใจของปัญหา 2. การพิจารณาตัดสินข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กับปัญหา 3. การแก้ปัญหหรือการลงข้อสรุป
Ennis	<ol style="list-style-type: none"> 1. การนิรนัย การระบุจุดสำคัญของประเด็นปัญหา 2. การอุปนัย การตัดสินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล 3. การตัดสินคุณค่า การแก้ปัญหและการลงข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล
Paul	<ol style="list-style-type: none"> 1. จุดมุ่งหมายแนวทางแก้ปัญหหรือเพื่อหาความรู้ 2. ประเด็นคำถามจากปัญหาสำคัญที่ต้องการแก้ไข 3. สารสนเทศข้อความรู้ต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการคิด 4. ข้อมูลเชิงประจักษ์ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ

แนวคิดของ	องค์ประกอบของกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
	5. แนวคิดอย่างมีเหตุผล เกี่ยวกับกฎ ทฤษฎี หลักการ 6. ข้อเสนอพื้นฐานในการตัดสินใจจากข้อมูล 7. การนำไปใช้และผลที่ตาม
ทิสนา แคมมณี	1. สามารถกำหนดเป้าหมายในการคิดอย่างถูกต้อง 2. สามารถระบุประเด็นในการคิดอย่างชัดเจน 3. สามารถประมวลข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่คิด 4. สามารถวิเคราะห์ข้อมูลในการคิดได้ 5. สามารถประเมินข้อมูลได้ 6. สามารถใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูล 7. สามารถสรุปและเลือกทางเลือกในประเด็นที่คิดได้

ดังนั้นในการพิจารณาแนวคิดของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซีรฟงส์ แก่นอินทร์ (2557) ได้อธิบายว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้นมีความสำคัญมาก แต่จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า นักวิชาการยังมีแนวคิดเกี่ยวกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณไม่สอดคล้องกัน ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่จะนำมาศึกษาไม่ให้เหลื่อมล้ำกับการคิดประเภทอื่น ไม่กว้างและไม่แคบจนเกินไป

สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์องค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามแนวคิดของ ทิสนา แคมมณี ซึ่งมีลำดับขั้นตอนของการคิดที่ชัดเจนพอที่จะช่วยให้เห็นระดับความสามารถของการคิดอย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมายจนกระทั่งถึงระดับการประเมินค่าจนนำมาสู่การตัดสินใจของผู้เรียนอย่างมีเหตุผลและเชื่อถือได้จากชุดข้อมูลที่ได้รับ กอปรกับแนวคิดของ ทิสนา แคมมณี ทั้ง 7 ด้าน คือ 1 สามารถกำหนดเป้าหมายในการคิดอย่างถูกต้อง 2 สามารถระบุประเด็นในการคิดอย่างชัดเจน 3 สามารถประมวลข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่คิด 4 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลในการคิดได้ 5 สามารถประเมินข้อมูลได้ 6 สามารถใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูล 7 สามารถสรุปและเลือกทางเลือกในประเด็นที่คิดได้ สามารถสะท้อนให้เห็นแนวคิดดังกล่าวด้วยเทคนิคการสอน โดยใช้ผังกราฟิกที่นำเสนอข้อมูลที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม เป็นลำดับขั้นตอนและสามารถอธิบายและนำเสนอข้อมูลออกมาในรูปแบบกราฟิกชนิดต่าง ๆ โดยเฉพาะในการศึกษาวรรณคดีที่เป็นเครื่องมือการสื่อสารทางความคิด โดยใช้ภาษาเป็นวัสดุ

4.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นสมรรถภาพทางสมองอย่างหนึ่งซึ่งเป็นกระบวนการคิดที่ซับซ้อนและมีความสำคัญยิ่งในการรับข้อมูลต่าง ๆ การศึกษาครั้งนี้จะเสนอแนวคิดทฤษฎีความสามารถทางสมองที่แสดงกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังต่อไปนี้

4.3.1 แนวคิดทฤษฎีของกลุ่มจิตนิยม (Psychometric Approach)

4.3.2 แนวคิดทฤษฎีของเพียเจต์ (Piagetian Approach)

4.3.3 แนวคิดทฤษฎีการประมวลข้อมูล (Information Processing Theory)

วิธีการศึกษาของแต่ละกลุ่มมีแนวคิดที่แตกต่างกัน ดังนี้ (ชานานู เอี่ยมสำอาง 2539, 53-64)

4.3.1 แนวคิดทฤษฎีของกลุ่มจิตนิยม (Psychometric Approach)

แนวคิดทฤษฎีของกลุ่มจิตนิยม (Psychometric Approach) นักจิตวิทยา กลุ่มนี้เริ่มที่บิเนท์ และไซมอน (Binet and Simon 1950 อ้างถึงใน วราภรณ์ ยิ้มแย้ม 2543, 11) ทำการศึกษาในปี ค.ศ. 1950 ที่ประเทศฝรั่งเศส โดยเชื่อว่าชาวปัญญาเป็นสมรรถภาพที่ใช้ทักษะการคิดต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับ และสะสมมาจากประสบการณ์ในชีวิตประจำวันมาแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เผชิญอยู่ในปี ค.ศ.1972 สเปียร์แมน (Spearman) ได้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ตัวประกอบเป็นเครื่องมือในการอธิบายความแปรปรวนและความแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่องโครงสร้างของสมรรถภาพทางสมอง โดยใช้คำว่า องค์ประกอบ (Factor) และเสนอทฤษฎีที่ว่าสมรรถภาพทางสมองประกอบด้วย องค์ประกอบทั่วไป (General Factor) ซึ่งเป็นความสามารถในการแก้ปัญหาทั่ว ๆ ไป และอีก องค์ประกอบหนึ่ง คือ องค์ประกอบเฉพาะ (Specific Factor) เป็นความสามารถพิเศษของแต่ละคน ในการคิดแก้ปัญหา (Spearman 1972 อ้างถึงใน วราภรณ์ ยิ้มแย้ม 2543, 11) มีความเห็นว่า สมรรถภาพทางสมองที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นปฐมภูมิที่บุคคลใช้ในการแก้ปัญหานั้นมี 7-12 องค์ประกอบ และองค์ประกอบหลักที่สำคัญ คือ ความเข้าใจภาษาความคล่องแคล่วในการใช้คำ จำนวนมิติสัมพันธ์ ความคล่องแคล่วในการรับรู้และสังเกตความจำและการใช้เหตุผลรวม 7 องค์ประกอบ

นอกจากนี้เธอร์สโตนยังกล่าวว่า ในการแก้ปัญหานั้นบุคคลอาจไม่ใช่ความสามารถในขั้นปฐมภูมิเพียงองค์ประกอบเดียว อาจใช้หลายองค์ประกอบรวมกัน ซึ่งเธอร์สโตน

นเรียกว่าสมรรถภาพขั้นพุทธิภูมิ ทรรศนะเกี่ยวกับสมรรถภาพทางสมองที่เป็นองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นที่ยอมรับและนำมาใช้กันมาก คือ ทรรศนะของกิลฟอร์ด (Guildford 1967 อ้างถึงใน วราภรณ์ ยิ้มแย้ม 2543, 11) ที่เสนอว่า สมรรถภาพสมองมีลักษณะเป็น 3 มิติ ที่มีความสัมพันธ์ผสมผสานกัน เป็นความคิดหรือสติปัญญาของมนุษย์ มิติเหล่านี้ ได้แก่ มิติเนื้อหา (Content) เป็นลักษณะของข่าวสารข้อความจริง ๆ ที่มนุษย์ได้รับและในปี ค.ศ. 1976 กิลฟอร์ดได้เสนอไว้ 4 ลักษณะ คือ ภาพที่เป็นรูปธรรม (Visual) สัญลักษณ์ (Symbolic) ภาษา (Semantic) และพฤติกรรม (Behavior) และได้เพิ่มลักษณะเนื้อหาที่เป็นเสียง (Auditory) ในการเสนอเมื่อปี ค.ศ. 1977 มิติที่สองเป็นมิติผลผลิต (Products) มีลักษณะแตกต่างกัน 6 ลักษณะ คือ หน่วย (Units) จำพวก (Classes) ความสัมพันธ์ (Relations) ระบบ (Systems) การแปลงรูป (Transformations) และการประยุกต์ (Implications) ความสัมพันธ์ระหว่างมิติเนื้อหากับมิติผลผลิตที่ประสมประสานนี้ กิลฟอร์ด เรียกว่า Psychoepistemology มีทั้งหมด 30 มิติ และมิติที่ 3 เป็นมิติกระบวนการคิด (Operation) เป็นกระบวนการของสมองที่ปฏิบัติการหรือตอบสนองกับข้อมูลทั้ง 30 ลักษณะที่กล่าวมาแล้ว ได้แก่ การรู้จักและรับรู้ (Cognition) ความจำ (Memory) การคิดแบบอเนกนัย (Divergent Production) การคิดแบบเอกนัย (Convergent Production) และการประเมินค่า (Evaluation)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า แนวคิดทฤษฎีของกลุ่มจิตนิยม (Psychometric Approach) สามารถวัดความสามารถทางสมองจากเชาว์ปัญญาของมนุษย์ที่แตกต่างกัน เป็นกระบวนการหนึ่งของสมองที่ทำหน้าที่โดยตรงในการคิด ความจำ และการรับรู้ข้อมูลที่จะนำไปสู่การคิดอย่างมีวิจารณญาณ นั่นก็คือการประเมินชุดข้อมูลที่ได้รับ จากข้อเท็จจริงของเนื้อหา ซึ่งเป็นลักษณะของข่าวสารข้อความจริง

4.3.2 แนวคิดทฤษฎีของเพียเจต์ (Piagetian Approach)

การเรียนการสอนจะมีผลอย่างไรนั้นต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายอย่าง เช่น วิทยของผู้เรียน เนื้อหาที่จะสอน และสภาพแวดล้อม การส่งเสริมให้นักเรียนคิดจึงจำเป็นที่ครูจะต้องทราบพัฒนาการด้านการคิด ซึ่งมีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ซึ่งมีสาระสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงเชาว์ปัญญาตามพัฒนาการของการคิดในระยะต่าง ๆ ของมนุษย์สามารถทำอะไรได้ และธรรมชาติของเชาว์ปัญญาเปลี่ยนจาก

ระยะหนึ่งไปสู่ระยะหนึ่งอย่างไร ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า (ทิสนา เขมมณี 2547, 64-65)

พัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาว่า เป็นพัฒนาการความสามารถของมนุษย์เริ่มตั้งแต่เกิดไปจนถึงขีดสูงสุดในช่วงอายุประมาณ 15 ปี ซึ่งแบ่งลำดับของการพัฒนาเป็น 4 ระยะ ดังนี้

1. ระยะที่ 1 Sensori - Motor Intelligence (0-2 ปี) ในวัยนี้เด็กแสดงออกทางการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อ มีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมด้วยการกระทำ การคิดของเด็กวัยนี้ยังขึ้นอยู่กับความรู้สึกและการกระทำ เด็กยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง และยังไม่สามารถเข้าใจความคิดเห็นของผู้อื่น

2. ระยะที่ 2 Preoperational Thought (2-7 ปี) เป็นขั้นที่เด็กเริ่มใช้ภาษา และสัญลักษณ์อย่างอื่น การเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็ว แต่พัฒนาการด้านการคิดยังไม่สมเหตุสมผล ยึดติดกับการรับรู้ที่เป็นรูปธรรม ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง มองเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ละด้านไม่สามารถพิจารณาหลาย ๆ ด้านพร้อม ๆ กัน

3. ระยะที่ 3 Concrete Operationals (7-11ปี) เป็นขั้นที่เด็กสามารถคิดโดยใช้สัญลักษณ์และภาษา สามารถสร้างภาพแทนในใจได้ แก้ปัญหาที่รูปธรรมได้ คิดย้อนกลับได้ ตลอดจนเข้าใจเรื่องการเปรียบเทียบ

4. ระยะที่ 4 Formal Operations (11 ปีขึ้นไป) เป็นขั้นที่เด็กสามารถเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม คิดอย่างสมเหตุสมผล สามารถตั้งสมมติฐานในการแก้ปัญหา คิดแบบวิทยาศาสตร์ได้ การคิดของเด็กจะไม่ยึดกับข้อมูลที่มาจากการสังเกตเพียงอย่างเดียว

จากแนวคิดทฤษฎีของเพียเจต์ที่อธิบายพัฒนาการของการคิดจากขั้นหนึ่งไปสู่ขั้นหนึ่ง อาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ การเจริญเติบโตของร่างกายและวุฒิภาวะ ประสบการณ์ทางกายภาพและสมอง ประสบการณ์ทางสังคมและสถานะสมดุล ซึ่งเป็นกระบวนการที่แต่ละคนใช้ในการปรับตัว พัฒนาการของการคิดมีการเปลี่ยนแปลงไปตามลำดับขั้นของพัฒนาการ บุคคลจึงมีพัฒนาการทางการคิดอยู่ตลอดเวลาของการเจริญเติบโต และจะสามารถพัฒนาความสามารถในการคิดจนถึงขั้นสูงสุดได้ในช่วงอายุ 11-15 ปี โดยจะสามารถคิดหาเหตุผลในเชิงนามธรรมในทุกรูปแบบ ซึ่งการคิดหาเหตุผลเหล่านั้นเป็นองค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณนั่นเอง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การพัฒนาทักษะการคิดวิจารณ์จะพัฒนาให้นักเรียนในวัย 11-15 ปี ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งจะทำให้การสอนเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.3.3 แนวคิดทฤษฎีการประมวลข้อมูล (Information Processing Theory)

แนวคิดทฤษฎีการประมวลข้อมูล (Information Processing Theory)

หมายถึง กิจกรรมทางด้านสมองของมนุษย์ในการเก็บ การทำ ใช้ข้อมูล ตลอดจนกระบวนการที่จะรับ หรือจัดการข้อมูล หรือเรียนรู้ข้อมูล โดยการใช้สมอง (Mental Processing) เป็นวิธีการที่ผู้เรียนใช้ความอยากรู้อยากเห็นภายในตัวเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ (สมชาย รัตนทองคำ 2550, 11)

แนวคิดทฤษฎีการประมวลข้อมูล (Information Processing Theory) วิธีการศึกษาของกลุ่มนี้จะวิเคราะห์พฤติกรรมการทำงานของสมอง โดยสนใจขั้นตอนการทำงานของสมอง ทำให้เกิดความเคลื่อนไหวในการศึกษาความคิดของคนจากการลอกเลียนแบบการทำงานของคอมพิวเตอร์ในลักษณะการปฏิบัติหน้าที่เหมือนระบบประมวลข้อมูล วรรณะของกลุ่มนี้มีมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1868 (Donders 1868 อ้างถึงใน ชำนาญ เอี่ยมสำอาง 2539, 58) เสนอว่า กระบวนการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาระหว่างการรับรู้สิ่งเร้ากับการตอบสนองต่อสิ่งเร้าของบุคคลนั้น สามารถจำแนกเป็นลำดับขั้นต่าง ๆ ที่ต่อเนื่องของกระบวนการ

กลุ่มการประมวลผลข้อมูลส่วนใหญ่มีวรรณะร่วมกันในการใช้กระบวนการประมวลผลข้อมูลมาเป็นหน่วยหลักของการอธิบายพฤติกรรม (Wagner and Sternberg 1984 อ้างถึงใน วราภรณ์ ยิ้มแย้ม 2543, 15) โดยยอมรับว่าพฤติกรรมในระบบการประมวลผลข้อมูลของมนุษย์เป็นผลจากการนำกระบวนการพื้นฐานต่าง ๆ มาใช้ร่วมกันเพื่อแก้ปัญหา การตัดสินใจ กระบวนการประมวลผลข้อมูลใดเป็นกระบวนการพื้นฐานประเมินได้จากให้นำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา ตามกระบวนการดังกล่าวมาอธิบายถ้าหากไม่สามารถจำแนกกระบวนการนั้นเป็นกระบวนการย่อย แสดงว่ากระบวนการนั้นเป็นกระบวนการพื้นฐาน ซึ่งจะนำมาใช้เป็นหน่วยในการวิเคราะห์ และอธิบายระดับของพฤติกรรมตามทฤษฎี หรืองานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การแก้ปัญหานั้น ๆ ซึ่งต้องใช้กระบวนการพื้นฐานมาแก้ปัญหา หรือทำงานได้เสร็จ

สเติร์นเบิร์ก (Sternberg 1981, 84-198) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับเชาวน์ปัญญา โดยใช้ชื่อว่าทฤษฎีเชาวน์ปัญญาสามเกลียว (Triarchic Theory) ทฤษฎีนี้อธิบายความสามารถทางปัญญาด้วย 3 ทฤษฎีย่อย คือ ทฤษฎีย่อยส่วนประกอบของการคิด (Componential Subtheory) ทฤษฎีย่อยของประสบการณ์ (Experiential Subtheory) และทฤษฎีย่อยของความสอดคล้องกับบริบทสังคม (Contextual Subtheory)

ทฤษฎีทั้งสามอธิบายกระบวนการคิดที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง การเลือก และตัดแปลงสิ่งแวดล้อมของบุคคล สเติร์นเบิร์ก เชื่อว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นการคิดที่อยู่ในส่วนที่เป็นตัวควบคุม (Metacomponents) ซึ่งควบคุมกระบวนการประมวลความรู้และช่วยให้บุคคลดำเนินการคิดและประเมินผลที่ได้จากการคิด เป็นกระบวนการขั้นสูงที่ใช่วางแผนติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นกระบวนการที่รับผิดชอบในการกำหนดว่าทำอะไรกับงานเพื่อให้งานดำเนินไปได้อย่างถูกต้อง

ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า แนวคิดทฤษฎีการประมวลข้อมูล (Information Processing Theory) มุ่งพัฒนาสมรรถภาพของผู้เรียนในด้านการคิด กระบวนการของสมองในการประมวลข้อมูล การจัดกระทำข้อมูล และการสร้างข้อมูล ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย เกิดความแข็งแกร่งทนทานของข้อมูลและความรู้ที่ได้เรียน สะท้อนให้เห็นความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน

จากทฤษฎีทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มจิตมิติ ซึ่งวัดความสามารถทางสมองจากเชาวน์ปัญญา กลุ่มศึกษาตามทฤษฎีของเพียเจต์ ซึ่งวัดความแตกต่างของระดับพัฒนาการ และกลุ่มศึกษาตามการประมวลผลของข้อมูล ซึ่งวัดจากข้อมูลที่เป็นตัวป้อน กระบวนการ ผลผลิต การศึกษาของทั้ง 3 กลุ่มเป็นการผสมผสานแนวทางของทฤษฎีการคิด ทำให้เข้าใจการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่มีจากทั้งด้าน องค์ประกอบ พัฒนาการและกระบวนการปฏิบัติของสมอง

4.4 จุดมุ่งหมายและความสำคัญของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

จุดมุ่งหมายหลักของการจัดการเรียนการสอนทั่วไป คือมุ่งที่จะช่วยให้นักเรียนคิดเป็น บุคคลที่มีความสามารถในการคิดถือว่าเป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพ สามารถสร้างความเจริญอกงามให้กับตนเองและสังคม ดังที่ไพทอริส สีนลาร์ตัน (2531) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ

ความสำคัญของการคิดไว้ว่า ความคิดเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่สำคัญที่สุดที่จะมีผลและรากฐานของการเปลี่ยนแปลงในชีวิตแต่ละบุคคลในการดำเนินงานของสังคม ถ้าคนแต่ละคนคิดดี คิดถูกต้อง คิดเหมาะสม การดำเนินชีวิตของคนและความเป็นไปของสังคมก็จะดำเนินไปอย่างมีคุณค่า การคิดจึงเป็นเรื่องสำคัญของมนุษย์และการศึกษา

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2542) ได้อภิปรายเกี่ยวกับความสำคัญของการคิดไว้ว่า ประเทศชาติจะเจริญก้าวหน้าไปเพียงใดขึ้นอยู่กับ การ “คิดเป็น” ของคนในประเทศเป็นสำคัญ การคิด คือการที่คน ๆ หนึ่งพยายามใช้พลังทางสมองของตนในการนำเอาความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่มาจัดวางอย่างเหมาะสมเพื่อให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์

นอกจากนี้ Gagne (อ้างในคุชฎี 2543, 54) อธิบายเกี่ยวกับความสำคัญของการคิด พอสรุปได้ว่า ถ้าบุคคลมีกลวิธีคิด เขาจะสามารถขยายกฎซึ่งเป็นทักษะเขาวินิจฉัยที่เรียนรู้แล้ว เป็นกรณีทั่วไปจนสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวาง เรียกความสามารถนี้ว่ายุทธศาสตร์การคิด และสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาที่แปลกใหม่อยู่รอบตัวได้ การคิดจึงเป็นทักษะที่มีความสำคัญ เพราะการที่บุคคลสามารถพูด เขียน ตลอดจนแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ได้นั้นต้องเกิดจากการคิดขึ้นก่อนทั้งสิ้น แต่การคิดเพียงอย่างเดียวอาจไม่มีประโยชน์มากเท่าที่ควร จะต้องคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วย ถ้าคิดไม่เป็นหรือไม่มีการพิจารณาอย่างรอบคอบต่อการเรียนและการดำเนินชีวิตของนักเรียน

การคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ความคิดที่รอบคอบ สมเหตุสมผล ผ่านการพิจารณาปัจจัยรอบด้านอย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง และผ่านการพิจารณาถ้อยแถลง ไตร่ตรอง ทั้งทางด้านคุณและโทษและคุณค่าที่แท้จริงของสิ่งนั้นมาแล้ว (ทิสนา เขมมณี 2548, 114-115)

การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีความคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและสำคัญอย่างมากต่อบุคคลเมื่อเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ เพราะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสามารถช่วยให้ตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและสมเหตุสมผล ครูจึงควรจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนให้นักเรียนสามารถใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.5 ประโยชน์ของการจัดการเรียนการสอนให้มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการสอนให้ผู้เรียนมีความคิดอย่างมีวิจารณญาณที่สำคัญมีดังนี้ Paul (1993 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี และคณะ 2544, 59-60)

1. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานอย่างมีหลักการและเหตุผล และได้งานที่มีประสิทธิภาพ
2. ช่วยให้ผู้เรียนประเมินงานโดยใช้เกณฑ์อย่างสมเหตุสมผล
3. ส่งเสริมให้ผู้รู้จักประเมินตนเองอย่างมีเหตุผล และมีทักษะในการตัดสินใจ
4. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาอย่างมีความหมายและเป็นประโยชน์
5. ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา
6. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถกำหนดเป้าหมาย รวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ ค้นคว้า ทฤษฎี หลักการ ตั้งข้อสันนิษฐาน ตีความหมาย และลงข้อสรุป
7. ช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการใช้ภาษาและการสื่อความหมาย
8. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิดอย่างชัดเจน คิดอย่างถูกต้อง คิดอย่างแจ่มแจ้ง คิดอย่างกว้างขวาง และคิดอย่างลุ่มลึก ตลอดจนคิดอย่างสมเหตุสมผล
9. ช่วยให้ผู้เรียนเป็นผู้มีปัญญา กอปรด้วยความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความเมตตา และความเป็นผู้มีประโยชน์
10. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถอ่าน เขียน พูด ฟัง ได้ดี
11. ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่องในสถานการณ์ที่โลกมีการเปลี่ยนแปลง

4.6 การวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ทิศนา แคมมณี และคณะ (2544, 169) กล่าวถึง การวัดความสามารถทางการคิดว่า ความสามารถในการคิดสามารถวัดได้หลากหลายวิธี แต่ที่นิยมมากคือการใช้แบบสอบ ซึ่งจำแนกได้ 2 ประเภท คือ

1. แบบสอบมาตรฐานที่มีผู้เชี่ยวชาญสร้างไว้แล้ว ตัวอย่างเช่น

1.1 แบบสอบ Watsan-Glaser critical thinking appraisal แบบสอบนี้

สร้างโดย Watsan และ Glaser มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องฉบับปรับปรุงล่าสุดในปี ค.ศ. 1980 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ถึงวัยผู้ใหญ่ แบบสอบมี 2 แบบซึ่งคู่ขนานกันคือ แบบ A และแบบ B แต่ละแบบเป็นแบบสอบย่อยมีข้อสอบรวม 80 ข้อ ใช้เวลาในการสอบ 50 นาที แต่ละแบบสอบย่อยวัดความสามารถในการคิดต่าง ๆ กัน ดังนี้

1. ความสามารถในการสรุปอ้างอิง เป็นการวัดความสามารถในการตัดสินใจและจำแนกความน่าจะเป็นของข้อสรุปว่าข้อสรุปใดเป็นจริงหรือเป็นเท็จ ลักษณะของแบบสอบย่อยนี้มีการกำหนดสถานการณ์มาให้ และมีข้อสรุปของสถานการณ์ 3-5 ข้อสรุป จากนั้นผู้ตอบพิจารณาตัดสินใจว่าข้อสรุปเป็นเช่นไร โดยเลือกจากตัวเลือก 5 ตัวเลือก

2. ความสามารถในการระบุข้อตกลงเบื้องต้น เป็นการวัดความสามารถในการจำแนกว่าข้อความใดเป็นข้อตกลงเบื้องต้น ข้อความใดไม่เป็นลักษณะของข้อตกลง แบบสอบย่อยนี้มีการกำหนดสถานการณ์มาให้ และมีข้อความตามมาสถานการณ์ละ 2-3 ข้อ จากนั้นผู้ตอบพิจารณาตัดสินใจข้อความในแต่ละข้อว่า ข้อใดเป็นหรือไม่เป็นข้อตกลงเบื้องต้นของสถานการณ์ทั้งหมด

3. ความสามารถในการนิรนัย เป็นการวัดความสามารถในการหาข้อสรุป อย่างสมเหตุสมผลจากสถานการณ์ที่กำหนดมาให้โดยใช้หลักตรรกศาสตร์ ลักษณะของแบบสอบย่อยนี้จะมีการกำหนดสถานการณ์มาให้ 1 ย่อหน้า แล้วมีข้อสรุปตามมาสถานการณ์ละ 2-4 ข้อ จากนั้นผู้ตอบต้องพิจารณาตัดสินใจว่าข้อสรุปในแต่ละข้อเป็นข้อสรุปที่เป็นไปได้หรือไม่ตามสถานการณ์นั้น

4. ความสามารถในการแปลความ เป็นการวัดความสามารถในการให้นำนักข้อมูลหรือหลักฐานเพื่อตัดสินใจความเป็นไปได้ของข้อสรุป ลักษณะของแบบสอบย่อยนี้มีการกำหนดสถานการณ์มาให้ แล้วมีข้อสรุปสถานการณ์ละ 2-3 ข้อ จากนั้นผู้ตอบต้องพิจารณาตัดสินใจว่าข้อสรุปในแต่ละข้อว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ภายใต้สถานการณ์นั้น

5. ความสามารถในการประเมินข้อโต้แย้ง เป็นการวัดความสามารถในการจำแนกการใช้เหตุผลว่าสิ่งใดเป็นความสมเหตุสมผล ลักษณะของแบบสอบย่อย

นี้มีการกำหนดชุดของคำถามเกี่ยวกับประเด็นปัญหาสำคัญมาให้ ซึ่งแต่ละคำถามมีชุดของคำตอบพร้อมกับเหตุผลกำกับ จากนั้นผู้ตอบต้องพิจารณาตัดสินว่าคำตอบใดมีความสำคัญเกี่ยวข้องโดยตรงกับคำถามหรือไม่ และให้เหตุผลประกอบ

1.2 แบบสอบ Ross test of higher cognitive processes แบบสอบนี้สร้าง

โดย John D. Ross และ Catherine M. Ross ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1976 จากนั้นมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องจนปีล่าสุด ค.ศ. 1979 แบบวัดฉบับนี้ใช้วัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณของเด็กตั้งแต่ระดับ 4 ถึงระดับ 6 โดยวัดความสามารถของเด็กในด้าน การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผล ซึ่งสร้างขึ้นตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของ Bloom (Bloom's taxonomy of educational objective) ข้อสอบมีทั้งสิ้น 105 ข้อ ประกอบด้วย

1. การอุปมาอุปมัย (Analogies)
2. การอ้างเหตุผลแบบนิรนัย (Deductive reason)
3. ข้ออ้างที่ผิด (Missing premises)
4. ความสัมพันธ์แบบนามธรรม (Abstract relation)
5. การจัดลำดับ (Sequential synthesis)
6. ยุทธวิธีการตั้งคำถาม (Questioning strategies)
7. การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง (Analysis of relevant and irrelevant information)
8. การวิเคราะห์การอ้างเหตุผล (Analysis of attributes)

โดยในแต่ละตอนของแบบวัดจะแบ่งตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของ Bloom (Bloom's taxonomy of educational objective) ดังนี้ ตอนที่ 1, 3 และตอนที่ 7 จะเป็นการวัดความสามารถขั้นการวิเคราะห์ ตอนที่ 4, 5 และตอนที่ 8 จะเป็นการวัดความสามารถขั้นการสังเคราะห์ ส่วนตอนที่ 2 และตอนที่ 6 จะเป็นการวัดความสามารถขั้นการประเมิน ในการดำเนินการสอบจะแบ่งการสอบออกเป็น 2 ช่วง โดยช่วงที่ 1 จะสอบตั้งแต่ตอนที่ 1-5 และช่วงที่ 2 ตั้งแต่ตอนที่ 6-8 โดยแต่ละตอนจะใช้เวลาสอบ 60 นาที

แบบทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณในประเทศไทย ได้มีนักการศึกษาสร้างและพัฒนาขึ้นเพื่อวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่

1.3 แบบทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ มลิวัลย์ สมศักดิ์ (2540, 90-91) แบบทดสอบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วยความสามารถ 6 ด้าน ได้แก่ การนิยามปัญหา การรวบรวมข้อมูล การจัดระบบข้อมูล การตั้งสมมติฐาน การสรุปอ้างอิง โดยใช้หลักการทฤษฎี และการประเมินและการสรุปอ้างอิง ในแบบทดสอบฉบับนี้มีจำนวนข้อคำถาม 36 ข้อ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก ในแต่ละข้อมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดในแต่ละข้อได้ 0 คะแนน มีค่าความยากง่ายของแต่ละข้ออยู่ในช่วง 0.20-0.80 มีค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 เท่ากับ 0.69 และหาความเชื่อมั่นแบบทดสอบซ้ำโดยเว้นระยะห่างจากครั้งแรก 2 สัปดาห์ เท่ากับ 0.64 แบบทดสอบนี้สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ทดลองกับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.4 แบบทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ กฤษฐา สร้อยมุข (2547, 96-97) ได้พัฒนาแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โดยยึดแนวคิดของ Watsan and Glaser ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ การสรุปอ้างอิง การยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น การนิรนัย การตีความ และการประเมินอ้างเหตุผล จำนวน 48 ข้อ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือกซึ่งใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก จำนวน 2,870 คน พบว่าข้อสอบมีความยากง่าย 0.31-0.80 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.76

2. แบบสอบวัดความสามารถที่สร้างขึ้นเอง แบบสอบมาตรฐานสำหรับการคิดที่มีใช้กันอยู่ทั่วไป อาจไม่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการวัด เช่น จุดเน้นที่ต้องการ ขอบเขตความสามารถทางการคิดที่มุ่งวัด หรือ กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการใช้แบบสอบ ดังนั้น ผู้วัดจึงต้องสร้างแบบสอบขึ้นมาใช้เองเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการในการวัดอย่างแท้จริง

2.1 หลักการสร้างแบบสอบวัดความสามารถทางการคิด ทิศนา แจมมณี และสร้อยสน สกลรักษ์ (2540, 352) ได้แบ่งวิธีสร้างแบบสอบไว้เป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 กำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไปของการสอบให้อยู่ในรูปของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยระบุเป็นข้อ ๆ และให้วัตถุประสงค์เหล่านั้นสอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่จะทำการทดสอบด้วย

ขั้นที่ 2 กำหนดโครงเรื่องของเนื้อหาสาระที่จะทำการสอบให้

ครบถ้วน

ขั้นที่ 3 เตรียมตารางเฉพาะ หรือผังของแบบสอบ เพื่อแสดงถึง
 น้ำหนักของวิชาแต่ละส่วน และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ต้องการสอบให้เด่นชัด สั้นกะทัดรัด และมีความชัดเจน

ขั้นที่ 4 สร้างข้อสอบทั้งหมดที่ต้องการจะทดสอบให้เป็นไปตาม
 สัดส่วนของน้ำหนักที่ระบุไว้ในตารางเฉพาะ

นอกจากนี้ ทิศนา แจมมณี และคณะ (2544, 169) ได้กล่าวว่า การวัดความสามารถ
 ทางความคิด ผู้สร้างเครื่องมือจะต้องมีความรู้ในแนวคิดหรือทฤษฎีเกี่ยวกับการคิด เพื่อนำมาเป็น
 กรอบหรือโครงสร้างของการคิด เมื่อมีการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของโครงสร้างหรือ
 องค์ประกอบการคิดแล้ว จะทำให้ได้ตัวชี้วัดหรือลักษณะพฤติกรรมเฉพาะที่เป็นรูปธรรมซึ่งสามารถ
 บ่งชี้ถึงโครงสร้างหรือองค์ประกอบการคิด จากนั้นจึงเขียนข้อความตามตัวชี้วัดหรือลักษณะ
 พฤติกรรมเฉพาะของแต่ละองค์ประกอบของการคิดนั้น ๆ

2.2 ขั้นตอนการพัฒนาแบบวัดความสามารถทางการคิด

ในการพัฒนาแบบวัดความสามารถทางการคิด มีขั้นตอน
 ดำเนินการที่สำคัญดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการวัด ผู้พัฒนาจะพิจารณาจุดมุ่งหมาย
 ของการนำแบบวัดไปใช้ว่า ต้องการวัดความสามารถทางการคิดทั่ว ๆ ไป หรือวัดลักษณะเฉพาะเพื่อ
 จะได้ตรงตามวัตถุประสงค์

2. กำหนดกรอบของการวัดและนิยามเชิงปฏิบัติการ ผู้พัฒนา
 จะต้องศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางการคิดตามที่จุดมุ่งหมาย
 ต้องการ ผู้พัฒนาแบบวัดควรคัดเลือกแนวคิดหรือทฤษฎีที่เหมาะสมกับบริบทและจุดมุ่งหมายที่
 ต้องการเป็นหลัก แล้วศึกษาให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งเพื่อกำหนดโครงสร้างหรือองค์ประกอบของ
 ความสามารถทางการคิดตามทฤษฎี และให้นิยามเชิงปฏิบัติการ (Operation definition) ของแต่ละ
 องค์ประกอบในเชิงรูปธรรมของพฤติกรรมที่สามารถบ่งชี้ถึงลักษณะแต่ละองค์ประกอบของการคิด
 นั้นได้

3. สร้างผังข้อสอบ การสร้างผังข้อสอบเป็นการกำหนดเค้าโครง

ของแบบวัดความสามารถทางการคิดที่ต้องการสร้างให้ครอบคลุมโครงสร้างหรือองค์ประกอบใดบ้างตามทฤษฎี และกำหนดว่าแต่ละส่วนมีน้ำหนักความสำคัญมากน้อยเพียงใด

4. เขียนข้อสอบ กำหนดรูปแบบการเขียนข้อสอบ ตัวคำถาม ตัวคำตอบ และวิธีการให้คะแนน เมื่อกำหนดรูปแบบของข้อสอบแล้ว ก็ลงมือเขียนข้อสอบตามที่กำหนดไว้จนครบทุกองค์ประกอบ สิ่งที่ต้องระมัดระวัง ได้แก่ ต้องเขียนข้อสอบให้วัดได้ตรงตามโครงสร้างของการวัด พยายามหลีกเลี่ยงคำถามนำและคำตอบที่ทำให้ผู้ตอบแสวงงตอบเพื่อคูดี นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงความชัดเจนของภาษาที่ใช้ด้วย

5. การนำแบบวัดไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงหรือกลุ่มใกล้เคียง แล้วนำผลการตอบมาทำการวิเคราะห์และหาคุณภาพ โดยทำการวิเคราะห์ข้อสอบและวิเคราะห์แบบสอบ การวิเคราะห์ข้อสอบนั้นจัดทำเพื่อตรวจสอบคุณภาพของข้อสอบเป็นรายชื่อในด้านความยาก (P) และอำนาจจำแนก (r) เพื่อคัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่ายพอเหมาะ และมีค่าอำนาจจำแนกสูงไว้ พร้อมทั้งปรับปรุงข้อที่ไม่เหมาะสม ส่วนการคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพเหมาะสม หรือข้อสอบที่ปรับปรุงแล้วให้ได้จำนวนตามผังข้อสอบเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจตามเนื้อหา และนำไปทดลองใช้ใหม่อีกครั้ง เพื่อวิเคราะห์แบบสอบในด้านความเที่ยง (Reliability) แบบทดสอบควรมีความเที่ยงเบื้องต้นอย่างน้อย 0.05 จึงจะเหมาะที่จะนำมาใช้ได้ ส่วนการตรวจสอบความตรง (validity) ของแบบสอบถ้าสามารถหาเครื่องมือวัดความสามารถทางการคิดที่เป็นมาตรฐานสำหรับใช้เปรียบเทียบได้ก็ควรคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความตรงตามสภาพ (Concurrent validity) ของแบบสอบด้วย

6. นำแบบวัดไปใช้จริง หลังจากวิเคราะห์คุณภาพของข้อสอบเป็นรายชื่อ และวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบทั้งฉบับว่าเป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพที่ต้องการแล้ว จึงนำแบบวัดความสามารถทางการคิดไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายจริง

สำหรับการสร้างและพัฒนาแบบสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้น ชาลิณี เอี่ยมศรี (2536) ได้ทำการสร้างและพัฒนาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แบบสอบเป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลาในการทำ 60 นาที เป็นแบบสอบแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ วัดความสามารถในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการสังเกตความสามารถในการนิรนัย ความสามารถในการอุปนัย และความสามารถในการระบุข้อตกลงเบื้องต้น มีค่าความ

ยากอยู่ในช่วง 0.40-0.84 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.10-0.45 ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบความ สอดคล้องภายในเท่ากับ 0.73 ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบสอบซ้ำเท่ากับ 0.66 และการหาความ ตรงตามโครงสร้างโดยวิธีประกอบ ได้ตัวประกอบที่สำคัญ 7 ตัวประกอบ ซึ่งตัวประกอบที่ได้ไม่ เป็นไปตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ เนื่องจากแบบสอบที่สร้างขึ้นในแต่ละความสามารถย่อยมี ข้อสอบจำนวน 10 ข้อ ซึ่งเป็นจำนวนที่ค่อนข้างน้อยไปสำหรับการนำมาวิเคราะห์ตัวประกอบ ผู้วิจัย จึงได้เสนอว่าถ้าสร้างข้อสอบในแต่ละความสามารถย่อยให้มีจำนวนมากพอแล้วทำการวิเคราะห์ตัว ประกอบอาจได้ตัวประกอบตามโครงสร้างที่กำหนดไว้

ดังนั้นการวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณสามารถวัดได้ทั้งโดยใช้แบบสอบ หรือไม่ใช้แบบสอบ การใช้แบบสอบอาจทำได้ทั้งแบบสอบข้อเขียน และแบบสอบปฏิบัติการ แบบสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณนี้สามารถสร้างขึ้นและพัฒนาให้เป็นมาตรฐานได้และการนำ แบบสอบมาใช้ต้องให้ตรงกับหลักการและแนวคิดของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดในการสร้างและพัฒนาแบบวัดการคิดของ ทิศนา แจมมณี และคณะ มาสร้างแบบสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้ทฤษฎีเกี่ยวกับการคิด อย่างมีวิจารณญาณมาเป็นกรอบหรือโครงสร้างของการคิด ได้มีการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของ โครงสร้างหรือองค์ประกอบของการคิด จากนั้นจึงเขียนข้อความตามตัวชี้วัดหรือลักษณะพฤติกรรม เฉพาะของแต่ละองค์ประกอบของการคิดนั้น ตามเกณฑ์ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของ ทิศนา แจมมณี (2548, 114-115) โดยสรุปเกณฑ์ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ไว้ 7 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 สามารถกำหนดเป้าหมายในการคิดอย่างถูกต้อง (ความสามารถในการกำหนด จุดมุ่งหมายการคิดจากข้อมูลที่ได้รับ)

ด้านที่ 2 สามารถระบุประเด็นในการคิดอย่างชัดเจน (ความสามารถในการระบุประเด็น นิยาม ความหมาย จากข้อมูลที่ได้รับ)

ด้านที่ 3 สามารถประมวลข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่คิด (ความสามารถในการรวบรวมข้อมูล ที่ได้รับ ทั้งทางด้านข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็นมาประกอบการคิด)

ด้านที่ 4 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลในการคิดได้ (ความสามารถในการแยกแยะองค์ประกอบ ตลอดจนความสัมพันธ์จากข้อมูลที่ได้รับ)

ด้านที่ 5 สามารถประเมินข้อมูลได้ (ความสามารถในการตัดสินใจ การพิจารณาถึงความถูกต้อง ความเหมาะสม จากข้อมูลที่ได้รับ)

ด้านที่ 6 สามารถใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูล (ความสามารถในการใช้เหตุและผลประกอบการพิจารณา สนับสนุน คัดค้าน โต้แย้งจากข้อมูลที่ได้รับ)

ด้านที่ 7 สามารถสรุปและเลือกทางเลือกในประเด็นที่คิดได้ (ความสามารถในการสรุป ลงความเห็น ตลอดจนการตัดสินใจจากข้อมูลที่ได้รับ)

4.7 เกณฑ์ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ทิสนา แคมมณี (2548, 114-115) ได้สรุปเกณฑ์ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณไว้ 7 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 สามารถกำหนดเป้าหมายในการคิดอย่างถูกต้อง (ความสามารถในการกำหนดจุดมุ่งหมายการคิดจากข้อมูลที่ได้รับ)

ด้านที่ 2 สามารถระบุประเด็นในการคิดอย่างชัดเจน (ความสามารถในการระบุประเด็นนิยาม ความหมาย จากข้อมูลที่ได้รับ)

ด้านที่ 3 สามารถประมวลข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่คิด (ความสามารถในการรวบรวมข้อมูลที่ได้รับ ทั้งทางด้านข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็นมาประกอบการคิด)

ด้านที่ 4 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลในการคิดได้ (ความสามารถในการแยกแยะองค์ประกอบ ตลอดจนความสัมพันธ์จากข้อมูลที่ได้รับ)

ด้านที่ 5 สามารถประเมินข้อมูลได้ (ความสามารถในการตัดสินใจ การพิจารณาถึงความถูกต้อง ความเหมาะสม จากข้อมูลที่ได้รับ)

ด้านที่ 6 สามารถใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูล (ความสามารถในการใช้เหตุและผลประกอบการพิจารณา สนับสนุน คัดค้าน โต้แย้งจากข้อมูลที่ได้รับ)

ด้านที่ 7 สามารถสรุปและเลือกทางเลือกในประเด็นที่คิดได้ (ความสามารถในการสรุป ลงความเห็น ตลอดจนการตัดสินใจจากข้อมูลที่ได้รับ)

4.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

เดชา จันทร์ศิริ (2542) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาพระพุทธศาสนาโดยใช้การสอนตามแนวพุทธศาสตร์กับกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้การสอนตามแนวพุทธศาสตร์กับกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สุพรรณณี สุวรรณจรัส (2543) ได้ทำการศึกษาผลของการฝึกใช้เทคนิคแผนผังทางปัญญาที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) จำนวน 116 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 58 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกใช้เทคนิคทางปัญญา จำนวน 10 กิจกรรม ส่วนกลุ่มควบคุมสอนตามปกติเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ระยะ คือ ระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามผล โดยใช้แบบสอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าเฉลี่ยของคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ ไม่พบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังการทดลองกับระยะติดตามผลของนักเรียนกลุ่มทดลอง

จตุมา นาควรรณ (2544) ได้ทำการศึกษาผลของการสอนเขียนโดยใช้เทคนิคระดมสมองและผังความคิดที่มีต่อความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดท่ายาง จำนวน 2 กลุ่ม โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 35 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคระดมสมองและผังความคิด ส่วนกลุ่มควบคุมสอนตามปกติ ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคระดมสมองและผังความคิดสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

สุนันทา สายวงศ์ (2544) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคการ

คิดแบบหมวกหกใบและการสอนแบบซินดิเคท พบว่านักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ และนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบซินดิเคทมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Lumpkin (1991) ได้ศึกษาผลการสอนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่มีต่อความสามารถด้านการคิด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาของผู้เรียนเกรด 5 และเกรด 6 ผลการศึกษาพบว่า เมื่อได้สอนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณแล้ว ผู้เรียนเกรด 5 และเกรด 6 มีความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณไม่แตกต่างกัน ผู้เรียนเกรด 5 ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความคงทนในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาไม่แตกต่างกัน ส่วนนักเรียนเกรด 6 ที่เป็นกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาสูงกว่ากลุ่มควบคุม

McCrink (1999) ได้ศึกษาผลของวิธีสอนของครูและรูปแบบการเรียนของผู้เรียนที่ส่งผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตไมอามี ประเทศอเมริกา จำนวน 79 คน เครื่องมือที่ใช้วัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คือ แบบทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของวัตสันและเกลเซอร์ ผลการศึกษาพบว่า วิธีการสอนของครูส่งผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ครูที่สอนโดยใช้นวัตกรรมทางการศึกษาประกอบการเรียน จะทำให้ผู้เรียนมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณมากกว่าครูที่สอนแบบปกติ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาความคิดอย่างมีวิจารณญาณ แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นความสามารถทางสติปัญญาอย่างหนึ่งที่สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นกับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาได้ โดยการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาความคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสามารถวัดได้ โดยสร้างแบบทดสอบที่หลากหลายรูปแบบ เพื่อวัดความสามารถขององค์ประกอบย่อยของความคิดอย่างมีวิจารณญาณตามแนวคิดและทฤษฎีของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยสามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหรือในการวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาความคิดในรูปแบบต่าง ๆ

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.1 ความหมาย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นสมรรถภาพของสมองในด้านต่าง ๆ ที่นักเรียนได้รับจากประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากครู นักการศึกษาได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้หลายท่าน ดังนี้

สุรชัย ขวัญเมือง (2522, 39) กล่าวว่า วิชาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ที่ได้รับจากการสอนหรือทักษะที่ได้พัฒนาขึ้นมาตามลำดับชั้นวิชาต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาแล้วในสถานศึกษา และการที่ผู้สอนจะทราบว่าผู้เรียน ได้มีความรู้หรือทักษะในวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเพียงใด ก็จำเป็นจะต้องอาศัยเครื่องมือในการวัดผลการเรียนเข้ามาช่วยสำหรับเครื่องมือที่สามารถใช้ได้ง่าย และสะดวกมากที่สุดคือการทดสอบ ซึ่งอาจจะทดสอบโดยการใช้แบบทดสอบหรือทดสอบทางการปฏิบัติได้

ไพศาล หวังพานิช (2526, 28) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการศึกษา ฝึกฝน อบรม หรือสั่งสอน การวัดผลสัมฤทธิ์จึงเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถหรือความสัมฤทธิ์ผลของบุคคลว่าเรียนเท่าไร มีความสามารถชนิดใด

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2537, 71) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่วัดได้

วิลาวณิชย์ แก้วภูมิเห่ (2544, 36) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ความสำเร็จที่ได้จากกระบวนการเรียนการสอน ทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

พิมพ์พันธ์ เดชคุปต์ (2548, 25) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ขนาดของความสำเร็จที่ได้จากกระบวนการเรียนการสอน

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2549, 16) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้ที่แต่ละคน ได้ศึกษาเล่าเรียนมาแล้วในอดีตหรือปัจจุบัน โดยจะประเมินความรู้ทางด้านเนื้อหาเชิงวิชาการเป็นหลัก

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลที่เกิดจากกระบวนการเรียน การสอนที่จะทำให้ให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และสามารถวัดได้โดยการแสดงออกมา ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

5.2 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. ความหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และ อนุชกุล กริแสง (2522, 22) ได้ให้ความหมายการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า เป็นกระบวนการ วัดปริมาณของผลการศึกษาเล่าเรียนว่าเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด กำเนิดถึงเฉพาะการทดสอบเท่านั้น สุรชัย ขวัญเมือง (2522, 232) กล่าวว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การตรวจสอบดูว่า ผู้เรียนได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายทางการศึกษา ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้แล้วเพียงใดทั้งนี้ยกเว้น ทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และการปรับตัว นอกจากนั้นแล้วยังหมายรวมไปถึงการ ประเมินผลความสำเร็จต่าง ๆ ทั้งที่เป็นการวัดโดยใช้แบบทดสอบ แบบให้ปฏิบัติการ และแบบที่ไม่ ใช้แบบทดสอบด้วย

2. จุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะตรวจวัดความสามารถและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนหลังจาก เรียนจบภาคการเรียนหรือจบปีการศึกษาไปแล้ว ซึ่งจะเห็นได้ว่าการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมี ขอบเขตกว้างขวาง และสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับจุดมุ่งหมายทางการศึกษา ถ้าตั้งจุดมุ่งหมายให้ เห็นได้ชัดเจนก็จะทำให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวผู้เรียนมีความก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพ ดียิ่งขึ้น (สุรชัย ขวัญเมือง 2522, 232)

3. ประโยชน์ของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สุรชัย ขวัญเมือง (2522, 228) กล่าวถึง ประโยชน์ของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

1. ทำให้ผู้สอนเห็นเป้าหมายปลายทางได้ชัดเจน หรือรู้พฤติกรรม ปลายทางที่คาดหวังได้อย่างแน่ชัดขึ้น
2. ทำให้ผู้สอนสามารถประเมินความสำเร็จในการเรียน ทราบ ความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน

3. ทำให้ผู้สอนสามารถเห็นทิศทางในการพัฒนาของผู้เรียนว่าเป็นไปตามแนวทางที่จะไปสู่เป้าหมายหรือไม่เพียงใด

5.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เป็นแบบทดสอบที่มุ่งวัดเนื้อหาวิชาที่เรียนผ่านมาแล้วว่านักเรียนมีความรู้ความสามารถเพียงใด (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2543, 20) ซึ่งแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจแบ่งได้ 2 ประเภท คือ แบบทดสอบสร้างขึ้นเองกับแบบทดสอบมาตรฐาน แต่เนื่องจากครูต้องทำหน้าที่วัดผลนักเรียน คือ เขียนข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในวิชาที่ตนได้สอน ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น ดังนั้นในที่นี้จะกล่าวถึงรายละเอียดเฉพาะแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ครูสร้างขึ้น

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประเภทที่ครูสร้างมีหลายแบบ แต่ที่นิยมใช้มี 6 แบบ (สมนึก ภักทิษณี 2549, 73-96) ดังนี้

1. ข้อสอบแบบอัตนัยหรือความเรียง (Subjective or Essay test) เป็นข้อสอบที่มีเฉพาะคำถาม แล้วให้นักเรียนเขียนตอบอย่างเสรี เขียนบรรยายตามความรู้และเขียนข้อคิดเห็นของแต่ละคน
2. ข้อสอบแบบกาถูก-ผิด (True-false test) คือข้อสอบแบบเลือกตอบที่มี 2 ตัวเลือก แต่ตัวเลือกดังกล่าวเป็นแบบคงที่และมีความหมายตรงข้าม เช่น ถูก-ผิด ใช่-ไม่ใช่ จริง-ไม่จริง เหมือนกัน-ต่างกัน เป็นต้น
3. ข้อสอบแบบเติมคำ (Completion test) เป็นข้อสอบที่ประกอบด้วยประโยคหรือข้อความที่ยังไม่สมบูรณ์แล้วให้ตอบเติมคำหรือประโยค หรือข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้สั้นเพื่อให้มีใจความสมบูรณ์และถูกต้อง
4. ข้อสอบแบบตอนสั้น ๆ (Short answer test) เป็นข้อสอบที่คล้ายกับข้อสอบแบบเติมคำ แต่แตกต่างกันที่ข้อสอบแบบตอนสั้น ๆ เขียนเป็นประโยคคำถามสมบูรณ์ (ข้อสอบเติมคำเป็นประโยคหรือข้อความที่ยังไม่สมบูรณ์) แล้วให้ผู้ตอบเป็นคนเขียนตอบ คำตอบที่ต้องการจะสั้นกะทัดรัดได้ใจความสำคัญ ไม่ใช่เป็นการบรรยายแบบข้อสอบอัตนัยหรือความเรียง

5. ข้อสอบแบบจับคู่ (Matching test) เป็นข้อสอบเลือกตอบชนิดหนึ่ง โดยมีคำหรือข้อความแยกออกจากกันเป็น 2 ชุด แล้วให้ผู้ตอบเลือกจับคู่ว่าแต่ละข้อความในชุดหนึ่งจะคู่กับคำหรือข้อความใดในอีกชุดหนึ่ง ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างไรอย่างหนึ่งตามที่ผู้ออกข้อสอบกำหนดไว้

6. ข้อสอบแบบเลือกตอบ (Multiple choice test) คำถามแบบเลือกตอบ โดยทั่วไปจะประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนนำหรือคำถาม (Stem) กับตอนเลือก (Choice) ในตอนเลือกนั้นจะประกอบด้วยตัวเลือกที่เป็นคำตอบถูกและตัวเลือกที่เป็นตัวลวง ปกติจะมีคำถามที่กำหนดให้นักเรียนพิจารณา แล้วหาตัวเลือกที่ถูกต้องมากที่สุดเพียงตัวเลือกเดียวจากตัวเลือกอื่น ๆ และคำถามแบบเลือกตอบที่ดีนิยมใช้ตัวเลือกที่ใกล้เคียงกัน

ดังนั้นในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จึงเป็นวิธีการวัดประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งมีการสร้างแบบทดสอบหลากหลายได้แก่ ข้อสอบอัตนัยหรือความเรียง ข้อสอบแบบกาถูก-ผิด ข้อสอบแบบเติมคำ ข้อสอบแบบตอบสั้น ๆ ข้อสอบแบบจับคู่ และข้อสอบแบบเลือกตอบ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เป็นแบบเลือกตอบเนื่องจากเป็นแบบทดสอบที่สามารถวัดพฤติกรรมทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านความเข้าใจ ด้านการนำไปใช้ ด้านการวิเคราะห์ ด้านการสังเคราะห์ และด้านการประเมินค่า ตามแนวคิดของ Bloom

6. ความคงทนในการเรียนรู้

6.1 ความหมาย

ในการเรียนการสอนนอกจากความเข้าใจในด้านเนื้อหาแล้ว ความจำก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการเรียนในรายวิชาต่าง ๆ ซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของความคงทนในการเรียนรู้ไว้ต่างกัน ดังนี้

ประสาธ อิศรปรีดา (2538, 137) ได้ให้ความหมายความคงทนในการเรียนรู้ (Retention) ว่าเป็นการคงไว้ซึ่งผลการเรียนการจำได้ โดยแสดงความสามารถในการระลึกได้ (Recall) ถึงสิ่งเร้าที่เคยเรียนรู้หรือเคยมีประสบการณ์ที่เคยรับรู้มาแล้ว หลังจากที่ตั้งระยะเวลาไว้แล้วระยะหนึ่ง

สัมฤทธิ์ นามภูเขียว (2540, 37) กล่าวถึงความหมายของความคงทนในการเรียนรู้ว่าการคงไว้ซึ่งผลการเรียนหรือความสามารถที่ระลึกถึงสิ่งเร้าที่เคยเรียนมาหลังจากทิ้งไว้ชั่วระยะหนึ่ง

อนุพันธ์ ราสี (2541, 25) กล่าวถึงความหมายของความคงทนในการเรียนรู้คือความสามารถในการจำระลึกได้จากสิ่งเร้าที่ได้รับจากการเรียนรู้ หรือการสะสมประสบการณ์เดิมมาแล้วหลังจากทิ้งเวลาไว้ระยะหนึ่ง

ศิริมา เผ่าวิริยะ (2544, 39) กล่าวว่า ความคงทนในการเรียนรู้ หมายถึงความสามารถในการจำระลึกได้จากสิ่งเร้าที่ได้รับจากการเรียนรู้ หรือการสะสมประสบการณ์เดิมมาแล้วหลังจากทิ้งเวลาไว้ระยะหนึ่ง

จากความหมายดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความคงทนในการเรียนรู้ หมายถึงความสามารถจดจำในสิ่งที่ได้เรียนมาแล้ว และสามารถนำความรู้และประสบการณ์นั้นมาใช้อีกหลักจากทิ้งระยะเวลาหนึ่ง

6.2 ระบบความจำ

ความจำ (Memory) เป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการทางพุทธิปัญญา (Cognitive Processes) ความจำมีผลต่อการตั้งใจรับรู้ การรู้ การเรียน การใช้ภาษา การสร้างมโนทัศน์ การแก้ปัญหา การใช้เหตุผลและการตัดสินใจ ในระบบความจำของมนุษย์แบ่งได้ 3 ชนิด คือ (สุกานดา ส.มนัสทวีชัย 2440 , 32-33)

1. ระบบความจำจากการรู้สึกสัมผัส หมายถึง ความจำระบบสัมผัสหลังจากการเสนอสิ่งเร้าสิ้นสุดลง ความจำระบบสัมผัสเป็นความจำที่มีระยะเวลาสั้นมาก โดยเฉลี่ยประมาณ 1 วินาที ความจำในระยะนี้เป็นความจำที่ยังไม่ได้ตีความประกอบด้วยความจำประเภทต่าง ๆ ได้แก่ การจำภาพติดตา จำเสียงก้องหู จำการกระทำ การลืมในระบบความจำการรู้สึกสัมผัสนี้เกิดขึ้นได้โดยกระบวนการเลื่อนหายของรอยความจำและการรบกวน

2. ระบบความจำระยะสั้น เป็นความจำหลังจากที่ได้รับการตีความจึงเกิดการเรียนรู้และอยู่ในความจำระยะสั้น เราใช้ความจำระยะสั้นในการทำงานชั่วคราวเพื่อใช้ให้เป็นประโยชน์ในขณะที่จำอยู่นั้น ความจำระยะสั้นเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องโดยมีการเข้ารหัสเป็นภาพเป็นเสียงและ

เป็นความหมาย การลืมในระดับนี้เกิดจากการถูกรบกวนแต่ถ้ามีเวลาทบทวนนาน ๆ ก็จะคงสารหรือ รอยความจำในระบบไว้ได้นานและทำให้สารเข้าไปเก็บในระบบ LTM ได้มากขึ้น ประโยชน์ของ ความจำระยะสั้นคือ การช่วยให้ข้อมูลที่เรารับเข้ามาเดิมยังคงอยู่ต่อไปได้ระยะหนึ่ง จนกระทั่งเรา สามารถรับรู้ข้อมูลที่เข้ามาใหม่ได้โดยตลอดและตีความหมายได้ เช่น เมื่อเราฟังคำแรกของประโยค เรายังจับใจความและตีความหมายไม่ได้ แต่เมื่อเราฟังคำต่อ ๆ ไปจนกระทั่งจบประโยคจึงจะเข้าใจ ความหมายได้ การที่ข้อมูลเก็บไว้ได้ในความจำระยะสั้นเพียงช่วงเวลาสั้นมากนั้นเป็นสิ่งที่ดี ทำให้ เราสามารถรับข้อมูลใหม่เข้ามาแทนที่ได้ หากข้อมูลเก่ายังคงค้างอยู่นานเกินควรอาจจะเป็นการ รบกวนการเรียนรู้และตั้งใจรับรู้ในขณะนั้น เพราะเราย่อมต้องการที่จะเอาใจใส่ต่องานในขณะนั้น มากกว่าที่จะให้ข้อมูลเดิม ซึ่งไม่มีประโยชน์มาเกิควางอยู่

3. ระบบความจำระยะยาว เป็นระบบความจำที่เก็บสิ่งที่เรียนรู้ไว้อย่างถาวร โดยจะ มีการคงอยู่ของสิ่งที่เรียนรู้ได้นานกว่า 30 วินาทีขึ้นไป เราจะไม่รู้สึกละโม้ในสิ่งที่จำอยู่ในความจำระยะ ยาว แต่เมื่อต้องการใช้หรือมีสิ่งเร้ามาสะกิดใจ ก็สามารถรื้อฟื้นขึ้นมาได้ เช่น การจำเหตุการณ์ที่ เกิดขึ้นเมื่อหลายชั่วโมง หลายวันหรือหลายปีก่อนได้ ความคงทนในการเรียนรู้จัดเป็นความจำระยะ ยาวจะอยู่ในรูปของถ้อยคำ ภาพและความหมายสิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านเข้าไปในระบบความจำระยะยาวนั้น เป็นสิ่งที่ผ่านเข้ามาในระบบความจำระยะสั้น ถ่ายทอดไปอยู่ในระบบความจำระยะยาวได้ซึ่งผิดกับ บางสิ่งบางอย่างที่ผู้เรียนไม่สนใจจดจำ เมื่อผ่านเข้ามาในระบบความจำระยะสั้นแล้วก็เลื่อนหายไป นักจิตวิทยาพบว่า ในความจำระยะยาวนั้นคนเราใช้รหัสหลายชนิดในการจำ รหัสที่สำคัญคือ รหัส ความหมาย (Semantic Code) และรหัสภาพติดตา (Visual code) หรือภาพเหตุการณ์

6.3 สภาพที่ช่วยให้เกิดความคงทนในการเรียนรู้

ยูพิน จันท์ศรี (2546, 30) ได้เสนอแนะสภาพการณ์ที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิด ความสามารถในการจำ หรือความคงทนในการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. การให้ผู้เรียนได้เรียนเนื้อหาสาระที่มีความหมาย
2. ทำให้ผู้เรียนเกิดความประทับใจ ความรู้สึกความพอใจกับเหตุการณ์
3. การเรียนและการฝึกหัดด้วยวิธีการปฏิบัติ
4. การจัดระบบความรู้เข้าเป็นหลักการ คือ การให้ผู้เรียนได้รู้ส่วนรวม (Whole)

ดีกว่าการให้เรียนรายละเอียดหลาย ๆ สิ่งต่อกัน

5. ผู้เรียนจะต้องมีวิธีการเรียนที่ดี คือ ตั้งใจศึกษาในเรื่องต่าง ๆ จนเกิดความเข้าใจ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เรียนใหม่กับเรื่องที่เรียนมาแล้ว ควรฝึกฝนสม่ำเสมอมีการทบทวน ในเวลาที่เหมาะสม โดยเฉพาะการเรียนเพิ่มเติม (Over Learning) โดยศึกษาเรื่องที่เรียนซ้ำ ๆ จนทำให้เกิดความคงทนที่ดีขึ้น

6. ผู้สอนจะต้องใช้อุปกรณ์การสอน ซึ่งมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและ เห็นภาพจนถึงสิ่งที่ต้องการสอน เช่น แผนภูมิ ภาพประกอบ เป็นต้น

7. ผู้สอนจะต้องจัดให้มีการทบทวนในระยะเวลาที่เหมาะสม

8. ผู้สอนจะต้องเสนอแนะเทคนิคในการจำให้ผู้เรียน ได้แก่

1. หลีกเลี่ยงการจำหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน
2. การใช้เครื่องช่วยจำ เช่น การสร้างรหัส (Coding) โดยกำหนด

สัญลักษณ์ แทนสิ่งที่ต้องการจำ

3. การทบทวน การฝึกฝนที่จะทำให้จำบทเรียนได้ดี

จากการศึกษาเกี่ยวกับความคงทนในการเรียนรู้ จะเห็นได้ว่าความคงทนในการ เรียนรู้เป็นสิ่งที่ควรส่งเสริม เป็นการทบทวนความรู้ที่มีอยู่แล้วหรือสิ่งที่เรียนมาแล้วอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างคงทนด้วยความเข้าใจและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

6.4 การทดสอบความคงทนในการเรียนรู้

ชีราพร ภูตระกูล (2546, 32) กล่าวว่า การวัดความคงทนในการเรียน เป็นการสอบ ซ้ำโดยใช้แบบทดสอบฉบับเดียวกันไปสอบกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวกัน เวลาในการทดสอบ ครั้งแรกและครั้งที่สองควรเว้นห่างกันประมาณ 2 สัปดาห์

ในการศึกษาเกี่ยวกับความจำของบุคคลใดมีความจำมากน้อยเพียงใด มีวิธีการทดสอบ 2 วิธี

1. การจำได้ (Recognition) หมายถึง การจำได้ในสิ่งที่พบเห็นโดยการแสดงสิ่งของ หรือเหตุการณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ถูกทดสอบเคยประสบมาแล้วได้เห็นต่อหน้า ผู้ถูกทดสอบก็จะ เปรียบเทียบการรับรู้ของตนในอดีตและเลือกตอบตามความคิดเห็น หรือจะตอบว่าจำได้หรือไม่ได้ เท่านั้น

2. การระลึก (Recall) ผู้ระลึกจะสร้างเหตุการณ์ต่าง ๆ จากความจำ อาจจะเขียนหรือเล่าสิ่งที่เรียนรู้ผ่านไปแล้ว โดยไม่ให้โอกาสทบทวนก่อนการทดสอบ การทดสอบประเภทนี้มี 3 วิธี คือ

1. การระลึกเสรี (Free call) เป็นการระลึกสิ่งเร้าใด ๆ ก่อนหรือหลังก็ได้ โดยไม่ต้องเรียกลำดับ
2. การระลึกตามลำดับ (Serial recall) เป็นการระลึกถึงที่เร้าตามลำดับ เช่น หมายเลขโทรศัพท์
3. การระลึกซ้ำ (Relearning) หมายถึง การทำซ้ำ ๆ หรือการเสนอสิ่งเร้าซ้ำ ๆ ในการเรียนรู้ การเรียนรู้แบบนี้มักใช้วัดด้วยเวลาหรือจำนวนครั้ง

กล่าวได้ว่า การทดสอบความคงทนในการเรียนรู้ต้องใช้ข้อสอบฉบับเดียวกันมาทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างเดิม และที่ระยะห่างของการทดสอบครั้งแรกกับครั้งที่สองประมาณ 2 สัปดาห์ โดยสามารถทำการทดสอบการจำและการระลึกได้จากความรู้ที่ได้เรียนมาแล้ว

การจัดการเรียนการสอนเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด ซึ่งเทคนิคที่จะส่งเสริมให้เกิดสมรรถนะดังกล่าวได้นั้นก็คือวิธีการสอน โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ซึ่งพัฒนามาจากทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning Theory) ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเอง (Constructivism) และทฤษฎีกระบวนการทางสมองในการประมวลข้อมูล (Information Processing Theory) ต่อผู้เรียนแทนการเรียนรู้แบบท่องจำ ทำให้เกิดการเรียนรู้แบบใหม่ได้อย่างเข้าใจและเกิดความคงทนในการเรียนรู้ การสอนโดยใช้ผังกราฟิกเป็นเทคนิคการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดระดับสูง ที่เรียกว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเป็นเครื่องมือในการจัดรวบรวมและสรุปความคิดหรือข้อมูลสำคัญให้เชื่อมโยงกันในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้เห็นโครงสร้างของความรู้หรือเนื้อหาสาระ การใช้ผังกราฟิกเป็นเทคนิคที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นได้ง่ายขึ้น เร็วขึ้นและจดจำได้นาน โดยเฉพาะเนื้อหาสาระนั้นอยู่ในลักษณะกระจัดกระจาย ผังกราฟิกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนจัดข้อมูลเหล่านั้นให้เป็นระบบระเบียบอยู่ในรูปแบบที่อธิบายให้เข้าใจและจดจำได้ง่าย และยังเป็นเครื่องมือสำหรับส่งเสริมการคิดได้ดี ผังกราฟิกเป็นรูปแบบการแสดงออกทางความคิดที่สามารถมองเห็นและอธิบาย

ได้อย่างเป็นระบบชัดเจน ทำให้มองเห็นกระบวนการคิดของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถขยายทักษะการคิดขึ้นเพื่อช่วยให้มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตลอดจนความคงทนในการเรียนรู้

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

Prince of Songkla University
Pattani Campus

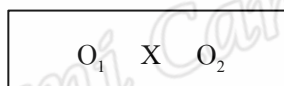
บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การออกแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) โดยดำเนินการทดสอบ ก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มเดียว (One group pretest-posttest design) (ซิดชนก เริงเขาว์ 2539, 117)

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

- O₁ แทน การทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
- X แทน การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก
- O₂ แทน การทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/8 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 จำนวน 30 คน ซึ่งผู้วิจัย พิจารณาจากภูมิหลังของนักเรียนห้องนี้แล้วพบว่ามีความสามารถในการเรียนวิชาภาษาไทยค่อนข้าง

อ่อน โดยเฉพาะสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม เมื่อเทียบกับนักเรียนห้องอื่น ๆ กอปรกับผู้วิจัย เป็นอาจารย์ประจำชั้นจึงง่ายต่อการควบคุมดูแลตลอดระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง

3. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดการสร้างดังต่อไปนี้

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผัง กราฟิก รายวิชา ท 21101 ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 แผน มีความเที่ยงตรง (IOC) เท่ากับ 1.00 โดยมีรายการประเมินตรวจสอบความเที่ยงตรงตามหัวข้อดังนี้ 1. มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด 2. จุดประสงค์การเรียนรู้ 3. สมรรถนะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 4. สาระสำคัญ 5. สาระการเรียนรู้ 6. การจัดกระบวนการเรียนรู้ 7. สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ 8. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ใช้ในการทดลองสอน 16 ชั่วโมง ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสร้าง แผนการจัดการเรียนรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เพื่อให้ทราบถึง มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามกรอบของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่างเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอด และสมรรถนะที่จะให้เกิดแก่ผู้เรียน

3. ศึกษาแนวคิดและองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผัง กราฟิกที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิธีการ หลักการ และเทคนิคการเขียนแผนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้จากเอกสาร ตำรา รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา และเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 รายละเอียดดังตาราง 2-3

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยการเรียนรู้ เนื้อหาและจำนวนชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้	เนื้อหา	จำนวนชั่วโมง
เรื่อง นิราศภูเขาทอง	ประวัติผู้แต่ง (พระสุนทรโวหาร)	2
	- ครอบครั้ว	
	- การศึกษา	
	- อุปนิสัย	
	- ผลงาน	
	- ลักษณะคำประพันธ์ของสุนทรภู่	
	ศิลปะการแต่งคำประพันธ์	2
	- การอ่านทำนองเสนาะ	
	- กลอนสุภาพ กลอนนิราศ	
	- การแต่งคำประพันธ์	
ความเป็นมาของเรื่อง		
- ภูมิหลังและความเป็นมาของเรื่อง	2	
- สภาพสังคมในยุคที่เกิดวรรณคดี		
วิเคราะห์เนื้อหา	5	
- คำศัพท์		
- ถอดทำประพันธ์		
- โวหารที่ปรากฏในเรื่อง		
- เส้นทางการเดินทางไปนมัสการเจดีย์		
- สภาพสังคมไทยในสมัยนั้น		
- วัฒนธรรมความเชื่อ		
- อารมณ์ที่ปรากฏ		
การพินิจคุณค่า	5	
- ข้อคิด คุณค่าที่ได้จากเรื่อง		
- การนำข้อคิดคุณค่ามาประยุกต์ใช้		
	รวม 16	

ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกหน่วยการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาดังกล่าว นำมาสร้างแผนการจัดการจัดการการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกเพื่อใช้ในทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีกระบวนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเทคนิคการสอนโดยใช้ผังกราฟิกที่มีผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณปรากฏดังตาราง 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแผนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหา มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในการจัดการจัดการการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ตามเกณฑ์ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

แผนการจัดการเรียนรู้ / เนื้อหา	มาตรฐานการเรียนรู้ และ ตัวชี้วัด	รูปแบบผังกราฟิก	ความสามารถในการคิดอย่างมี วิจารณญาณ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง...ประวัติผู้แต่ง - ครอบครัว - การศึกษา - อุปนิสัย - ผลงาน - ลักษณะคำประพันธ์ของสุนทรภู่	- ท 1.1 / ม.1/2 - ท 3.1 / ม.1/5	1. ผังความคิด 2. ผังเส้นเวลา 3. ผังมโนทัศน์	1. สามารถกำหนดเป้าหมายในการคิด อย่างถูกต้อง 2. สามารถระบุประเด็นในการคิดอย่าง ชัดเจน 3. สามารถประมวลข้อมูล เกี่ยวกับ ประเด็นที่คิด
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง...ศิลปะการประพันธ์ - การอ่านทำนองเสนาะ - กลอนสุภาพ กลอนนิราศ - การแต่งคำประพันธ์	- ท 4.1 / ม.1/5 - ท 5.1 / ม.1/5	1. ผังมโนทัศน์ 2. ผังที่ชาร์จ 3. ผังวงกลมซ้อน	1. สามารถใช้เหตุผลในการพิจารณา ข้อมูล 2. สามารถสรุปและเลือกทางเลือกใน ประเด็นที่คิด
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง...ความเป็นมาของเรื่อง - ภูมิหลังและความเป็นมาของ เรื่อง - สภาพสังคมในยุคที่เกิดวรรณคดี	- ท 2.1 / ม.1/6 - ท 5.1 / ม.1/2	1. ผังขั้นบันได 2. ผังก้างปลา	1. สามารถประมวลข้อมูลเกี่ยวกับ ประเด็นที่คิด 2. สามารถวิเคราะห์ข้อมูลในการคิดได้ 3. สามารถใช้เหตุผลในการพิจารณา ข้อมูล

แผนการจัดการเรียนรู้ / เนื้อหา	มาตรฐานการเรียนรู้ และ ตัวชี้วัด	รูปแบบผังกราฟิก	ความสามารถในการคิดอย่างมี วิจารณญาณ
<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4</p> <p>เรื่อง...วิเคราะห์เนื้อหา</p> <ul style="list-style-type: none"> - คำศัพท์ - ถอดทำประพันธ์ - โวหารที่ปรากฏในเรื่อง - เส้นทางการเดินทางไปในมัสการเจดีย์ - สภาพสังคมไทยในสมัยนั้น - วัฒนธรรมความเชื่อ - อารมณ์ที่ปรากฏ 	<p>- ท 5.1 / ม.1/1</p> <p>ม.1/2</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ฟังความคิด 2. ฟังที่ซาร์จ 3. ฟังเรียงลำดับ 4. ฟังวัฏจักร 5. ฟังมโนทัศน์ 6. ฟังไขแมงมุม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถกำหนดเป็นหมายในการคิดอย่างถูกต้อง 2. สามารถระบุประเด็นในการคิดอย่างชัดเจน 3. สามารถประมวลข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่คิด 4. สามารถวิเคราะห์ข้อมูลในการคิดได้ 5. สามารถประเมินข้อมูลได้ 6. สามารถสรุปและเลือกทางเลือกในประเด็นที่คิดได้
<p>แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5</p> <p>เรื่อง... การพินิจคุณค่า</p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อคิด คุณค่าที่ได้จากเรื่อง - การนำข้อคิดคุณค่ามาประยุกต์ใช้ 	<p>- ท 5.1 / ม.1/1</p> <p>ม.1/2</p> <p>ม.1/3</p> <p>ม.1/4</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ฟังความคิด 2. ฟังที่ซาร์จ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถกำหนดเป็นหมายในการคิดอย่างถูกต้อง 2. สามารถระบุประเด็นในการคิดอย่างชัดเจน 3. สามารถประมวลข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่คิด 4. สามารถวิเคราะห์ข้อมูลในการคิดได้ 5. สามารถประเมินข้อมูลได้ 6. สามารถใช้เหตุผลในการพิจารณาข้อมูล 7. สามารถสรุปและเลือกทางเลือกในประเด็นที่คิดได้

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่าทุกรูปแบบของผังกราฟิกส่งผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมี
 วิจารณญาณทั้ง 7 ด้าน โดยสามารถแสดงให้เห็นการคิดเป็นลำดับขั้นแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับเนื้อหา
 ภายในแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ผังกราฟิกให้
 สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน เนื้อหาที่เรียนจึงเป็นตัวกำหนดรูปแบบของผังกราฟิก และ
 ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณทั้ง 7 ด้าน

5. เขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อการคิดอย่างมี
 วิจารณญาณ ผลสัมฤทธิ์ และความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทย จำนวน 5 แผน ใช้ในการทดลอง
 สอนจำนวน 16 ชั่วโมง

6. นำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเพื่อดูความเหมาะสมของ
 เนื้อหา เวลา ลำดับขั้นในการสอนและอื่น ๆ

7. ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำแผนการ
 จัดการเรียนรู้เสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งก่อนนำไปใช้ในการ
 ทดลอง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ประกอบด้วย แบบทดสอบวัด
 ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย มีความเที่ยงตรง (IOC) เท่ากับ
 1.00 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.64 ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.33-0.76 และอำนาจจำแนก (r) อยู่
 ระหว่าง 0.20-0.89 และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทย มีความเที่ยงตรง
 (IOC) เท่ากับ 1.00 ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.68 ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.30-0.73 และอำนาจ
 จำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.33-0.67 ซึ่งผู้วิจัยสร้างตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

**3.2.1 แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียน
 วรรณคดีไทย** ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิด
 อย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากตำราและ
 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย เป็นแบบปรนัย จำนวน 35 ข้อ โดยพิจารณาจากองค์ประกอบทั้ง 7 ด้านของการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามแนวคิดของทิสนา แคมมณี คือ 1. สามารถกำหนดเป้าหมายในการคิดอย่างถูกต้อง 2. สามารถระบุประเด็นในการคิดอย่างชัดเจน 3. สามารถประมวลข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่คิด 4. สามารถวิเคราะห์ข้อมูลในการคิดได้ 5. สามารถประเมินข้อมูลได้ 6. สามารถใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูล 7. สามารถสรุปและเลือกทางเลือกในประเด็นที่คิดได้

3. นำแบบทดสอบและเกณฑ์การตรวจให้คะแนนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องและความตรงของเนื้อหาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

4. นำแบบทดสอบและเกณฑ์การตรวจให้คะแนนที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงของเนื้อหา ความเหมาะสมของเวลา ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับตัวชี้วัด ความสอดคล้องกับเกณฑ์ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณทั้ง 7 ด้านของการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามแนวคิดของทิสนา แคมมณี คือ 1. สามารถกำหนดเป้าหมายในการคิดอย่างถูกต้อง 2. สามารถระบุประเด็นในการคิดอย่างชัดเจน 3. สามารถประมวลข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่คิด 4. สามารถวิเคราะห์ข้อมูลในการคิดได้ 5. สามารถประเมินข้อมูลได้ 6. สามารถใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูล 7. สามารถสรุปและเลือกทางเลือกในประเด็นที่คิดได้ กับเรื่องที่ศึกษาเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ แบบทดสอบมีค่า IOC เท่ากับ 1.00

5. คัดเลือกแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องนิราศภูเขาทอง ที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา จำนวน 25 คน ที่เคยเรียนวรรณคดีไทย เรื่องนิราศภูเขาทอง

6. นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนทั้ง 25 คน มาตรวจให้คะแนน แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตรของ Kuder-Richardson Method (KR-20) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.64 ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.33-0.76 และอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20-0.89

7. คัดเลือกข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดและครอบคลุมการวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ต้องการจำนวน 20 ข้อ ดังนี้ 1. สามารถกำหนดเป้าหมายในการคิดอย่างถูกต้อง จำนวน 2 ข้อ 2. สามารถระบุประเด็นในการคิดอย่างชัดเจน จำนวน 2 ข้อ 3. สามารถประมวลข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่คิด จำนวน 2 ข้อ 4. สามารถวิเคราะห์ข้อมูลการคิดได้ จำนวน 3 ข้อ 5. สามารถประเมินข้อมูลได้ จำนวน 3 ข้อ 6. สามารถใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูล จำนวน 3 ข้อ 7. สามารถสรุปและเลือกทางเลือกในประเด็นที่คิดได้ จำนวน 5 ข้อ มาจัดทำเป็นแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

3.2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทย แบบปรนัย จำนวน 40 ข้อ
3. นำแบบทดสอบและเกณฑ์การตรวจให้คะแนนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง และความตรงของเนื้อหาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์
4. นำแบบทดสอบและเกณฑ์การตรวจให้คะแนนที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงของเนื้อหา ความเหมาะสมของเวลา ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับตัวชี้วัดเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ แบบทดสอบมีความเที่ยงตรง (IOC) เท่ากับ 1.00
5. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทย ที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา จำนวน 25 คน ที่เคยเรียนวรรณคดีไทย เรื่องนิราศภูเขาทอง
6. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนทั้ง 25 คน มาตรวจให้คะแนน แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้

สูตรของ Kuder-Richardson Method (KR-20) ซึ่งมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.68 ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.30-0.73 และอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.33-0.67

7. คัดเลือกข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 20 ข้อ ตามแนวคิดของ Bloom ทั้ง 6 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านความรู้ จำนวน 6 ข้อ 2. ด้านความเข้าใจ จำนวน 3 ข้อ 3. ด้านการนำไปใช้ จำนวน 1 ข้อ 4. ด้านการวิเคราะห์ จำนวน 4 ข้อ 5. ด้านการสังเคราะห์ จำนวน 3 ข้อ 6. ด้านการประเมินค่า จำนวน 3 ข้อ มาจัดทำเป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องนิราศภูเขาทอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

4. การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองสอนนักเรียนกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง โดยได้ดำเนินการ ดังนี้

4.1 ชั้นเตรียมการ

1. ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลสัมฤทธิ์ และความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. ผู้วิจัยจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้
3. ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15

4.2 ขั้นตอนดำเนินการทดลอง

1. ผู้วิจัยทำการทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องนิราศภูเขาทอง โดยไม่มีการวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนยังไม่ได้ฝึกทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จึงไม่อาจวัดทักษะดังกล่าวได้
2. ดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มเป้าหมายตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่เตรียมไว้
3. ทำการทดลองสอนนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โดยสอนตามชั่วโมงปกติที่ทางโรงเรียนได้กำหนดเวลาเรียนไว้ พร้อมกับการเก็บข้อมูลภาคสนาม
4. เมื่อดำเนินการทดลองสอนตามเนื้อหาเป็นที่เรียบร้อย ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องนิราศภูเขาทองหลังเรียน
5. ผู้วิจัยทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยแก่นักเรียนกลุ่มทดลองอีกครั้ง หลังจากให้นักเรียนกลุ่มดังกล่าวได้ทำการทดสอบไปแล้ว 2 สัปดาห์ เพื่อวัดความคงทนในการเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยฉบับเดียวกันกับฉบับหลังเรียน

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยมาวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกจากแบบบันทึกภาคสนาม ตามรายละเอียดในการบันทึกหลังการจัดการเรียนการสอนในประเด็นดังต่อไปนี้ ผลการจัดการเรียนรู้ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ไข

2. วิเคราะห์ระดับความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก โดยการนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียน (Posttest) ของนักเรียนมาคำนวณหาค่าร้อยละ และเทียบกับเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ (2551, 19) ดังนี้

ร้อยละ 80 – 100   หมายความว่า อยู่ในระดับดีเยี่ยม

ร้อยละ 70 – 79   หมายความว่า อยู่ในระดับดี

ร้อยละ 60 – 69   หมายความว่า อยู่ในระดับพอใช้

ร้อยละ 50 – 59   หมายความว่า อยู่ในระดับผ่าน

ร้อยละ 0 – 49   หมายความว่า อยู่ในระดับไม่ผ่าน

3. วิเคราะห์ระดับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ซึ่งระดับผลสัมฤทธิ์คือคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยหลังเรียน (Posttest) ของนักเรียนมาคำนวณหาค่าร้อยละ และเทียบกับเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ (2551, 19) ดังนี้

ร้อยละ 80 – 100   หมายความว่า อยู่ในระดับดีเยี่ยม

ร้อยละ 70 – 79   หมายความว่า อยู่ในระดับดี

ร้อยละ 60 – 69   หมายความว่า อยู่ในระดับพอใช้

ร้อยละ 50 – 59   หมายความว่า อยู่ในระดับผ่าน

ร้อยละ 0 – 49   หมายความว่า อยู่ในระดับไม่ผ่าน

4. วิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้คะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test for dependent samples) โดยนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกจะต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยหลังเรียนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนตามสมมติฐานที่ตั้งขึ้น

5. วิเคราะห์ความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก โดยใช้คะแนนจากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทย

หลังเรียน (Posttest) และคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยหลังการสอบหลังเรียนไปแล้ว 2 สัปดาห์มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test for dependent samples) ถ้าคะแนนจากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยหลังเรียน (Posttest) กับคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังการสอบไปแล้ว 2 สัปดาห์ไม่แตกต่างกันแสดงว่านักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้

5.2 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 2 ส่วน คือ สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทย ดังนี้

1. คำนวณหาค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทย โดยใช้สูตรของ Rowinelli and Hambleton ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	หมายถึง	ดัชนีความสอดคล้องมีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง +1
	$\sum R$	หมายถึง	ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
	N	หมายถึง	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. คำนวณหาค่าดัชนีค่าความยากง่ายของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทย โดยใช้สูตร ดังนี้

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ	P	หมายถึง	ดัชนีค่าความยากง่าย
	R	หมายถึง	จำนวนนักเรียนที่ทำข้อสอบถูก
	N	หมายถึง	จำนวนนักเรียนที่ทำข้อสอบทั้งหมด

3. คำนวณหาดัชนีค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทย โดยใช้สูตรของ Brennan ดังนี้

$$B = \frac{U}{n_1} - \frac{L}{n_2}$$

เมื่อ	B	หมายถึง	ดัชนีค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ
	U	หมายถึง	จำนวนนักเรียนที่ทำข้อสอบถูกของกลุ่มที่สอบผ่านเกณฑ์
	L	หมายถึง	จำนวนนักเรียนที่ทำข้อสอบถูกของกลุ่มที่สอบไม่ผ่านเกณฑ์
	n_1	หมายถึง	จำนวนนักเรียนที่สอบผ่านเกณฑ์
	n_2	หมายถึง	จำนวนนักเรียนที่สอบไม่ผ่านเกณฑ์

4. คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทย โดยใช้สูตรของ Kuder - Recharadson (KR-20) ดังนี้

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S^2} \right]$$

เมื่อ	r_{tt}	หมายถึง	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	k	หมายถึง	จำนวนข้อสอบ
	p	หมายถึง	สัดส่วนของนักเรียนที่ทำข้อนั้นถูก
	q	หมายถึง	สัดส่วนของนักเรียนที่ทำข้อนั้นผิด
	S^2	หมายถึง	คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

5.2.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัย

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1. ค่าร้อยละ (percentage)

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{คะแนนที่ได้}}{\text{คะแนนเต็ม}} \times 100$$

1.2. ค่าเฉลี่ย (arithmetic mean) คำนวณได้จากสูตร ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	หมายถึง	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	หมายถึง	จำนวนนักเรียนกลุ่มที่ศึกษา

1.3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) คำนวณได้จาก

สูตร ดังนี้

$$S. D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	หมายถึง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum x^2$	หมายถึง	ผลรวมของคะแนนแต่ละค่ายกกำลังสอง
	$(\sum x)^2$	หมายถึง	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	n	หมายถึง	จำนวนนักเรียนกลุ่มที่ศึกษา

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

2.1. การทดสอบค่าที (t-test for dependent samples) จากสูตร

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

เมื่อ	t	หมายถึง	ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤต
	$\sum D$	หมายถึง	ผลต่างระหว่างคู่คะแนน
	n	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับต่อไปนี้

1. ระดับความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก
2. ระดับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก
3. ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
4. ความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก

ตอนที่ 1 ระดับความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก

การศึกษาระดับความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก โดยการนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียน (Posttest) ของนักเรียนมาคำนวณหาค่าร้อยละ และเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

ร้อยละ 80 – 100 หมายถึงว่า อยู่ในระดับดีเยี่ยม

ร้อยละ 70 – 79 หมายถึงว่า อยู่ในระดับดี

ร้อยละ 60 – 69 หมายถึงว่า อยู่ในระดับพอใช้

ร้อยละ 50 – 59 หมายถึงว่า อยู่ในระดับผ่าน

ร้อยละ 0 – 49 หมายถึงว่า อยู่ในระดับไม่ผ่าน

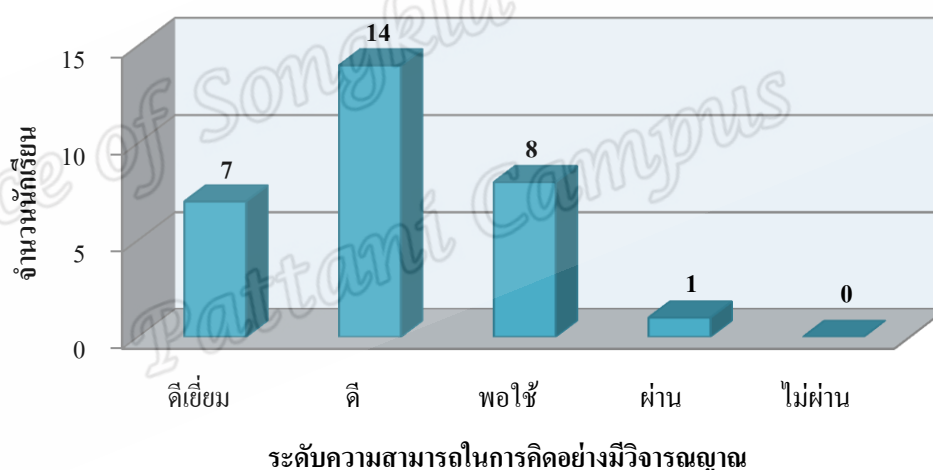
ตารางที่ 4 แสดงคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียน (Posttest) ของนักเรียนมาคำนวณหาค่าร้อยละ และเทียบกับเกณฑ์ มีรายละเอียดดังนี้

คะแนนหลังเรียน Posttest	ระดับผลการเรียน	จำนวนนักเรียน	ร้อยละ
16 - 20	ดีเยี่ยม	7	23.33
14 - 15	ดี	14	46.66
12 - 13	พอใช้	8	26.66
10 - 11	ผ่าน	1	3.33
รวม	-	30	100

จากตารางพบว่า ระดับความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก โดยมีนักเรียนทั้งหมด 30 คน

คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงสุด (Max) เท่ากับ 17 คะแนน และคะแนนน้อยสุด (Min) เท่ากับ 11 คะแนน จำนวนนักเรียนมีความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณเรียงตามลำดับมากไปหาน้อยดังนี้ มีระดับความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณในระดับดี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.66 ระดับพอใช้จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.66 ระดับดีเยี่ยม 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.33 และระดับผ่านจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33 โดยจำนวนนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ระดับดีขึ้นไปจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 70 และระดับต่ำกว่าดี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ระดับความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนแสดงเป็นแผนภูมิแท่ง ได้ดังนี้

แผนภูมิแท่งแสดงระดับความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน

ภาพที่ 12 แผนภูมิแท่งแสดงระดับความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน

ตอนที่ 2 ระดับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก

การศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ซึ่งระดับผลสัมฤทธิ์คือคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยหลังเรียน (Posttest) ของนักเรียนมาคำนวณหาค่าร้อยละ และเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

ร้อยละ 80 – 100 หมายความว่า อยู่ในระดับดีเยี่ยม

ร้อยละ 70 – 79 หมายความว่า อยู่ในระดับดี

ร้อยละ 60 – 69 หมายความว่า อยู่ในระดับพอใช้

ร้อยละ 50 – 59 หมายความว่า อยู่ในระดับผ่าน

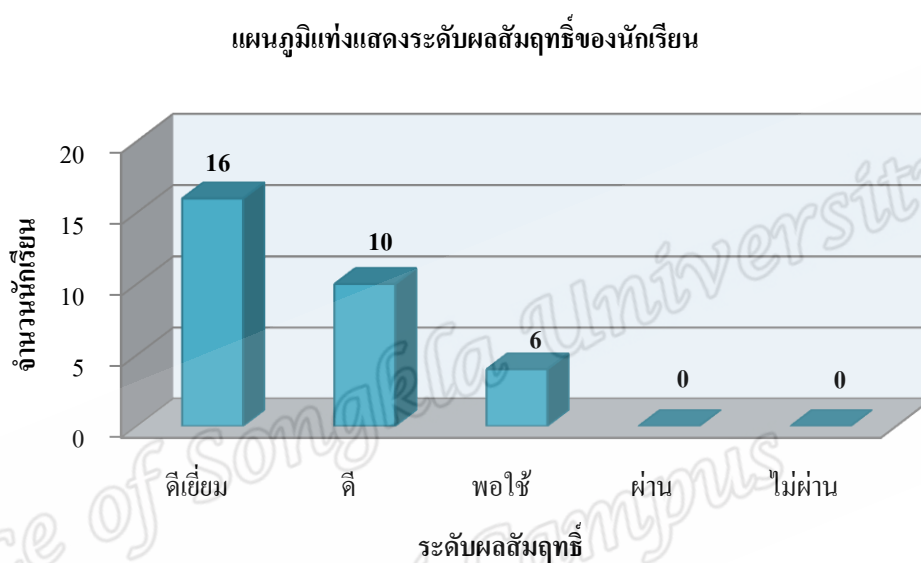
ร้อยละ 0 – 49 หมายความว่า อยู่ในระดับไม่ผ่าน

ตารางที่ 5 แสดงคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน (Posttest) ของนักเรียนมาคำนวณหาค่าร้อยละ และเทียบกับเกณฑ์ มีรายละเอียดดังนี้

คะแนนหลังเรียน Posttest	ระดับผลสัมฤทธิ์	จำนวนนักเรียน	ร้อยละ
16 - 20	ดีเยี่ยม	16	53.33
14 - 15	ดี	10	33.33
12 - 13	พอใช้	4	13.33
รวม	-	30	100

จากตารางพบว่า ระดับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก โดยมีนักเรียนทั้งหมด 30 คน คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์สูงสุด (Max) เท่ากับ 20 คะแนน และคะแนนน้อยสุด (Min) เท่ากับ 13 คะแนน จำนวนนักเรียนมีระดับผลสัมฤทธิ์เรียงตามลำดับมากไปหาน้อยดังนี้ ผลสัมฤทธิ์ในระดับดี

เยี่ยม จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 ระดับดีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และระดับพอใช้ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 โดยจำนวนนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ที่ระดับดีขึ้นไป จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 87 และระดับต่ำกว่าดี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13 ระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนแสดงเป็นแผนภูมิแท่ง ได้ดังนี้

ภาพที่ 13 แผนภูมิแท่งแสดงระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

ตอนที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้คะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test for dependent samples) แสดงดังตาราง

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก

ผลการทดสอบ	n	mean	S.D.	d	t	df	sig
ก่อน	30	6.90	1.69	4.54	25.414	29	0.000
หลัง	30	15.80	1.94				

จากตารางพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนน (mean) การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยก่อนเรียนเท่ากับ 6.90 และค่าเฉลี่ยของคะแนน (mean) การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรียนหลังเรียนเท่ากับ 15.80 ผลจากการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าที่ (t-test) ปรากฏว่าค่า sig = 0.00 น้อยกว่า 0.05 แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งขึ้น และจากการคำนวณค่าขนาดอิทธิพล (effect size) $d = 4.54$ ซึ่งเป็นขนาดอิทธิพลขนาดใหญ่แสดงว่าหลังการทดลองนักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยหลังเรียนสูงขึ้น

ตอนที่ 4 ความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก

การศึกษาความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก โดยใช้คะแนนจากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยหลังเรียน (Posttest) และคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยหลังการสอบหลังเรียนไปแล้ว 2 สัปดาห์ มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที่ (t-test for dependent samples) แสดงดังตาราง

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกกับหลังการสอบไปแล้ว 2 สัปดาห์

ผลการทดสอบ	n	mean	S.D.	t	df	Sig
หลังเรียน	30	15.80	1.94	1.542	29	0.134
หลังสอบ 2 สัปดาห์	30	15.63	2.03			

จากตารางพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนน (mean) การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยหลังเรียนเท่ากับ 15.80 และค่าเฉลี่ยของคะแนน (mean) การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยหลังทดสอบไปแล้ว 2 สัปดาห์เท่ากับ 15.63 ผลจากการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าที (t-test) ปรากฏว่าค่า sig = 0.134 มากกว่า 0.05 แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกมีความคงทนในการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งขึ้น

Prince of Songkla
Pattani Campus

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาระดับความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก
2. เพื่อศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
4. เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก

ซึ่งหลังจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ แล้ว สามารถสรุป อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาระดับความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ผลการศึกษาระดับความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก โดยมีนักเรียนทั้งหมด 30 คน คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงสุด (Max) เท่ากับ 17 คะแนน และคะแนนน้อยสุด (Min) เท่ากับ 11 คะแนน จำนวนนักเรียนมีความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณเรียงตามลำดับมากไปหาน้อยดังนี้ มีระดับความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณในระดับดี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.66 ระดับพอใช้จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.66 ระดับดีเยี่ยม 7 คน คิด

เป็นร้อยละ 23.33 และระดับผ่านจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33 โดยจำนวนนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ระดับดีขึ้นไป จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 70 และระดับต่ำกว่าดี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30

2. การศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ผลการศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก โดยมีนักเรียนทั้งหมด 30 คน คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์สูงสุด (Max) เท่ากับ 20 คะแนน และคะแนนน้อยสุด (Min) เท่ากับ 13 คะแนน จำนวนนักเรียนมีระดับผลสัมฤทธิ์เรียงตามลำดับมากไปหาน้อยดังนี้ ผลสัมฤทธิ์ในระดับดีเยี่ยม จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 ระดับดีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และระดับพอใช้ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 โดยจำนวนนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ที่ระดับดีขึ้นไป จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 87 และระดับต่ำกว่าดี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13

3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. การศึกษาความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก มีความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลสัมฤทธิ์ และความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากผลการศึกษา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาระดับความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ผลการศึกษาระดับความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดย

ใช้เทคนิคผังกราฟิก โดยมีนักเรียนทั้งหมด 30 คน คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงสุด (Max) เท่ากับ 17 คะแนน และคะแนนน้อยสุด (Min) เท่ากับ 11 คะแนน จำนวนนักเรียนมีความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณเรียงตามลำดับมากไปหาน้อยดังนี้ มีระดับความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณในระดับดี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.66 ระดับพอใช้จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.66 ระดับดีเยี่ยม 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.33 และระดับผ่านจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33 โดยจำนวนนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ระดับดีขึ้นไป จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 70 และระดับต่ำกว่าดี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกที่นำมาจัดการเรียนรู้นั้นมีหลายรูปแบบ ประกอบด้วยผังความคิด ผังใยแมงมุม ผังวงกลม ซ้อน ผังทีชาร์ต ผังก้างปลา ผังเส้นเวลา ผังเรียงลำดับ ผังขั้นบันได ผังวัฏจักร ผังมโนทัศน์ โดยนำผังกดังกล่าวมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เริ่มตั้งแต่การนำเข้าสู่บทเรียน การสอน การสรุปบทเรียน ตลอดจนให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติในการสร้างผังกราฟิกและนำเสนอผลงานด้วยตนเอง และเป็นรายกลุ่ม เป็นการให้นักเรียนได้รู้จักการจัดระบบการคิด กระตุ้นการคิด และส่งเสริมความคิดของผู้เรียน โดยเฉพาะการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นต่าง ๆ ของข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในวรรณคดีไทย เรื่องนิราศภูเขาทอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิเศษ ชินวงศ์ (2544, 35-37) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพไม่จำกัดอยู่เพียงให้ผู้เรียนรู้ เข้าใจ และจำได้เท่านั้น ต้องเปิดกว้างและส่งเสริมให้ผู้เรียนผ่านกระบวนการคิดในรูปแบบต่าง ๆ ด้วยการใช้ปฏิบัติ การทำงานร่วมกับบุคคลอื่น แล้วสรุปเป็นสาระการเรียนรู้เป็นแผนภาพความคิดของตนเอง เพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณิ สุวรรณจรัส (2547) ได้ศึกษาผลของการฝึกใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกใช้เทคนิคผังกราฟิกมีค่าเฉลี่ยคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากการจดบันทึกหลังสอนและสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนยังทำให้ผู้วิจัยเห็นพัฒนาการทางด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนตามแนวคิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ ทิศนา แคมมณี ทั้ง 7 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 2 สามารถระบุประเด็นในการคิดอย่างชัดเจน หลังจากที่นักเรียนมีเป้าหมายในการคิดแล้วการทำกิจกรรมต่อไปก็ง่ายขึ้น นักเรียนสามารถระบุประเด็นในการคิดได้หลังจากที่ครูตั้งคำถามในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภายในบทเรียน นักเรียนเริ่มกล้าที่จะทำกิจกรรมโดยเฉพาะการกล้าที่จะตอบคำถามในประเด็นที่ครูถาม อีกทั้งการที่ครูได้รวบรวมประเด็น ข้อมูลต่าง ๆ ที่นักเรียนช่วยกันตอบในชั้นเรียน แล้วสร้างเป็นผังกราฟิกให้นักเรียนเห็นประเด็นต่าง ๆ ลงในกระดานก็เป็นอีกเครื่องมือหนึ่งที่ทำให้นักเรียนได้เห็นประเด็นทั้งหมดในการคิด เป็นความคิดโดยรวมที่ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น และเกิดความภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพราะครูให้ความสำคัญในการคิดและตอบคำถามของนักเรียน นักเรียนกล้าที่จะแสดงความคิดในประเด็นต่าง ๆ มากขึ้น นักเรียนจึงสนุกสนานในการคิด

ด้านที่ 3 สามารถประมวลข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่คิด การประมวลข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่คิดเป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดความสับสนมากพอสมควร คือนักเรียนจำเป็นต้องรู้ถึงลักษณะร่วมกัน และความต่างกันของข้อมูล ตลอดจนความสอดคล้อง และความเกี่ยวข้องกันของข้อมูล ที่เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีไทย เรื่องนิราศภูเขาทอง ในประเด็นที่เรียนเริ่มตั้งแต่ประวัติผู้แต่ง ศิลปะการประพันธ์ ความเป็นมาของเรื่อง การวิเคราะห์เนื้อเรื่อง การพินิจคุณค่า ผู้วิจัยจึงพยายามแสดงความสัมพันธ์ เชื่อมโยง ให้นักเรียนเห็นว่าการนำเสนอข้อมูลควรเลือกนำเสนอให้เหมาะกับผังกราฟิกในแบบต่าง ๆ ผู้วิจัยได้ใช้เวลามากพอสมควรในการอธิบายในประเด็นดังกล่าว จากนั้นเมื่อนักเรียนได้ลงมือทำใบงานที่ครูมอบหมายทั้งงานกลุ่ม และเดี่ยวแล้ว ทำให้นักเรียนสามารถประมวลข้อมูลในประเด็นที่นักเรียนคิดออกมาเป็นผังกราฟิกได้ด้วยตนเองอย่างสมบูรณ์ และเร็วขึ้นหลังจากที่ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนประมวลข้อมูลในสิ่งที่เรียนและเลือกนำเสนอผังกราฟิกด้วยตนเอง พบว่านักเรียนเลือกใช้ผังความคิด (Mind map) มากที่สุด อาจเป็นเพราะผังดังกล่าวสร้างและอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย ปัญหาที่พบในการทำผังกราฟิกเป็นรายบุคคล คือนักเรียนใช้เวลามาก เนื่องจากให้ความสำคัญกับการวาดภาพระบายสีมากเกินไป ทำให้เกิดความผิดพลาดในด้านการใช้ภาษา และการสะกดคำ ซึ่งผู้วิจัยได้ให้นักเรียนได้ทราบข้อบกพร่อง และแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของชิ้นงาน ส่วนปัญหาในการทำผังกราฟิกเป็นกลุ่ม คือนักเรียนมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน เกี่ยวกับการสร้างสัญลักษณ์ และวาดภาพประกอบ ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ และมีแนวคิดเป็นของตนเองในการประมวลข้อมูลเพื่อเลือกการนำเสนอด้วยผังกราฟิก

ให้เชื่อมโยงกับเนื้อหาของวรรณคดีไทย เรื่องนิราศภูเขาทอง ดังนั้นในด้านความสามารถประมวลข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่คิด ออกมาเป็นผังกราฟิกจึงเป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้แสดงออกว่ามีความเข้าใจเนื้อหาในบทเรียนอย่างไร และคิดอะไร ทำให้นักเรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนสิ่งที่เรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยใช้ผังกราฟิกเป็นเครื่องมือในการนำเสนอ

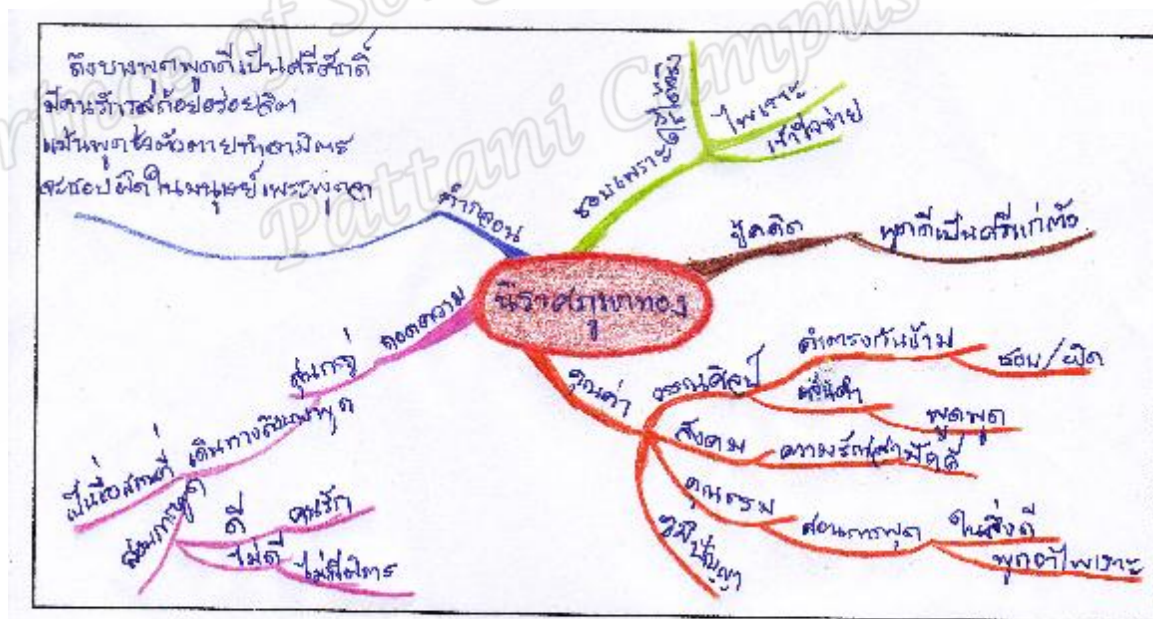
ด้านที่ 4 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลในการคิดได้ กิจกรรมในด้านนี้จะเห็นได้ชัดว่านักเรียนยังวิเคราะห์เป็นรายบุคคลไม่ได้ แต่เมื่อให้นักเรียนร่วมกันทำเป็นรายกลุ่มนักเรียนพยายามช่วยกันในการวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในวรรณคดีไทย เรื่องนิราศภูเขาทอง จะเห็นได้ว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ยังเด็กเกินไปที่จะวิเคราะห์ข้อมูลจากตัวบทที่เป็นร้อยกรอง ผู้วิจัยจึงให้ประเด็นในการวิเคราะห์แก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดความท้าทายในการหาคำตอบ เช่น เส้นทางการเดินทางไปนมัสการเจดีย์ภูเขาทอง สภาพสังคมไทยในสมัยที่เกิดวรรณคดี วัฒนธรรมความเชื่อเป็นต้น และพยายามกระตุ้นให้นักเรียนฝึกการวิเคราะห์ วิพากษ์อย่างง่าย ๆ โดยให้นักเรียนทำใบงานเป็นผังต่าง ๆ ดังที่ บรรเทา กิตติศักดิ์ (2527, 137) ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการพัฒนาการสอนวรรณคดีว่า ครูต้องพยายามสอนให้นักเรียนเข้าถึงวรรณคดีโดยการให้นักเรียนฝึกคิดวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดี หรือการวิพากษ์ แทนการมุ่งให้นักเรียนท่องศัพท์หรืออ่านทำนองเสนาะเพียงอย่างเดียว

ด้านที่ 5 สามารถประเมินข้อมูลได้ นักเรียนสามารถประเมินข้อมูลได้จากการที่ครูแสดงผังกราฟิก จะเห็นได้ว่านักเรียนสามารถเข้าใจผังที่ครูแสดงให้ดูหน้าชั้นเรียน หรือสามารถพูดนำเสนอข้อมูลที่เป็นผลงานของตนเอง และกลุ่มหน้าชั้นเรียนได้ รวมทั้งยังวิภาควิจัยในการนำเสนอผลงานของเพื่อนในชั้นเรียน ในประเด็นต่าง ๆ ที่บกพร่องและขาดหายในผังกราฟิกที่สร้างขึ้น ทำให้ผังกราฟิกที่นักเรียนสร้างมีความสมบูรณ์ขึ้น

ด้านที่ 6 สามารถใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูล นักเรียนสามารถสร้างผังกราฟิกเพื่อแสดงข้อมูลสนับสนุนใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูลได้เร็วขึ้นหลังจากที่ครูให้ทำชิ้นงานแสดงข้อมูลประกอบในการตัดสินใจอย่างเป็นลำดับขั้นตอน สามารถบอกและพิจารณาข้อมูล เหตุการณ์ การกระทำของตัวละครในวรรณคดีไทย เรื่องนิราศภูเขาทอง ได้ว่าดีหรือไม่คืออย่างไร มีการคิดเป็นระบบ ผู้วิจัยสังเกตได้จากการนำเสนองาน การตอบคำถาม พบว่านักเรียนเข้าใจการกระทำของตัวละคร และเหตุการณ์ที่ปรากฏในเนื้อเรื่องมากขึ้น

ด้านที่ 7 สามารถสรุปและเลือกทางเลือกในประเด็นที่คิดได้ การสร้างผังกราฟิกทำให้เห็นว่านักเรียนมีการเชื่อมโยงข้อมูล ประสบการณ์การเรียนรู้แล้วถ่ายทอดออกมาเป็นความคิดรวบยอด สุดท้ายนักเรียนสามารถเลือกและตัดสินใจได้ว่าทำอะไร หากประสบหรือต้องเผชิญอยู่ในสถานการณ์เช่นเดียวกับเนื้อเรื่องในวรรณคดีไทย เรื่องนิราศภูเขาทอง ซึ่งจะต้องผ่านการพิจารณาปัจจัยรอบด้าน จนกระทั่งนำบทเรียนที่ได้มาเชื่อมโยงและใช้ให้เหมาะกับชีวิตจริงอันเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังที่ ทิศนา แคมมณี (2548, 114-115) ได้กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ความคิดที่รอบคอบสมเหตุสมผล ผ่านการพิจารณาปัจจัยรอบด้านอย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง และผ่านการพิจารณากลับกรอง ไตร่ตรอง ทั้งทางด้านคุณและโทษคุณค่าที่แท้จริงของสิ่งนั้น ๆ นักเรียนส่วนใหญ่สามารถสรุปและเลือกทางเลือกในประเด็นที่คิดได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น จากการทำใบงานที่ 8 เรื่องถอดรหัสชีวิตสู่การนำไปใช้ นักเรียนสามารถสร้างผังกราฟิกที่สอดคล้องกับเนื้อหาในการนำเสนอข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีประเด็นหลักและประเด็นย่อยมาประกอบการคิดและการตัดสินใจของนักเรียน แสดงดังภาพ

ภาพที่ 15 การสรุปและเลือกทางเลือกในประเด็นที่คิดของนักเรียน

จะเห็นได้ว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณตามแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี ทั้ง 7 ด้าน ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น มีลำดับขั้นตอนของการคิดที่ชัดเจนพอที่จะช่วยให้เห็นระดับความสามารถของการคิดอย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมายจนกระทั่งถึงระดับการประเมินค่าที่นำมาสู่การตัดสินใจของผู้เรียนอย่างมีเหตุผลและเชื่อถือได้จากชุดข้อมูลที่ได้รับ อีกทั้งแนวคิดทั้ง 7 ด้านสามารถสะท้อนให้เห็นแนวคิดดังกล่าวด้วยเทคนิคการสอน โดยใช้ผังกราฟิกที่นำเสนอข้อมูลที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม เป็นลำดับขั้นตอนสามารถอธิบายและนำเสนอข้อมูลออกมาในรูปแบบกราฟิกชนิดต่าง ๆ โดยเฉพาะในการศึกษาวรรณคดีที่เป็นเครื่องมือการสื่อสารทางความคิดโดยใช้ภาษาเป็นวัสดุ สอดคล้องกับ ชีรพงศ์ แก่นอินทร์ (2557) ที่ได้อธิบายว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้นมีความสำคัญมาก แต่จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่านักวิชาการยังมีแนวคิดเกี่ยวกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณไม่สอดคล้องกัน ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่จะนำมาศึกษาไม่ให้เหลื่อมล้ำกับการคิดประเภทอื่น ไม่กว้างและไม่แคบจนเกินไป

2. การศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ผลการศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก โดยมีนักเรียนทั้งหมด 30 คน คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์สูงสุด (Max) เท่ากับ 20 คะแนน และคะแนนน้อยสุด (Min) เท่ากับ 13 คะแนน จำนวนนักเรียนมีระดับผลสัมฤทธิ์เรียงตามลำดับมากไปหาน้อยดังนี้ ผลสัมฤทธิ์ใน

ระดับดีเยี่ยม จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 ระดับดีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และระดับพอใช้ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 โดยจำนวนนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ที่ระดับดีขึ้นไปจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 87 และระดับต่ำกว่าดี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13 และการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเทคนิคการใช้ผังกราฟิก เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะพัฒนาความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ที่ได้เรียนใหม่ให้สัมพันธ์กับโครงสร้างความรู้ที่มีอยู่เดิม โดยการนำความรู้ใหม่มาจัดระเบียบให้เข้ากับความรู้เดิมและเมื่อเกิดการผสมผสานความรู้เข้าด้วยกันแล้วจะสามารถวิเคราะห์แยกแยะข้อมูลเป็นเนื้อหาหลัก เนื้อหาย่อยของข้อมูล ทำให้ผู้เรียนเห็นภาพข้อมูลและสามารถคิดวิเคราะห์ข้อมูลได้สะดวก ละเอียดและชัดเจน ซึ่งเห็นได้จากการทำกิจกรรมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้สร้างผังกราฟิกหลายรูปแบบ จึงทำให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะในการเรียนวรรณคดีไทย เรื่องนิราศภูเขาทอง นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเรียนรู้ โดยแสดงออกมาทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย ซึ่งวัดได้จากการทำแบบทดสอบ การสังเกตพฤติกรรมในการทำงาน และชิ้นงานของนักเรียน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ดังที่ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2544, 129-130) กล่าวว่า การใช้ผังกราฟิก เป็นการฝึกทักษะผู้เรียนให้ใช้การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมิน ฯลฯ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่เรียนและมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น เพราะผู้เรียนได้ใช้ความคิดในการจัดกระทำกับข้อมูล ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาริศา ชุ่มมงคล (2552) ได้ศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนแบบโพร์แมท โดยเน้นเทคนิคผังกราฟิกในการสอนวรรณคดีไทย ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบโพร์แมทโดยเน้นเทคนิคผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์และเจตคติต่อการเรียนวรรณคดีไทย หลังเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. การศึกษาความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกมีความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะผังกราฟิกมีประโยชน์ต่อผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาในสิ่งที่เรียนได้ง่ายขึ้น ผู้เรียนมีการจัดระบบความคิดที่เป็นนามธรรมให้ออกมาเป็นรูปธรรม โดยการสร้างภาพ สัญลักษณ์ เส้น สี เป็นต้น ในการสร้างตัวแทนทางความคิด ดังที่ ไสว พักขาว (2544, 152) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจ และเข้าถึงประสบการณ์ด้วยตนเอง จากการพยายามทำความเข้าใจ สร้างความหมายกับเหตุการณ์และประสบการณ์โดยใช้กระบวนการคิดเพื่อแปลความหมายในสิ่งที่เรียนด้วยการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) อีกทั้งการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงระหว่างมโนทัศน์เดิมและมโนทัศน์ใหม่ของนักเรียนให้สัมพันธ์กันถือเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning) (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ 2547, 128) และผังกราฟิกยังเป็นอีกเทคนิคหนึ่งที่นักเรียนได้มีการประมวลข้อมูล (Information Processing) อันเป็นกิจกรรมทางด้านสมองของมนุษย์ในการเก็บ การรับ และการใช้ข้อมูล (สมชาย รัตนทองคำ 2550, 11) ซึ่งเป็นข้อมูลที่เกิดจากการเรียนรู้ในการทำกิจกรรมในชั้นเรียน ส่งผลให้องค์ความรู้ดังกล่าวยังคงอยู่ในความจำระยะยาว และนักเรียนสามารถเรียกคืน (Retrieval) ได้โดยง่าย ด้วยเหตุนี้การสร้างตัวแทนทางความคิดที่มีความหมายต่อตนเอง หรือการสร้างผังกราฟิกจึงส่งผลต่อความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาซัว (Mazure 2001) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้ผังกราฟิกเพื่อการระลึกได้และทัศนคติที่มีต่อการเรียนของนักเรียน โดยกลุ่มทดลองสอนด้วยผังกราฟิก และกลุ่มควบคุมสอนด้วยวิธีสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่า การสอนอ่านด้วยผังกราฟิกช่วยให้ผู้เรียนมีความคงทนในการจำและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนสูงกว่าการสอนอ่านด้วยวิธีการปกติ

นอกจากนี้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกยังเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่ม มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น มีการทำงานร่วมกัน มีการปรึกษาหารือและช่วยเหลือกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนานในการทำงาน โดยเฉพาะการสร้างผังกราฟิกวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกลุ่ม จากการสังเกตพบว่า ผู้เรียนจะทำงานอย่างมีความสุขและสนุกสนานเพราะผู้เรียนได้ร่วมกันคิด ร่วมกันออกแบบและสร้างผังกราฟิกตามความต้องการลงใน

ใบงาน หรือกระดาษชาร์ตแผ่นใหญ่ พร้อมทั้งช่วยกันตกแต่งด้วยสีไม้และปากกาเคมีหลากหลายสี ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการเพลิดเพลินทำงานกันอย่างขะมักเขม้น ผู้วิจัยจึงคิดว่า ความสุข ความสนุกสนานในการเรียนน่าจะเป็นอีกอย่างหนึ่งที่ส่งผลให้ผู้เรียนประทับใจและส่งผลต่อความคงในการเรียนรู้ ดังที่ อริยา กูหา (2552) กล่าวว่า หากนักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้ จะส่งผลให้อยากเรียนรู้และสามารถจดจำบทเรียนได้เร็วและง่ายดาย ความรู้ที่เกิดในขณะที่เรียนอย่างมีความสุขจะคงทนอยู่ได้นาน

กล่าวโดยสรุป ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกมีผลต่อระดับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และพบว่าหลังเรียนนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อีกทั้งเทคนิคดังกล่าวยังส่งผลต่อความคงทนในการเรียนอีกด้วย ด้วยเหตุที่ว่าเทคนิคผังกราฟิกที่ผู้วิจัยนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้นมีหลายแบบ นักเรียนมีความสุขในการทำกิจกรรม เพราะได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การนำเสนอข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นเทคนิคผังกราฟิกจึงเป็นอีกเทคนิคหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาวรรณคดีไทย เรื่องนิราศภูเขาทองได้เป็นอย่างดี

ปัญหาที่พบในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ถึงแม้ว่าผู้วิจัยได้ทำตามแผนในการทดลองตามขั้นตอนที่กำหนดแต่ยังมีปัญหาและอุปสรรคคือ กิจกรรมการเรียนรู้ไม่สัมพันธ์กับเวลาเรียน กล่าวคือ ผู้วิจัยจัดเวลาในการทดลองไว้ 16 คาบ แต่การจัดกิจกรรมในช่วงแรกต้องใช้เวลาานเพราะเป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีวิจารณญาณในการคิดโดยใช้ผังกราฟิกสื่อความคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทั้ง 7 ด้าน ตามแนวคิดของ ทิศนา แจมณี ซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะการคิดจึงไม่สามารถสื่อความคิดออกมาเป็นภาพได้ และเมื่อให้ผู้เรียนฝึกเลือกผังด้วยตนเองผู้เรียนเกิดความสับสนและต้องใช้เวลาานในการอธิบาย แนะนำ เพื่อทำความเข้าใจ ดังนั้นเมื่อกำหนดให้ผู้เรียนทำงาน ผู้เรียนจึงไม่สามารถทำงานได้สำเร็จทันเวลาได้ ผู้วิจัยจึงแก้ปัญหาโดยให้ผู้เรียนทำเป็นการบ้านนอกเวลาเรียนแล้วนำมาส่งซึ่งไม่มีผลต่อการเก็บคะแนน

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนและการทำวิจัยครั้งต่อไปดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการเรียนการสอน

1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกนั้น ควรให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการสร้างผังกราฟิกแบบต่าง ๆ ให้มาก เพราะจะทำให้ นักเรียนสามารถสร้างผังกราฟิกได้ตามเวลาที่กำหนด และมีความถูกต้องยิ่งขึ้น

1.2 ในกิจกรรมการสร้างผังกราฟิก ควรให้นักเรียนทำเป็นรายกลุ่มก่อนที่จะให้นักเรียนทำเป็นรายบุคคล เพราะเมื่อนักเรียนเกิดความไม่เข้าใจในการสร้างผังกราฟิกนักเรียนสามารถปรึกษาเพื่อนภายในกลุ่มได้ จะทำให้นักเรียนใช้เวลาและสร้างผังกราฟิกได้ง่ายขึ้นเมื่อทำเป็นรายบุคคล

1.3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้น ควรจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับความสามารถในการคิดของนักเรียน เพราะหากระดับความสามารถในการคิดยากเกินไป อาจจะทำให้ นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย และลดความกระตือรือร้นในการคิด อันจะส่งผลต่อการทำกิจกรรมต่อไป

1.4 การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ครูในฐานะผู้สอนควรเลือกว่า จะใช้แนวคิดของการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เชี่ยวชาญท่านใด เพื่อจะได้สะท้อนผลการคิดได้ชัดเจน

1.5 บรรยากาศในการเรียนการสอนต้องมีความเป็นกันเอง ครูควรมีบุคลิกภาพในความเป็นประชาธิปไตยสูง และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและช่วยทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกันหรือมีการโต้แย้งหาเหตุผลอยู่เสมอ เพื่อนำไปสู่การนำเสนอมุมมองที่หลากหลายในประเด็นปัญหา และการตัดสินใจอย่างเหมาะสม ตามขั้นตอนของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกกับตัวแปรอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เช่น การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การคิดบูรณาการ เป็นต้น

2.2 ควรนำเทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกไปพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากวรรณคดีไทย เช่น ทักษะการ ฟัง พูด อ่าน เขียน

2.3 ควรมีการศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกในการเรียนวรรณคดีกับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.4 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกในการเรียนวรรณคดีไทย กับรูปแบบการสอนแบบอื่น ๆ

2.5 ควรมีการนำทฤษฎี หรือแนวคิดของการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักการศึกษาท่านอื่นที่นอกเหนือจากแนวคิดของ ทิศนา แคมมณี มาศึกษาหรือทำการวิจัยในการสอนวรรณคดีไทย

2.6 ควรนำแนวคิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณทั้ง 7 ด้าน ของ ทิศนา แคมมณี มาศึกษาระดับความสามารถเป็นรายด้าน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2551. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2556. **รายงานผลการติดตามและประเมินความก้าวหน้าการจัดการศึกษา
มัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2556**. สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กัตัญญ ชูชื่น. 2543. **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวรรณคดีไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- กุหลาบ มัดลิกะมาส. 2517. **ประวัติวรรณคดี**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กลุ่มงานวัดผลและประเมินผลการจัดการศึกษากลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา.
รายงานการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปีการศึกษา 2556.
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15.
- ไกรยุทธ์ ชีรตยาคินันท์. 2539. **การพัฒนาแบบวัดลักษณะการคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 4-6**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จตุมา นาวรรณ. 2544. **ผลของการสอนเขียนโดยเทคนิคระดมสมองและผังความคิดที่มีต่อ
ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชาลิณี เอี่ยมศรี. 2536. **การพัฒนาแบบสอบการคิดวิจารณ์ญาณ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- จิตชนก เจริญเชาว์. 2539. **วิธีวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. บัดดาเน็: ฝ่ายเทคโนโลยีการศึกษา.

- ชำนาญ เอี่ยมสำอาง. 2539. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบสืบสวน
สอบสวนเชิงนิติศาสตร์กับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เดชา จันทร์ศิริ. 2542. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาพระพุทธศาสนาโดยใช้การสอนตามแนว
พุทธศาสนากับกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงมน จิตรจำนงค์. 2556. **วรรณคดีวิจารณ์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น.
- ทัศนีย์ สุขเมธี. 2542. **พฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ราชภัฏธนบุรี.
- ทศนา เขมมณี. 2550. **รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย**. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. 2544. **วิทยาการด้านการคิด**. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมเนจเม้นท์.
- _____. 2547. **ศาสตร์การสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. 2548. **รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญา ผลอนันต์. 2550. **Mind Map กับการศึกษาและการจัดการความรู้**. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์ขวัญข้าว.
- ธิดา โมสิกรัตน์. 2541. **เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 2**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ธีรพงศ์ แก่นอินทร์. 2557. **ผลของการบูรณาการการเรียนการสอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับ
การเรียน การสอนปกติต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรี**. ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- น้ำผึ้ง มีนิล. 2545. **ผลของการใช้เทคนิคผังกราฟิกในการเรียนการสอนวิชาโครงงานวิทยาศาสตร์
กับคุณภาพชีวิตที่มีต่อการใช้ระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ และความสามารถใน**

- การทำโครงการวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสาธ อิศรปริดา. 2538. สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: นำอักษรการพิมพ์.
บรรเทา กิตติศักดิ์. 2527. วรรณคดีมรดก. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
_____. 2527. การพัฒนาการสอนวรรณคดีไทยในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. 2544. การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิด วิธีและ
เทคนิคการสอน 2. กรุงเทพฯ: บริษัทเดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์ จำกัด.
เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์. 2537. การพัฒนารูปแบบพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับ
นักศึกษาครู. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช. 2547. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการ
ตอบสนองของผู้อ่าน เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการตอบสนองของวรรณคดี
การอ่านเพื่อความเข้าใจและการไต่ตรองของนิสิตระดับบัณฑิต.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ไพฑูริย์ สีนดารัตน์. 2526. คิดเป็นตามนัยแห่งพุทธธรรม. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
มลิวัดย์ สมศักดิ์. 2540. รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนใน
โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปรินญาณิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ยุพิน จันท์ศรี. 2546. ผลการใช้เกมประกอบการสอนศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีต่อความสามารถในการ
เรียนรู้คำศัพท์และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต(หลักสูตรและการสอน). นครสวรรค์: สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.
เขาวดี วิบูลย์ศรี. 2549. การวัดผลและการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
รุ่ง แก้วแดง. 2541. ปฏิวัติการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มิดิซัน.
รินฤทัย สัจจพันธุ์. 2544. วรรณคดีศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ศิริลักษณ์ แก้วสมบุญ. 2543. ผลของการใช้เทคนิคผังกราฟิกในการจัดการเรียนการสอนวิชา

วิทยาศาสตร์ที่มีต่อการนำเสนอข้อความรู้ด้วยผังกราฟิกและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรพร ปณตพงศ์. 2544. ผลของการใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อมโนทัศน์ทางภูมิศาสตร์และความสามารถในการนำเสนอข้อมูลด้วยผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วราภรณ์ ยิ้มแย้ม. 2543. การศึกษาพัฒนาความคิดวิจารณ์ญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดการสอน. ปริญญาโท ศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วลัย พานิช. 2544. แผนผังกราฟิกกับการเรียนการสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วลัย อรุณี. 2526. ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์สำหรับสังคมไทย. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

วิเศษ ชินวงศ์. 2544. แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด. วารสารวิชาการ : 35-37.

ไสว พักขาว. 2542. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เอมพันธ์.

_____. 2544. หลักการสอนสำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เอมพันธ์.

_____. 2549. แนวทางการใช้แผนที่ความคิด (MIND MAP) เพื่อพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: เอกสารประกอบการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

สัมฤทธิ์ คลังภูเขียว. 2540. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สาริศา ชุ่มมงคล. 2552. ผลการใช้รูปแบบการสอนแบบโฟร์แมทโดยเน้นเทคนิคผังกราฟิกในการสอนวรรณคดีไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุจิต เพียรชอบ. 2540. วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุรัชย์ ขวัญเมือง. 2522. **วิธีสอนและการวัดผล**. เอกสารประกอบการสอน ฉบับที่ 214. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์กรมการฝึกหัดครู.
- สุพรรณิ สุวรรณจรัส. 2543. **ผลของการใช้เทคนิคแผนผังทางปัญญาที่มีต่อการคิดอย่างมี
วิจารณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกานดา ส.มนัสวิชัย. 2540. **ผลของการใช้กรอบโมทัศน์ในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
ที่มีต่อความคงทนในการเรียน**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ. 2547. **กลยุทธ์การสอนคิดอย่างมีวิจารณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนภาพพิมพ์.
- สุปรียา ตันสกุล. 2540. **ผลของการใช้รูปแบบการสอนแบบการจัดข้อมูลด้วยแผนภาพที่มีต่อ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถทางการแก้ปัญหา**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ดุขฎิบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนันทา สายวงศ์. 2544. **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณ์ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบ
หมวกหกใบและการสอนแบบซินดิเคท**. ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมชาย รัตนทองคำ. 2550. **การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักการเรียนรู้**. คณะศึกษาศาสตร์.
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมนึก กัททิษฐิ. 2549. **เทคนิคการสอนและรูปแบบการเขียนข้อสอบ**. กาลสินธุ์:
ประสานการพิมพ์.
- เสาวลักษณ์ รัตนชูวงศ์. 2551. **ผลของการเรียนแบบร่วมมือที่มีโครงสร้างต่างกันบนเว็บด้วย
กระดานสนทนาที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
ที่มีบุคลิกภาพต่างกัน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎิบัณฑิต. หลักสูตรและการสอน บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุพันธ์ ราสี. 2541. **การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้**

โดยการสอนด้วยการใช้แผนผังมโนคติ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อมร ลิมนาท. 2530. การศึกษาการคิดอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับบทบาทของตัวละครในเรื่อง
มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อาริยา กูหา. 2552. จิตวิทยาเพื่อการดำรงชีวิต. ปัตตานี : โครงการสนับสนุนการผลิตตำรา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

Ausubel, David P. 1968. **Education Psychology: A Cognitive View**. New York:
Holt Rinehart and Winston.

Buzan, T. and Buzan, B. 1997. **The mind map book : Radiant thinking**. London: BBC.

Dewey, J. 1933. **How We Think**. New York: D.C. Heath and Company.

Ennis, R.H., and Weir, E. 1985. **The Ennis-Weir CT Essay Test**. Pacific, Grove, California:
Midwest Publications.

_____. 1985. **Critical Thinking Skills and Teacher Education**. ERIC Digest.3-88.

[Online] Available from: <http://www.ericdigests.org/pre-929/critical.htm> [2015 March 30]

Good, Carter V. 1973. **Dictionary of Education**. New York: McGraw-Hill Company.

Lumpkin, Canthia Rolen. 1990. **Effect of Teaching Critical Thinking Skill on the
Critical Thinking Ability, Fifth and Sixth Grander (Fifth Graders)**.

Dissertation abstracts International.

Hilgard, Ernest R. 1962. **Introduction of Psychology**. New York: Harcourt Brace and World.

Hudgins, Bryce B. 1977. **Learning and Thinking**. Linios: F.E. Peacock Publishers, Inc.

Mazare, Patricia Ann. 2001. **The Value of organizers on recall and attitude of fifth-grade
social studies student (Thailand)**. Abstract from Proquest File

Mccrink, Carmen Lourdes Suarez. 1999. **The Role of Innovation Teaching Methodology and
Leaning Style on Critical Thinking**. Dissertation abstracts International.

Millet, Courtney Porteous. **The effects of graphic organizers on reading comprehension**

Achievement of second grade student (Thailand). Abstract from Proquest File

Novak, J. D., and Tyler, R. 1977. **Theory of Education.** New York: Cornell University Press.

Paul, R. 1993. **“Critical thinking staff development: The lesson plan remodeling approach.”**

In *Critical Thinking*. Santa Rosa, CA: Foundation for critical Thinking.

Sternberg, R.J. 1985. **Beyond I.Q.: a triarchie theory of human intelligence.**

New York: Cambridge University Press.

Watson, G., and Edward, M. Glaser. 1964. **Watson-Glaser Critical Thinking Appraisal**

Manual for Ym and Zm. New York: Harcourt Brace and World.

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

Prince of Songkla University
Pattani Campus

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. รองศาสตราจารย์มนตรี มีเนียม อาจารย์ประจำภาควิชาสารัตถศึกษา
คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรัสรัตน์ สาครินทร์ อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา
สังกัดโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. อาจารย์เพลินพิศ พร้อมญาติ ครู อันดับ คศ. 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา
สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

Prince of Songkla University
Pattani Campus

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการศึกษา โทร. ๘๖๓๖

ที่ มอ ๒๗๐/๒๕๖๖

วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์จวีรัตน์ สาครินทร์

ด้วยนายธวัชชัย จันทร์แก้ว นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังจัดทำแบบการ ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและสัมฤทธิ์ และความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓" โดยมี ดร.อริสรา ชมชื่น เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ ดร.วรรณนะ หนูหมื่น เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการนี้ ภาควิชาการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมมีความรู้ ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ตลอดจนให้คำแนะนำอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไป รายละเอียดตามเอกสารแนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(นางบุษดี ยศทวีตกุล)

หัวหน้าภาควิชาการศึกษา

สำเนาฉบับ

ที่ ศธ ๐๕๑๓.๖.๐๒๓๖/๐๖๖

ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ตรูสะมิแล อ.เมือง จ.ปัตตานี ๙๕๐๐๑

๗ พฤษภาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์มนตรี มีเนียม

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน ๓ ชุด
๒. แบบประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบ จำนวน ๒ ชุด

ด้วยนายมนตรี จันทร์แก้ว นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติ และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑" โดยมี ดร.อริศรา ชุมชื่น เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ ดร.วรรณนง หนูพุ่ม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยาเขต

ในการนี้ ภาควิชาการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมมีความรู้ ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือเพื่อการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางยุพดี อริศราชุมชื่น)
หัวหน้าภาควิชาการศึกษา

ภาควิชาการศึกษา
โทร. ๐๗๖-๓๓๗๖๓๕๒
โทรสาร ๐๗๖-๓๓๗๖๓๕๒

สำเนาฉบับ

ที่ ศธ ๐๕๒๓.๒.๐๑๐๓/๖๐๖๖

ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ต.รูสะมิแล อ.เมือง จ.ปัตตานี ๙๕๐๐๐

๗ พฤษภาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณเพลินพิศ พร้อมญาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน ๓ ชุด
๒. แบบประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบ จำนวน ๒ ชุด

ด้วยนายธรรมชัย จันทร์แก้ว นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังดำเนินการ ที่วิทยานิพนธ์ เรื่อง "ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังความคิดที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณผลสัมฤทธิ์ และความคงทนในการเรียนรวมคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑" โดยมี ดร.อริสรา ชมชื่น เป็น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ ดร.วรรณนะ พูลพินัน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในกรณี ภาควิชาการศึกษา พิจารณาสืบเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมมีความรู้ ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือเพื่อทำการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางอริสรา ชมชื่น)
หัวหน้าภาควิชาการศึกษา

ภาควิชาการศึกษา
โทร. ๐๗๗-๘๖๕๖๓๖๖
โทรสาร ๐๗๗-๘๖๕๖๓๖๕

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

ที่ ศธ ๖๕๒๑.๐๒.๐๓๐๗/๑๐๐

ภาควิชาการศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี ตำบลคูระใหม่
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ๙๕๐๐๐

๑๕ มกราคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาปริญญาโทของโรงเรียนเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก
๒. แบบทดสอบวัดความสามาระในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย
๓. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทย

ด้วย นายธรรณชัย จันทร์แก้ว นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑" โดยมี ดร.ณิศา พลเมือง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ปรึกษา และ ดร.ศรวิมลวรรณ หนูใหม่ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการนี้ ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ จึงขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เกี่ยวข้องใช้เครื่องมือและเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างในการทำวิทยานิพนธ์ จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑/๘ ซึ่งวัน เวลา ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยจะประสานกับทางหน่วยงานของท่านอีกครั้งหนึ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางยุพดี ยศวริศสกุล)
หัวหน้าภาควิชาการศึกษา

ภาควิชาการศึกษา
โทรศัพท์ ๐๙-๓๓๓๓๓๓๓๓๓
โทรสาร ๐๙-๓๓๓๓๓๓๓๓๓

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ / ใบความรู้ / ใบงาน
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก

เรื่อง...นิราศภูเขาทอง

โดย

นายธัชชัย จันทร์แก้ว

ครู คศ.1

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15

กระทรวงศึกษาธิการ

ผังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก

เรื่อง...นิราศภูเขาทอง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง...ประวัติผู้แต่ง (จำนวน 2 ชั่วโมง)

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด - ท 1.1 ,ม.1/2

- ท 3.1 ,ม.1/5

สาระการเรียนรู้ - ครอบคลุม

- การศึกษา

- อุปนิสัย

- ผลงาน

- ลักษณะคำประพันธ์

ของสุนทรภู่

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

เรื่อง...ศิลปะการแต่งคำประพันธ์ (จำนวน 2 ชั่วโมง)

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด - ท 4.1 ,ม.1/5

- ท 5.1 ,ม.1/5

สาระการเรียนรู้ - การอ่านทำนองเสนาะ

- กลอนสุภาพ กลอนนิราศ

- การแต่งคำประพันธ์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

เรื่อง...ความเป็นมาของเรื่อง

(จำนวน 2 ชั่วโมง)

มาตรฐาน ตัวชี้วัด - ท 2.1 ,ม.1/6

- ท 5.1 ,ม.1/2

สาระการเรียนรู้

- ภูมิหลังและความเป็นมาของเรื่อง

- สภาพสังคมในยุคที่เกิดวรรณคดี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

เรื่อง...การพินิจคุณค่า (จำนวน 5 ชั่วโมง)

มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด - ท 5.1 ,ม.1/1 ,ม.1/2

ม.1/3 ,ม.1/4

สาระการเรียนรู้

- ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

- คุณค่าที่ได้จากเรื่อง

- การนำข้อคิด /คุณค่ามาประยุกต์ใช้ในการ

ดำรงชีวิต

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

เรื่อง...วิเคราะห์เนื้อเรื่อง (จำนวน 5 ชั่วโมง)

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด - ท 5.1 ,ม.1/1 ,ม.1/2

สาระการเรียนรู้

- คำศัพท์

- ถอดนำประพันธ์

- โวหารที่ปรากฏในเรื่อง

- เส้นทางการเดินทางไปนมัสการเจดีย์

- สภาพสังคมไทยในสมัยนั้น

- วัฒนธรรมความเชื่อ

- อารมณ์ที่ปรากฏ

นิราศภูเขาทอง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

รายวิชา ท 21101 ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558

เรื่อง...ประวัติผู้แต่ง (จำนวน 2 ชั่วโมง)

ครูผู้สอนนายรณชัย จันทร์แก้ว

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

ม.1/2 จับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน

ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

ม.1/5 พูดย่อหรือประเด็นที่ศึกษาค้นคว้าจากการฟัง การดู และการสนทนา

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนเล่าประวัติของสุนทรภู่ได้
2. นักเรียนบอกผลงานที่ดีเด่นของสุนทรภู่ได้
3. นักเรียนอธิบายถึงลักษณะการแต่งคำประพันธ์ของสุนทรภู่ได้

สมรรถนะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

- สามารถกำหนดเป้าหมายในการคิดอย่างถูกต้อง
- สามารถระบุประเด็นในการคิดอย่างชัดเจน
- สามารถประมวลข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่คิด
- สามารถวิเคราะห์ข้อมูลในการคิดได้
- สามารถประเมินข้อมูลได้
- สามารถใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูล
- สามารถสรุปและเลือกทางเลือกในประเด็นที่คิดได้

สาระสำคัญ

การอ่านวรรณคดีแต่ละเรื่องจำเป็นต้องเรียนรู้ประวัติผู้แต่ง เพื่อจะได้เข้าใจภูมิหลังและประสบการณ์ของผู้แต่งที่สะท้อนทรรศนะในผลงาน อีกทั้งยังเป็นการยกย่องชื่นชมและรำลึกคุณงามความดี ความรู้ความสามารถของผู้แต่งที่ได้สร้างสรรค์มรดกทางภาษาไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้ และเกิดความภูมิใจในฝีมือคนไทย

สาระการเรียนรู้

ประวัติสุนทรภู่ คำน

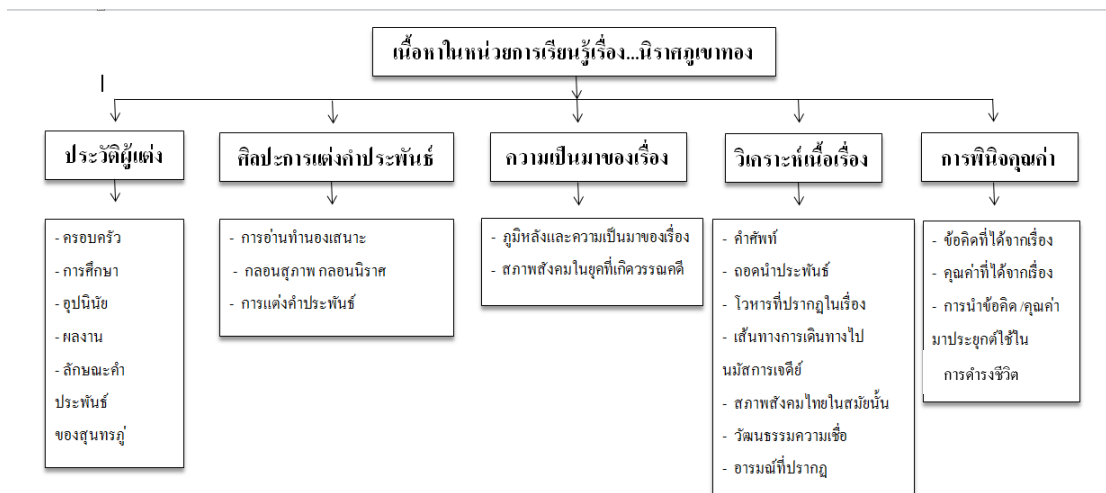
- ครอบครัว
- การศึกษา
- อุปนิสัย
- ผลงาน
- ลักษณะคำประพันธ์ของสุนทรภู่

การจัดกระบวนการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

1. ครูทักทายนักเรียนเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อม หลังจากนั้นให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง...นิราศภูเขาทอง
2. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง...นิราศภูเขาทอง ด้วยผังมโนทัศน์ (Concept Mapping) เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ศึกษา ให้นักเรียนเข้าใจองค์ประกอบของเนื้อหาดังกล่าวทั้งหมด

ตัวอย่างผังมโนทัศน์เนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้เรื่อง...นิราศภูเขาทอง

3. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 3-4 คนร่วมกันสรุปและนำเสนอประเด็นสำคัญเกี่ยวกับประวัติของสุนทรภู่ โดยนำกระดาษ สี อุปกรณ์เครื่องเขียนที่ครูเตรียมไว้ให้สร้างเป็นผังเส้นเวลา (Time Line / Continuum Diagrams) เพื่อนำเสนอข้อมูลลำดับเหตุการณ์ตั้งแต่สุนทรภู่เกิดจนกระทั่งเสียชีวิต นักเรียนสามารถอ่านใบความรู้ที่ 1 เรื่อง...ประวัติของสุนทรภู่ ประกอบในการทำกิจกรรม

ตัวอย่างผังเส้นเวลาประวัติสุนทรภู่อตามลำดับเหตุการณ์และช่วงเวลา

ประวัติสุนทรภู่อตามลำดับเหตุการณ์และช่วงเวลา

รัชกาลที่ 1	รัชกาลที่ 2	รัชกาลที่ 3	รัชกาลที่ 4
<ul style="list-style-type: none"> - สุนทรภู่เกิด - 26 มิถุนายน 2329 (ทุกปีถือเป็นวันสุนทรภู่) - เรียนที่วัดชีปะขาว วัดศรีสุทธาวาส - มีความสนใจและมีความสามารถในการแต่งกลอนตั้งแต่เด็ก - ถวายตัวเป็นข้าในกรมพระราชวังหลัง - พ่อบวชเป็นพระอยู่ระยอง - แม่เป็นแม่หม่อมอยู่ราชวังหลัง - พ่อแม่เลิกรักกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - ชีวิตรุ่งเรืองในการทำงาน - เป็นคนโปรดปรานใน ร.2 - ดำรงตำแหน่งขุนสุนทรโวหาร - สุนทรภู่แต่งวรรณคดีหลายเรื่อง เช่น นิราศ นิทาน สุภาษิต บทละคร บทเสภา - แต่งงานกับนางจัน มีลูก 1 คน ชื่อหนูพุด - แต่งงานได้ไม่นานก็เลิกกับนางจัน - ด้วยสาเหตุความเจ้าชู้ และชอบดื่มสุราของสุนทรภู่ - เมารุราเกิดกระทะและวิวาท เป็นเหตุให้คิดลুক 	<ul style="list-style-type: none"> - ชีวิตตกต่ำไม่มีที่พึ่ง - ถูกให้ออกจากราชการ - บวชเป็นพระ - แต่งหนังสือขายเสียงซีฟ - วรรณคดีที่สำคัญ คือ นิราศภูเขาทอง 	<ul style="list-style-type: none"> - เข้ารับราชการอีกครั้ง - มีกรมหมื่นอัปสรสุดาเทพอุปถัมภ์ - ได้รับบรรดาศักดิ์สุดท้ายเป็นพระสุนทรโวหาร - ถึงแก่กรรมเมื่อปี 2398 - อายุได้ 69 ปี - ด้วยความสามารถทางด้านกวีได้รับยกย่องจาก UNESCO ให้เป็นกวีเอกของโลก

4. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามหากมีข้อสงสัย ครูคอยให้คำแนะนำนักเรียนในระหว่างการทำกิจกรรม

5. คุ่มนักเรียนบางกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน พร้อมกับเสนอประเด็นอื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ของเนื้อหา

6. ครูชื่นชมนักเรียนที่ให้ความร่วมมือ และอธิบายในประเด็นที่ขาดหาย หรือข้อบกพร่อง

สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง...นิราศภูเขาทอง
2. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง...ประวัติสุนทรภู่
3. ผังมโนทัศน์ (Concept Mapping)
4. ผังความคิด (Mind map)
5. ผังเส้นเวลา (Time Line / Continuum Diagrams)
6. กระดาษ สี อุปกรณ์เครื่องเขียน
7. หนังสือเรียนวรรณคดีวิจักษ์
8. แผนการจัดการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ประเด็นการวัด	วิธีการ	เครื่องมือ
ความรู้ (K)	<ul style="list-style-type: none"> - ครูตรวจการสร้างผังกราฟิกของนักเรียน - ครูสังเกตการตอบคำถามของนักเรียน - ครูสังเกตการนำเสนอหน้าชั้นเรียนของนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบการให้คะแนน - แบบสังเกตพฤติกรรม
ทักษะกระบวนการ (P)	<ul style="list-style-type: none"> - ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน - ครูสังเกตการทำงานกลุ่มของนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสังเกตพฤติกรรม
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)	<ul style="list-style-type: none"> - ครูสังเกตการทำงานกลุ่มและการมีส่วนร่วมของนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสังเกตพฤติกรรม

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

1. ผลการสอน

.....

.....

.....

.....

2. ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

นักเรียนที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ

ชื่อ - สกุล	ประเด็นที่ต้องดูแล	แนวทางแก้ไข
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

ลงชื่อ.....

(นายรัชชัย จันทร์แก้ว)

ครูผู้สอน

วันที่.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

รายวิชา ท 21101 ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558

เรื่อง...ศิลปะการแต่งคำประพันธ์ (จำนวน 2 ชั่วโมง)

ครูผู้สอนนายรณชัย จันทร์แก้ว

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ม.1/5 แต่งบทร้อยกรอง

ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ม.1/5 ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดและบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอ่านทำนองเสนาะประเภทกลอนสุภาพได้
2. นักเรียนอธิบายความแตกต่างระหว่างกลอนสุภาพกับกลอนนิราศได้
3. นักเรียนแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพได้

สมรรถนะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

- สามารถกำหนดเป้าหมายในการคิดอย่างถูกต้อง
- สามารถระบุประเด็นในการคิดอย่างชัดเจน
- สามารถประมวลข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่คิด
- สามารถวิเคราะห์ข้อมูลในการคิดได้
- สามารถประเมินข้อมูลได้
- สามารถใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูล
- สามารถสรุปและเลือกทางเลือกในประเด็นที่คิดได้

สาระสำคัญ

การเรียนรู้การแต่งคำประพันธ์ ผู้เรียนต้องมีพรสวรรค์ในด้านการเรียบเรียงภาษาให้สะละสลวยแต่ทั้งนี้พรสวรรค์ส่วนหนึ่งมาจากการฝึกทักษะเป็นพื้นฐาน ผู้แต่งคำประพันธ์ต้องเรียนรู้กฎเกณฑ์แห่งการเรียบเรียงคำ เพื่อให้เกิดความงดงามไพเราะมีคุณค่าด้วยวรรณศิลป์ ถ้าเราฝึกทำสิ่งใดภายใต้เกณฑ์ย่อมนำมาซึ่งความมีระเบียบวินัยในตนเองดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสงบสุข ทั้งนี้นอกจากคำประพันธ์จะต้องคำนึงในด้านฉันทลักษณ์แล้วนั้น การอ่านออกเสียงคำประพันธ์ประเภทร้อยกรองผู้อ่านต้องอ่านถูกต้องทั้งด้านอักขระ การเว้นวรรคตอน ระดับสูงต่ำของเสียงตามบริบทแห่งเนื้อหา จึงจะทำให้เกิดอรรถรสและเพิ่มคุณค่าเด่นชัดทางด้านวรรณศิลป์

สาระการเรียนรู้

- การอ่านทำนองเสนาะ
- กลอนสุภาพ กลอนนิราศ
- การแต่งคำประพันธ์

การจัดกระบวนการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

1. ครูอ่านทำนองเสนาะให้นักเรียนฟัง หลังจากนั้นถามนักเรียนว่าเป็นทำนองเสนาะของคำประพันธ์ประเภทใด เพราะอะไร

“ห้องสุวรรณราวถึงกำแหง	เพอแยกยอดทุดก็หลุดหัก
ไอ้เจดีย์ที่สร้างยังร้างรัก	เสียดายนักนิกมน้ำตากระเด็น
กระนี้หรือชื่อเสียงเกียรติยศ	จะมีหมดลวงหน้าทันตาเห็น
เป็นผู้ดีมีมากแล้วยากเย็น	คิดก็เป็นอนิจจังเสียทั้งนั้น”

2. นักเรียนร่วมกันตอบคำถาม ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่าทำนองเสนาะที่อ่านนั้นมีลักษณะคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ มาจากเรื่อง...นิราศภูเขาทอง ซึ่งเป็นผลงานของสุนทรภู่

3. ครูอธิบายถึงวิธีการอ่านทำนองเสนาะ ครูอ่านทำนองเสนาะอีกครั้ง นักเรียนฝึกอ่านตาม

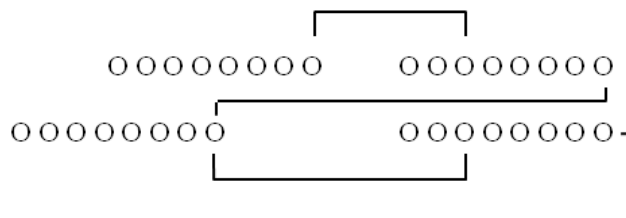
4. ครูขออาสาสมัครนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะอ่านให้เพื่อนฟัง 2-3 คน นักเรียนในชั้นเรียนร่วมกันสนทนา วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็นในการอ่านทำนองเสนาะของเพื่อนถึงกลวิธีการอ่านทำนองเสนาะ ถูกต้อง หรือไม่อย่างไร

5. ครูชื่นชมในความสามารถและความกล้าแสดงออกแก่นักเรียนที่ร่วมกิจกรรม

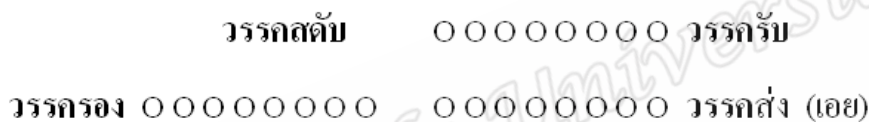

6. ครูแสดงผังมโนทัศน์ (Concept Mapping) ในการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ และ กลอนนิราศให้นักเรียนดู พร้อมกับอธิบายถึงฉันทลักษณ์และกลวิธีการแต่งคำประพันธ์

ตัวอย่างผังมโนทัศน์กลอนสุภาพ

ตัวอย่างผังมโนทัศน์กลอนนิราศ

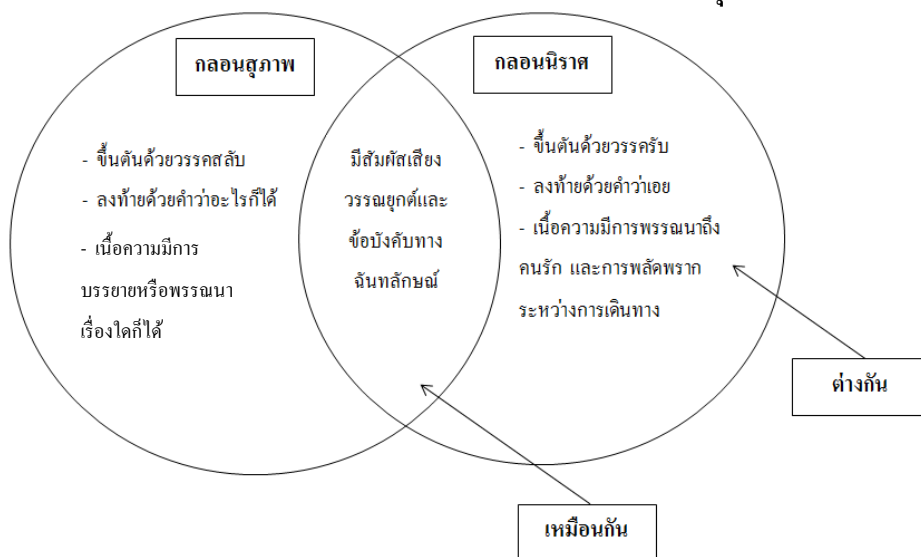
7. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามหากมีข้อสงสัย

8. ครูแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง...ศิลปะการแต่งคำประพันธ์ให้นักเรียนศึกษาเพิ่มเติม พร้อมทั้งให้นักเรียนหาความแตกต่างระหว่างกลอนสุภาพกับกลอนนิราศลงในใบงานที่ 1 เรื่อง...ความเหมือนความต่าง ด้วย ผังวงกลมซ้อน (Venn Diagrams) ที่ครูแจกให้เป็นการบ้านส่งคาบต่อไป

ชั่วโมงที่ 2

1. ครูร่วมสนทนาและอภิปรายความเหมือนและความแตกต่างระหว่างกลอนสุภาพกับกลอนนิราศร่วมกับนักเรียน โดยแสดงเป็นผังวงกลมซ้อน (Venn Diagrams) หน้ากระดาน และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามหากมีข้อสงสัยในประเด็นดังกล่าว

ตัวอย่างผังวงกลมซ้อนแสดงความเหมือนและความแตกต่างระหว่างกลอนสุภาพกับกลอนนิราศ

2. ครูแสดงผังที่ชาร์ต (T-Chart) เรื่องคำคล้องจองให้นักเรียนดูบนกระดาน พร้อมถามนักเรียนว่า จากผังดังกล่าวนักเรียนมีข้อสังเกตอย่างไรเกี่ยวกับคำคล้องจองข้างต้น

ตัวอย่างผังที่ชาร์ตคำคล้องจอง

คำคล้องจอง

คำที่กำหนด	คำคล้องจอง
ดวงดาว	พรราวฟ้า พาฝัน ถิ่นเธอ เตกัน วันนี้ ที่ไหน ไปกัน
ฉันไปเที่ยว	เปลี่ยวหัวใจ ใครบอกที มีบ้างไหม
เศร้าโศก	สุขสม ชุชชน ศึกษา

3. นักเรียนร่วมกันตอบคำถาม ครูอธิบายเพิ่มเติมถึงข้อสังเกตและความสำคัญเกี่ยวกับคำคล้องจองในการแต่งกลอนสุภาพ

4. ครูให้นักเรียนสังเกตคำคล้องจองที่เป็นสัมผัสสระ และสัมผัสอักษรจากเรื่อง...นิราศภูเขาทอง พร้อมกับเขียนรวบรวมเป็นผังที่ชาร์ต (T-Chart) เป็นตัวอย่างให้นักเรียนเห็นบนกระดาน

ตัวอย่างผังที่ชาร์ตคำคล้องจองจากเรื่อง...นิราศภูเขาทอง

คำคล้องจอง	
สัมผัสสระ	สัมผัสอักษร
สิ้นแผ่นดินสิ้นรสสุคนธา	มาจำไกลอรามเมื่อยามเย็น
ทั้งปิ่นเกล้าเจ้าทิศพอบสากล	ก็ใช้อิงแทนศักดิ์ถิ่นขัดขวาง
อาชุนหมื่นเก่าเสาศิลา	ทั้งองค์ฐานวางร้าวถึงเก่าแลง
ไปพันวัดทัศนาริมทำนน้ำ	ไม่เห็นหลักลือเล่าว่าเสาศิน

5. นักเรียนทำใบงานที่ 2 เรื่อง...คำคล้องจอง ด้วยผังที่ชาร์ต (T-Chart) ที่ครูแจกให้ ครูเฉลยคำตอบอธิบายเพิ่มเติม

6. นักเรียนซักถามหากมีข้อสงสัย

7. ครูให้การบ้านนักเรียนทำใบงานที่ 3 เรื่องการแต่งคำประพันธ์ ส่งในคาบต่อไป

สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง...ศิลปะการแต่งประพันธ์
2. ใบงานที่ 1 เรื่อง...ความเหมือนความต่าง
3. ใบงานที่ 2 เรื่อง...คำคล้องจอง
4. ใบงานที่ 3 เรื่อง...การแต่งคำประพันธ์
5. ผังมโนทัศน์ (Concept Mapping)
6. ผังทีชาร์ต (T-Chart)
7. ผังวงกลมซ้อน หรือเวนนไดอะแกรม (Venn Diagrams)
8. หนังสือเรียนวรรณคดีวิจักข์
9. แผนการจัดการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ประเด็นการวัด	วิธีการ	เครื่องมือ
ความรู้ (K)	<ul style="list-style-type: none"> - ครูตรวจการทำใบงานของนักเรียน - ครูสังเกตการตอบคำถามของนักเรียน - ครูสังเกตการนำเสนอหน้าชั้นเรียนของนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบการให้คะแนน - แบบสังเกตพฤติกรรม
ทักษะกระบวนการ (P)	<ul style="list-style-type: none"> - ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน - ครูสังเกตการทำงานกลุ่มของนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสังเกตพฤติกรรม
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)	<ul style="list-style-type: none"> - ครูสังเกตการทำงานกลุ่มและการมีส่วนร่วมของนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสังเกตพฤติกรรม

ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

1. ผลการสอน

.....

.....

.....

.....

2. ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

นักเรียนที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ

ชื่อ - สกุล	ประเด็นที่ต้องดูแล	แนวทางแก้ไข
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

ลงชื่อ.....

(นายรัชชัย จันทร์แก้ว)

ครูผู้สอน

วันที่.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

รายวิชา ท 21101 ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558

เรื่อง...ความเป็นมาของเรื่อง (จำนวน 2 ชั่วโมง)

ครูผู้สอนนายรณชัย จันทร์แก้ว

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ม.1/6 เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาระจากสื่อที่ได้รับ

ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ม.1/2 วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่านพร้อมยกเหตุผลประกอบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายภูมิหลังและความเป็นมาของเรื่องได้
2. นักเรียนบอกสภาพสังคมที่ปรากฏในเรื่องนิราศภูเขาทองได้

สมรรถนะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

- สามารถกำหนดเป้าหมายในการคิดอย่างถูกต้อง
- สามารถระบุประเด็นในการคิดอย่างชัดเจน
- สามารถประมวลข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่คิด
- สามารถวิเคราะห์ข้อมูลในการคิดได้
- สามารถประเมินข้อมูลได้
- สามารถใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูล
- สามารถสรุปและเลือกทางเลือกในประเด็นที่คิดได้

สาระสำคัญ

การศึกษาเนื้อหาของวรรณคดี ผู้เรียนต้องรู้ภูมิหลังและความเป็นมาของเรื่องราวเหล่านั้น โดยศึกษาควบคู่ไปกับสภาพสังคมในยุคที่เกิดวรรณคดีเรื่องนี้ขึ้นแล้วนำมาพิจารณาถึงจุดเด่นจุดด้อยของเรื่อง นำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและต่อสังคมปัจจุบัน

สาระการเรียนรู้

- ภูมิหลังและความเป็นมาของเรื่อง
- สภาพสังคมในยุคที่เกิดวรรณคดี

การจัดกระบวนการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

1. ครูทักทายและสนทนากับนักเรียนถึงประวัติของสุนทรภู่ และช่วงเวลาชีวิตของสุนทรภู่ในแต่ละรัชกาลว่าเป็นอย่างไร เพื่อเป็นการทบทวนความรู้เดิมจากการเรียนเรื่อง...ประวัติผู้แต่ง
2. นักเรียนร่วมกิจกรรมและสนทนาแสดงความคิดเห็น ครูรวบรวมประเด็นต่าง ๆ ที่นักเรียนนำเสนอแบ่งตามช่วงรัชกาลเป็นผังขั้นบันได (Ladder) ไว้บนกระดาน

ตัวอย่างผังขั้นบันไดประวัติของสุนทรภู่ตามช่วงรัชกาล

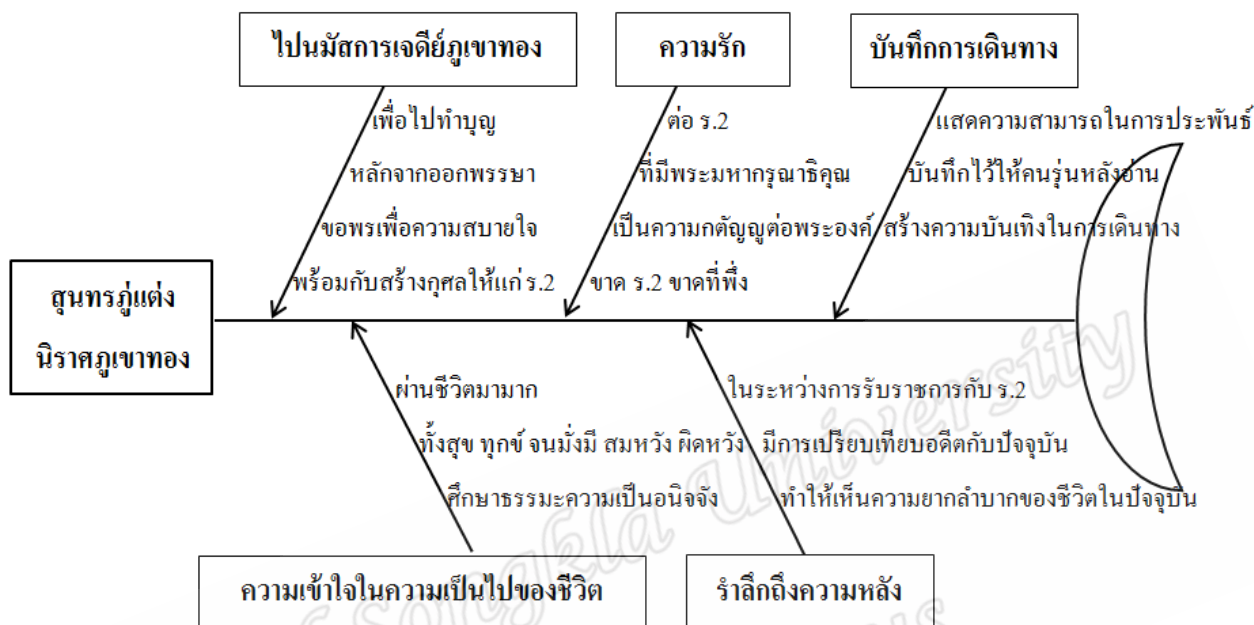
รัชกาลที่ 1	รัชกาลที่ 2	รัชกาลที่ 3	รัชกาลที่ 4
<ul style="list-style-type: none"> - สุนทรภู่เกิด - 26 มิถุนายน 2329 (ทุกปีถือเป็นวันสุนทรภู่) - เรียนที่วัดชีปะขาว วัดศรีสุคาราม - มีความสนใจและมีความสามารถในการแต่งกลอนตั้งแต่เด็ก - ถวายตัวเป็นข้าในกรมพระราชวังหลัง - ท่อบวชเป็นพระอยู่ระยอง - แม่เป็นแม่หม้ายอยู่ราชวังหลัง - ท่อแม่เลิกรักกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - ชีวิตรุ่งเรืองในการทำงาน - เป็นคนโปรดปรานใน ร.2 - ดำรงตำแหน่งขุนสุนทรโวหาร - สุนทรภู่แต่งวรรณคดีหลายเรื่อง เช่น นิราศนิทาน สุภาษิต บทละคร บทเสภา - แต่งงานกับนางจัน มีลูก 1 คน ชื่อหนูทิด - แต่งงานได้ไม่นานก็เลิกกับนางจัน - ด้วยสาเหตุความเจ้าชู้ และชอบดื่มสุราของสุนทรภู่ - เมาสุราเกิดการทะเลาะวิวาท เป็นเหตุให้ติดคุก 	<ul style="list-style-type: none"> - ชีวิตตกต่ำไม่มีที่พึ่ง - ถูกให้ออกจากราชการ - บวชเป็นพระ - แต่งหนังสือขายเลี้ยงชีพ - วรรณคดีที่สำคัญ คือ นิราศภูเขาทอง 	<ul style="list-style-type: none"> - เข้ารับราชการอีกครั้ง - มีกรมหมื่นอัปสรสุดาเทพอุปถัมภ์ - ได้บรรดาศักดิ์สุดท้ายเป็นพระสุนทรโวหาร - ถึงแก่กรรมเมื่อปี 2398 - อายุได้ 69 ปี

3. ครูชื่นชมนักเรียนและให้กำลังใจนักเรียนที่ร่วมกิจกรรม

4. หลังจากนั้นให้นักเรียนตั้งข้อสังเกตว่าเพราะเหตุใดสุนทรภู่จึงแต่ง เรื่อง...นิราศภูเขาทองในสมัยรัชกาลที่ 2 พร้อมบอกเหตุผลประกอบโดยให้นักเรียนทำการบ้านลงในใบงานที่ 4 เรื่อง...ความเป็นมาของเรื่อง เป็นผังก้างปลา (Fishbone Map) ส่งคาบต่อไป

ตัวอย่างผังก้างปลาแสดงเหตุการณ์แต่งเรื่อง...นิราศภูเขาทองของสุนทรภู่

5. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามหากมีข้อสงสัย

ชั่วโมงที่ 2

1. ครูสุ่มนักเรียน 3-4 คนนำเสนอการทำใบงานหน้าชั้นเรียน
2. ให้นักเรียนในชั้นเรียนร่วมกันแสดงเหตุผลที่แตกต่างจากเพื่อน ๆ เกี่ยวกับสาเหตุที่สุนทรภู่แต่งเรื่อง...นิราศภูเขาทองขึ้นในสมัยรัชการที่ 2
3. นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสนทนาในประเด็นดังกล่าว
4. ครูชี้ชวนนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม พร้อมอธิบายเพิ่มเติมในประเด็นความเป็นมาสภาพทางสังคมในยุคที่เกิดวรรณคดีให้นักเรียนฟังอีกครั้ง เพื่อเป็นการสรุปองค์ความรู้
5. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามในประเด็นที่สงสัย
6. นักเรียนแก้ไขใบงานที่ 4 เรื่อง..ความเป็นมาของเรื่องเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ส่งครู

สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้

1. ใบงานที่ 4 เรื่อง...ความเป็นมาของเรื่อง
2. ผังขั้นบันได (Ladder)
3. ผังก้างปลา (Fishbone Map)
4. หนังสือเรียนวรรณคดีวิจักษ์
5. แผนการจัดการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ประเด็นการวัด	วิธีการ	เครื่องมือ
ความรู้ (K)	<ul style="list-style-type: none"> - ครูตรวจการทำใบงานของนักเรียน - ครูตรวจการสร้างผังกราฟิกของนักเรียน - ครูสังเกตการตอบคำถามและการสนทนาของนักเรียนกับครูผู้สอน - ครูสังเกตการนำเสนอหน้าชั้นเรียนของนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบการให้คะแนน - แบบสังเกตพฤติกรรม
ทักษะกระบวนการ (P)	<ul style="list-style-type: none"> - ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสังเกตพฤติกรรม
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)	<ul style="list-style-type: none"> - ครูสังเกตการมีส่วนร่วมของนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสังเกตพฤติกรรม

ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

1. ผลการสอน

.....

.....

.....

.....

2. ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

นักเรียนที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ

ชื่อ - สกุล	ประเด็นที่ต้องดูแล	แนวทางแก้ไข
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

ลงชื่อ.....

(นายรัชชัย จันทร์แก้ว)

ครูผู้สอน

วันที่.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

รายวิชา ท 21101 ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558

เรื่อง...วิเคราะห์เนื้อเรื่อง (จำนวน 5 ชั่วโมง)

ครูผู้สอนนายรณชัย จันทร์แก้ว

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ม.1/1 สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน

ม.1/2 วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่านพร้อมยกเหตุผลประกอบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนเล่าเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทประพันธ์ได้
2. นักเรียนบอกเส้นทางการเดินทางไปในมัสการเจดีย์ภูเขาทองของสุนทรภู่ได้
3. นักเรียนรวบรวมความเปรียบ (โวหาร) ที่ปรากฏในเรื่องได้
4. นักเรียนอธิบายสภาพสังคม วัฒนธรรมความเชื่อที่ปรากฏในบทประพันธ์ได้
5. นักเรียนระบุนามณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทประพันธ์ได้

สมรรถนะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

- สามารถกำหนดเป้าหมายในการคิดอย่างถูกต้อง
- สามารถระบุประเด็นในการคิดอย่างชัดเจน
- สามารถประมวลข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่คิด
- สามารถวิเคราะห์ข้อมูลในการคิดได้
- สามารถประเมินข้อมูลได้
- สามารถใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูล
- สามารถสรุปและเลือกทางเลือกในประเด็นที่คิดได้

สาระสำคัญ

นิราศภูเขาทอง เป็นบันทึกการเดินทางของสุนทรภู่ พร้อมด้วยหนูพัดบุตรชายจากวัดราชบูรณะ ผ่านสถานที่ต่าง ๆ ที่อยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาจนถึงจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นิราศเรื่องนี้แต่งขึ้นเพื่อเป็นที่ระลึกในโอกาสที่ได้เดินทางไปนมัสการเจดีย์ภูเขาทอง โดยมีการกล่าวถึงพระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยที่มีต่อสุนทรภู่ พร้อมทั้งสอดแทรกข้อคิดและวิถีชีวิตของคนริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาได้อย่างชัดเจน

สาระการเรียนรู้

- คำศัพท์
- ถอดนำประพันธ์
- ไวยากรณ์ที่ปรากฏในเรื่อง
- เส้นทางการเดินทางไปนมัสการเจดีย์ภูเขาทองของสุนทรภู่
- สภาพสังคมไทยในสมัยนั้น
- วัฒนธรรมความเชื่อ
- อารมณ์ที่ปรากฏ

การจัดกระบวนการเรียนรู้

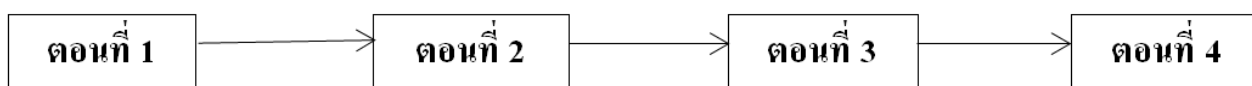
ชั่วโมงที่ 1

1. ครูทักทายนักเรียนแล้วแบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 3-4 คน หลังจากนั้นให้นักเรียนจับสลากหัวข้อในการศึกษาจากหนังสือเรียนพร้อมแสดงตัวอย่างการใช้ผังกราฟิก ดังต่อไปนี้

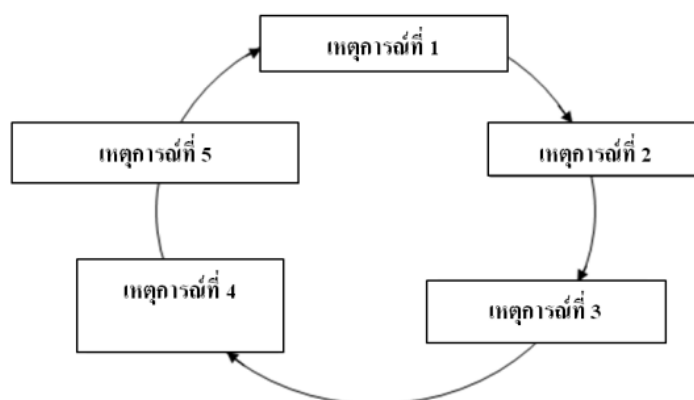
- คำศัพท์ ผังทีชาร์ต (T-Chart)

คำศัพท์	ความหมาย
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

- ถอดคำประพันธ์ ผังเรียงลำดับ (Event Chain)

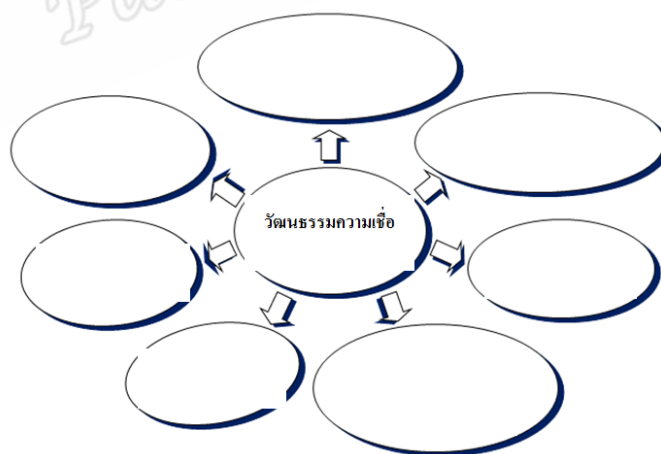
- เส้นทางการเดินทางไปในมัสการเจดีย์ภูเขาทองของสุนทรภู่ ผังวัฏจักร (Cyclical Map)

- สถาปัตยกรรมไทยในสมัยนั้น ผังมโนทัศน์ (Concept Mapping)

- วัฒนธรรมความเชื่อ ผังใยแมงมุม (Spider Map)

2. ให้นักเรียนร่วมกันศึกษาตามหัวข้อที่รับผิดชอบ สรุปเนื้อหาประเด็นสำคัญ โดยใช้กระดาษ สี อุปกรณ์เครื่องเขียนที่ครูแจกให้สร้างเป็นผังกราฟิกตามหัวข้อที่กำหนด พร้อมนำเสนอหน้าห้องเรียนให้เพื่อนฟัง

3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามหากมีข้อสงสัย
4. นักเรียนลงมือทำกิจกรรม ครูคอยให้คำปรึกษา และกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
5. ครูให้นักเรียนไปศึกษาเพิ่มเติม และทำชิ้นงานให้สมบูรณ์พร้อมกับเตรียมตัวนำเสนอหน้าชั้นเรียนในคาบต่อไป

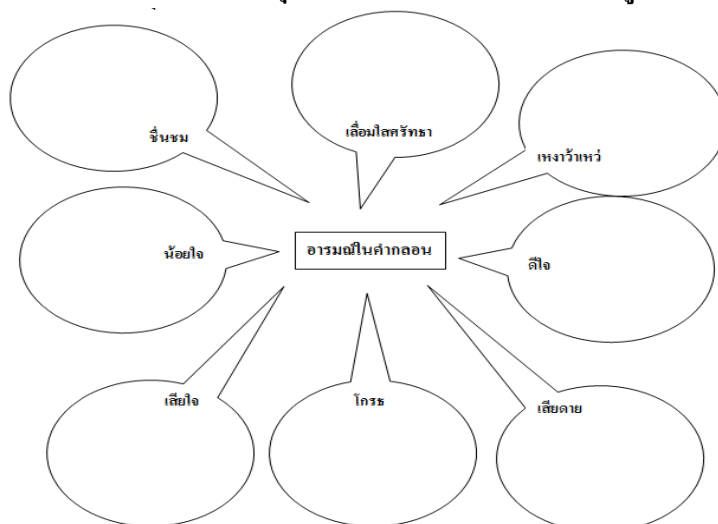
ชั่วโมงที่ 2

1. ครูทักทายสนทนากับนักเรียนถึงปัญหา อุปสรรค ความพร้อมในการทำงานของนักเรียนในคาบที่แล้วเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการนำเสนอหน้าชั้นเรียน
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียนตามหัวข้อที่รับผิดชอบกลุ่มละ 5 นาที
3. นักเรียนร่วมกันสนทนาอภิปรายในประเด็นที่เพื่อนในแต่ละกลุ่มนำเสนอส่วนที่ขาดหายเพิ่มเติมให้สมบูรณ์
4. ชื่นชมให้กำลังใจนักเรียนในการร่วมทำกิจกรรม
5. ครูอธิบายและสรุปบทเรียนอีกครั้งในประเด็นที่บกพร่อง
6. เปิดโอกาสให้นักเรียนที่สงสัยซักถามประเด็นต่าง ๆ นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันแก้ไขชิ้นงานให้สมบูรณ์ตามคำแนะนำของเพื่อนและครู
7. ครูคิดผลงานนักเรียนแต่ละกลุ่มไว้ที่บอร์ดหลังห้องเรียนเพื่อให้นักเรียนศึกษาเพิ่มเติมในเวลาว่าง

ชั่วโมงที่ 3

1. ครูทักทายและสนทนากับนักเรียนก่อนให้นักเรียนจับคู่กันทำใบงานที่ 5 เรื่อง...อารมณ์ในคำกลอนเป็นผังใยแมงมุม (Spider Map) ภายในใบงานให้นักเรียนช่วยกันคัดลอกคำกลอนที่ปรากฏในเรื่อง...นิราศภูเขาทองที่สอดคล้องกับอารมณ์และความรู้สึกต่อไปนี้ 1 บท เหนงว่าแห้ว น้อยใจ เสียใจ โกรธ เสียหาย ดีใจ เลื่อมใสศรัทธา ชื่นชม

ตัวอย่างผังใยแมงมุมที่สอดคล้องกับอารมณ์และความรู้สึก

2. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามหากมีข้อสงสัยในการทำใบงาน
3. นักเรียนช่วยกันทำกิจกรรมดังกล่าว ครูคอยให้คำปรึกษา
4. ครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยใบงาน สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ครูอธิบายเพิ่มเติมในเนื้อหาดังกล่าว
5. ชื่นชมนักเรียนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการทำกิจกรรม

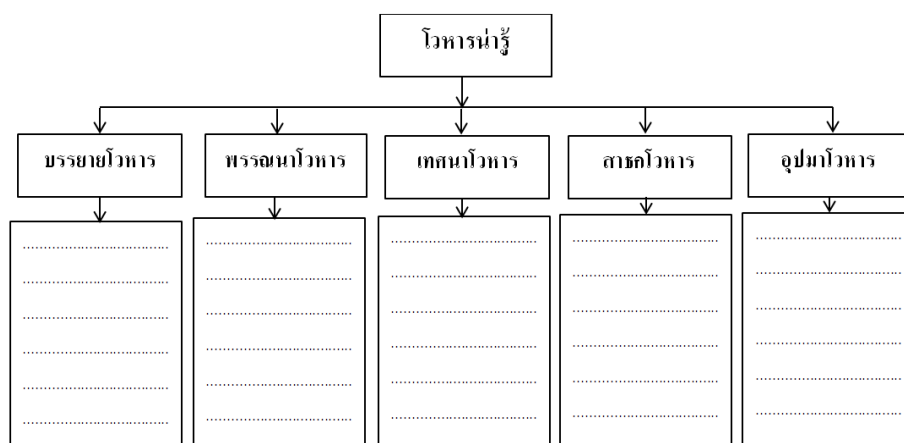
ชั่วโมงที่ 4

1. ครูอ่านบทกลอนในนิราศภูเขาทองให้นักเรียนฟัง

“มาถึงบางครุณีทวีโลก	ยามวิโยคยากใจให้สะอื้น
โธสุธาหนาแน่นเป็นแผ่นพื้น	ถึงสี่หมื่นสองแสนทั้งแดนไตร
เมื่อเคราะห์ร้ายกายเราก้ทำนี่	ไม่มีที่พสุธาจะอาศัย
ล้วนหนามเหน็บเจ็บเสาคับแคบใจ	เหมือนนกไรร้อยร่อยอยู่เอกา”

2. หลังจากนั้นถามนักเรียนว่ารู้สึกอย่างไรกับบทประพันธ์ดังกล่าว เมื่อนักเรียนอ่านแล้วนักเรียนเกิดภาพในจินตนาการ และมีอารมณ์ร่วมไปกับคำกลอนข้างต้นหรือไม่ อย่างไร
3. นักเรียนร่วมกันสนทนาตอบคำถามและแสดงเหตุผลในประเด็นที่ครูตั้งขึ้น
4. ครูชมเชยให้กำลังใจนักเรียนที่ร่วมตอบคำถามและทำกิจกรรม
5. ครูอธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียนฟังว่าภาพที่เกิดขึ้นในจินตนาการเมื่ออ่านบทกลอนนั้น คือโวหารซึ่งมีความสำคัญมากในการแต่งคำประพันธ์ โดยเฉพาะในนิราศภูเขาทอง ไปพร้อม ๆ กับการให้นักเรียนดูใบความรู้ที่ 3 เรื่อง... โวหารนำรู้ที่ครูแจกให้
6. ครูให้นักเรียนจับคู่ช่วยกันหาโวหารชนิดต่าง ๆ ที่ปรากฏในเรื่อง...นิราศภูเขาทองอย่างละ 3 บท เพื่อสร้างเป็นผังมโนทัศน์ (Concept Mapping) เป็นการบ้านลงในใบงานที่ 6 เรื่อง... โวหารนำรู้ ส่งคาบต่อไป

ตัวอย่างผังมโนทัศน์เรื่อง...โวหาร

ชั่วโมงที่ 5

1. ครูพักทนายและสนทนากับนักเรียนถึงปัญหา อุปสรรค ในการทำใบงานที่ 6 เรื่อง... โวหารน่ารู้
นักเรียนส่งใบงานที่ 6 เรื่อง... โวหารน่ารู้
2. หลีกจากนั้นขออาสาสมัครนักเรียน 4-5 คน นำเสนอใบงานของตนเองให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน
3. เพื่อนร่วมชั้นเรียนร่วมกันสนทนาพูดคุยแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์พิจารณาเหตุผลถึงการใช้
โวหารจากบทประพันธ์ที่เพื่อนนำเสนอ
4. ครูคอยกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันทำกิจกรรม และชื่นชมนักเรียนที่กล้าแสดงออก
5. ครูอธิบายเพิ่มเติมและสรุปเนื้อหาทั้งหมดอีกครั้ง
6. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามหากมีประเด็นที่สงสัย

สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง... โวหารน่ารู้
2. ใบงานที่ 5 เรื่อง... อารมณ์ในคำกลอน
3. ใบงานที่ 6 เรื่อง... โวหารน่ารู้
4. ผังความคิด (Mind Map)
5. ผังทีชาร์ต (T-Chart)
6. ผังเรียงลำดับ (Event Chain)
7. ผังวัฏจักร (Cyclical Map)
8. ผังมโนทัศน์ (Concept Mapping)
9. ผังใยแมงมุม (Spider Map)
10. กระดาษ สี อุปกรณ์เครื่องเขียน
11. หนังสือเรียนวรรณคดีวิภักดิ์
12. แผนการจัดการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ประเด็นการวัด	วิธีการ	เครื่องมือ
ความรู้ (K)	<ul style="list-style-type: none"> - ครูตรวจการทำใบงานของนักเรียน - ครูตรวจการสร้างผังกราฟิกของนักเรียน - ครูสังเกตการตอบคำถามและการสนทนาของนักเรียนกับครูผู้สอน - ครูสังเกตการนำเสนอหน้าชั้นเรียนของนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบการให้คะแนน - แบบสังเกตพฤติกรรม
ทักษะกระบวนการ (P)	<ul style="list-style-type: none"> - ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสังเกตพฤติกรรม
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)	<ul style="list-style-type: none"> - ครูสังเกตการมีส่วนร่วมของนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสังเกตพฤติกรรม

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

1. ผลการสอน

.....

.....

.....

.....

2. ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

นักเรียนที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ

ชื่อ - สกุล	ประเด็นที่ต้องดูแล	แนวทางแก้ไข
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

ลงชื่อ.....

(นายรัชชัย จันทร์แก้ว)

ครูผู้สอน

วันที่.....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

รายวิชา ท 21101 ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558

เรื่อง...การพินิจคุณค่า (จำนวน 5 ชั่วโมง)

ครูผู้สอนนายรณชัย จันทร์แก้ว

มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด

ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ม.1/1 สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน

ม.1/2 วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่านพร้อมยกเหตุผลประกอบ

ม.1/3 อธิบายคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน

ม.1/4 สรุปความรู้และข้อคิดจากการอ่านเพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนระบุข้อคิดที่ได้จากนิราศภูเขาทองได้
2. นักเรียนวิเคราะห์คุณค่าของนิราศภูเขาทองได้
3. นักเรียนสามารถนำข้อคิด/คุณค่ามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

สมรรถนะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

- สามารถกำหนดเป้าหมายในการคิดอย่างถูกต้อง
- สามารถระบุประเด็นในการคิดอย่างชัดเจน
- สามารถประมวลข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่คิด
- สามารถวิเคราะห์ข้อมูลในการคิดได้
- สามารถประเมินข้อมูลได้
- สามารถใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูล
- สามารถสรุปและเลือกทางเลือกในประเด็นที่คิดได้

สาระสำคัญ

การเรียนรู้วรรณคดีนอกจากผู้เรียนจะได้รับรสทางด้านวรรณศิลป์แล้วผู้เรียนยังได้ซึมซับทางด้านคุณค่าในด้านต่าง ๆ ด้วยการที่ผู้แต่งสอดแทรกไว้ในคำประพันธ์ให้ผู้อ่าน ผู้เรียนได้ขบคิดไปพร้อม ๆ กับการอ่านเนื้อหาแล้วนำขบคิดเหล่านั้นมาใช้ประยุกต์กับการดำเนินชีวิต

สาระการเรียนรู้

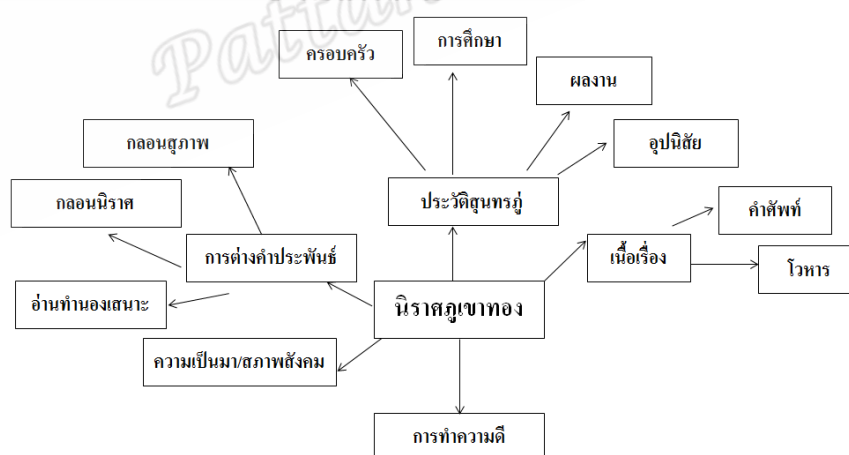
- ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง
- คุณค่าที่ได้จากเรื่อง
- การนำข้อคิด /คุณค่ามาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต

การจัดกระบวนการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

1. ครูทักทายและสนทนาซักถามนักเรียนว่าได้อะไรบ้างจากการอ่านและศึกษาเรื่อง...นิราศภูเขาทอง
2. นักเรียนช่วยกันสนทนาและตอบคำถาม
3. ครูจัดบันทึกในสิ่งที่นักเรียนร่วมกันสนทนาและตอบคำถามลงในกระดานเป็นผังใยแมงมุม (Spider Map) เพื่อให้นักเรียนเห็นคำตอบในประเด็นต่าง ๆ

ตัวอย่างผังใยแมงมุมสิ่งที่ได้จากการเรียนเรื่อง...นิราศภูเขาทอง

4. ครูชื่นชมนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
5. ครูอธิบายเพิ่มเติมว่านอกจากความสนุกสนานที่ได้จากการอ่านวรรณคดีอันเป็นคุณค่าทางอารมณ์ที่นักเรียนได้รับแล้วนั้น วรรณคดียังสะท้อนให้นักเรียนเห็นคุณค่า/ข้อคิดจากเรื่องในประเด็นต่าง ๆ อีกด้วย เช่น คุณค่าทางวรรณศิลป์ ทางสังคม คุณธรรม ภูมิปัญญา

6. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามหากมีข้อสงสัย

ชั่วโมงที่ 2

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาและแสดงทัศนะเกี่ยวกับคุณค่าของการทำความดีและโทษของการทำความชั่วที่ปรากฏในเรื่องนิราศภูเขาทอง
2. นักเรียนร่วมกันสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากเรื่อง
3. หลังจากนั้นให้นักเรียนทำกิจกรรมพินิจคุณค่าจากเรื่อง...นิราศภูเขาทองลงในใบงานที่ 7 เรื่อง...รู้ดีรู้ชั่ว ลงในผังที่ชาร์ต (T-Chart) ที่ครูแจกให้

ตัวอย่างผังที่ชาร์ตเรื่อง...รู้ดีรู้ชั่ว

คุณค่าการทำความดี	โทษของการทำความชั่ว
ถึงบางพุลพุดคือเป็นศรีศักดิ์ มีคนรักสรรถ้อยอร่อยจิด	แม่พุดชั่วควักตายทำลายมิตร จะชอบผิดในมนุษย์เพราะพุดจาง โอบาปกรรมน้ำนรกเสียวอกเรา ให้มัวเมาเหมือนหนังกบ้ำเป็นน่ายาย

4. นักเรียนลงมือทำกิจกรรมดังกล่าว ครูคอยให้คำแนะนำในการทำกิจกรรม
5. ครูให้นักเรียนแลกเปลี่ยนใบงานที่ทำกับเพื่อนพร้อมกับร่วมกันสนทนาแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
6. ครูสรุปบทเรียนอีกครั้งพร้อมกับเน้นย้ำความสำคัญในการทำความดีให้แก่ นักเรียนยึดปฏิบัติ
7. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามหากมีข้อสงสัย

ชั่วโมงที่ 3

1. ครูยกตัวอย่างคำกลอนในเรื่อง...นิราศภูเขาทองตอนที่แสดงคุณค่า/ข้อคิดเกี่ยวกับปรัชญาความพอเพียง

“ถึงบ้านฉนวนล้วนแต่โรงแลสะพรั่ง มีช่องขังกุ่มปลาไว้ค้าขาย

ตรงหน้าโรงโพงพางเขาวางราย

พวกหญิงชายพร้อมเพรียงมาเมียงมอง”

2. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าว พร้อมยกตัวอย่างคำกลอนในบทเรียนที่สะท้อนให้เห็นถึงความพอเพียง
3. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 3-4 คนคัดลอกคำกลอนจากนิราศภูเขาทองที่ตรงกับหลักปรัชญาความพอเพียง 3 หัวข้อดังนี้ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี มาหัวข้อละ 2 บท พร้อม

บอกวิธีการนำมาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันของนักเรียน ลงในกระดาษที่ครูแจกให้เป็นผังกราฟิกแบบใดก็ได้ให้สอดคล้องกับเนื้อหา

4. ครูให้นักเรียนซักถามหากมีข้อสงสัยในคำสั่ง คอยดูแลและให้ความช่วยเหลือนักเรียนในการทำกิจกรรม

5. นักเรียนลงมือและช่วยกันทำกิจกรรม

6. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานของตัวเองหน้าห้องเรียน

7. เพื่อนร่วมชั้นเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่เพื่อนนำเสนอ ครูอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่บกพร่อง

8. ครูชื่นชมนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

ชั่วโมงที่ 4

1. ครูทักทายและให้นักเรียนทำกิจกรรมถอดรหัสคุณค่าสู่การนำไปใช้ในนิราศภูเขาทอง โดยนักเรียนสามารถเลือกคำกลอนที่ตนเองชอบคนละ 1 บท ถอดคำกลอนนั้นเป็นบทร้อยแก้ว พร้อมนำรายละเอียดต่อไปนี้

- เหตุผลที่ชอบ
- ข้อคิดที่ได้จากคำกลอนนี้
- คุณค่าในด้าน วรรณศิลป์ สังคม คุณธรรม และภูมิปัญญา
- สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

สร้างเป็นผังกราฟิกแบบใดก็ได้ให้สอดคล้องกับเนื้อหา ลงในใบงานที่ 8 เรื่อง...ถอดรหัสสู่การนำไปใช้

2. นักเรียนซักถามหากมีข้อสงสัยในการทำกิจกรรม

3. นักเรียนร่วมกันทำกิจกรรม โดยมีครูคอยให้คำปรึกษา

4. ขออาสาสมัครจากนักเรียน 2-3 คนออกมานำเสนอผังกราฟิกที่ตนเองสร้างหน้าชั้นเรียนให้เพื่อนฟัง

5. นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น ครูอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่บกพร่อง

6. ชื่นชมนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

7. ครูเน้นย้ำให้นักเรียนนำแนวคิด/คุณค่าจากเรื่อง...นิราศภูเขาทองที่ได้เรียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิต

8. ครูแจ้งให้นักเรียนทบทวนบนเรียนจะมีการสอบหลังเรียนคาบต่อไป

ชั่วโมงที่ 5

1. นักเรียนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง...นิราศภูเขาทอง
2. นักเรียนทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง...

นิราศภูเขาทอง

สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง...นิราศภูเขาทอง
2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย

เรื่อง...นิราศภูเขาทอง

3. ใบงานที่ 7 เรื่อง...รู้ดีรู้ชั่ว
4. ใบงานที่ 8 เรื่องถอดรหัสชีวิตสู่การนำไปใช้
5. ผังใยแมงมุม (Spider Map)
6. ผังทีชาร์ต (T-Chart)
7. กระดาษ สี อุปกรณ์เครื่องเขียน
8. หนังสือเรียนวรรณคดีวิภักย์
9. แผนการจัดการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ประเด็นการวัด	วิธีการ	เครื่องมือ
ความรู้ (K)	<ul style="list-style-type: none"> - ครูตรวจการทำใบงานของนักเรียน - ครูตรวจการสร้างผังกราฟิกของนักเรียน - ครูสังเกตการตอบคำถามและการสนทนาของนักเรียนกับครูผู้สอน - ครูสังเกตการนำเสนอหน้าชั้นเรียนของนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบการให้คะแนน - แบบสังเกตพฤติกรรม
ทักษะกระบวนการ (P)	<ul style="list-style-type: none"> - ครูสังเกตพฤติกรรมนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสังเกตพฤติกรรม
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)	<ul style="list-style-type: none"> - ครูสังเกตการมีส่วนร่วมของนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสังเกตพฤติกรรม

ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

1. ผลการสอน

.....

.....

.....

.....

2. ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

นักเรียนที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ

ชื่อ - สกุล	ประเด็นที่ต้องดูแล	แนวทางแก้ไข
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

ลงชื่อ.....

(นายรัชชัย จันทร์แก้ว)

ครูผู้สอน

วันที่.....

โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา
เอกสารประกอบการเรียนรู้รายวิชา ท 21101
ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง...ประวัติผู้แต่ง

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ครูผู้สอนนายรณชัย จันทร์แก้ว

ชื่อ.....สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง...ประวัติผู้แต่ง

พระสุนทรโวหาร (ภู่)

สุนทรภู่เป็นกวีเอกของไทยในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งมีศิลปะการเรียบเรียงคำขึ้นเป็นบทร้อยกรองที่เปี่ยมล้นด้วยอรรถรส และคุณค่าแห่งวรรณศิลป์ประเภทกลอนสุภาพที่โดดเด่นที่สุดหาตัวจับยาก สุนทรภู่มิชีวิตที่ไม่ค่อยราบรื่นนักทั้งด้านชีวิตครอบครัวและหน้าที่การงาน มีชีวิตเหมือนนิยายในยามรุ่งเรืองมีทั้งชื่อเสียงเกียรติยศแต่ในยามตกอับแสนลำบากยากแค้น แต่ไม่ว่าสุนทรภู่จะอยู่ในช่วงเวลาเช่นใดก็ตามแต่สุนทรภู่ก็สามารถสร้างสรรค์บทร้อยกรองที่ทรงคุณค่าเปี่ยมล้นด้วยคุณภาพตามรูปแบบฉันทลักษณ์ และอุทราหรณ์สอนใจจนพูดกันติดปากในทุกยุคทุกสมัย งานเขียนของสุนทรภู่จึงเป็นมรดกอันล้ำค่าของแผ่นดินควรค่าแก่การอนุรักษ์สืบสานให้เป็นมรดกของชาติสืบต่อไป

สุนทรภู่ เกิดเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน พุทธศักราช 2329 ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช บิดาเป็นคนบ้านกล้า อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง มารดาเป็นคนเมืองใดไม่ปรากฏแต่เป็นนางนมของพระองค์เจ้าจงดล พระธิดาในกรมพระราชวังหลัง สุนทรภู่เรียนหนังสือครั้งแรกกับพระที่วัดชีปะขาว หรือวัดศรีสุदारามริมคลองบางกอกน้อย ต่อมามารดาพาเข้าไปถวายตัวเป็นข้าในกรมพระราชวังหลัง

เมื่อเป็นหนุ่ม สุนทรภู่ได้รักใคร่ชอบพอกับผู้หญิงคนหนึ่ง ชื่อนางจัน ความที่เป็นคนเจ้าบทย่า กลอนสุนทรภู่ได้แต่งเพลงยาวเกี่ยวพาราสินางจัน ทำให้บิดาของนางไม่พอใจ ให้คนไปจับและนำความขึ้นกราบบังคมทูลกรมพระราชวังหลัง ทำให้สุนทรภู่ถูกจำคุก แต่สุนทรภู่ก็ถูกจองจำอยู่ไม่นานก็ได้รับการปล่อยตัวเพราะกรมพระราชวังหลังประชวรและทิวังคต สุนทรภู่ต้องการบวชเพื่อล้างอับมงคลจึงไปหาบิดาที่เมืองแกลง สุนทรภู่เดินทางไปเมืองแกลงโดยทางเรือการเดินทางเป็นไปด้วยความยากลำบาก เมื่อไปถึงแล้วก็ไม่ได้บวชตามที่คิดเพราะสุนทรภู่ได้ล้มป่วยลงแทบเอาชีวิตไม่รอด ในคราวไปเมืองแกลงครั้งนั้น สุนทรภู่ได้แต่งนิราศเมืองแกลง ซึ่งเป็นนิราศเรื่องแรกของสุนทรภู่

เมื่อกลับมาจากเมืองแกลง สุนทรภู่ได้รับพระเมตตาจากเจ้าครอกทองอยู่ พระอัครชายาของกรมพระราชวังหลัง ทรงช่วยให้สุนทรภู่ได้แต่งงานอยู่กับนางจันสมปรารถนา แต่สุนทรภู่ก็ไม่มีความสุข เพราะสุนทรภู่กินเหล้าและเจ้าชู้ทำให้นางจันโกรธมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกัน ต่อมาสุนทรภู่ได้ถวายตัวเป็นมหาดเล็กของพระองค์เจ้าปฐมวงศ์ และได้ตามเสด็จไปนมัสการพระพุทธบาทใน พ.ศ. 2350 ทำให้ได้เขียนนิราศเรื่องที่ 2 คือ นิราศพระบาท

เมื่อกลับมาจากพระพุทธบาทแล้ว นางจันก็ไม่ยอมกินดีด้วยทำให้สุนทรภู่กลุ้มใจเสียใจกินเหล้าหนักขึ้นกว่าเดิม จนพระองค์เจ้าปฐมวงศ์ทรงเอือมระอา สุนทรภู่น้อยใจจึงเดินทางไปเมืองเพชรบุรี สุนทรภู่ได้ไปอาศัยอยู่กับหม่อมบุญนาค ในกรมพระราชวังหลัง และได้แต่ง นิราศเมืองเพชร

เมื่อสุนทรภู่อายุได้ 35 ปี ชีวิตของสุนทรภู่เริ่มดีขึ้น ด้วยเหตุที่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงโปรดการกวี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นกวีที่ปรึกษาและทรงตั้งให้เป็นขุนสุนทรโวหาร ในกรมพระอภัยมณี นอกจากนั้นยังพระราชทานเรือนหลวงซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของท่าช้างให้เป็นที่อยู่ ชีวิตสุนทรภู่มีความสุขมากในช่วงนี้เพราะได้อยู่กันพร้อมหน้าคือนางจันและหนูพัดบุตรชาย แต่สุนทรภู่ก็ยังกินเหล้าเจ้าชู้เหมือนเดิมจนได้ไปติดพันกับผู้หญิงอีกคนหนึ่งคือ นางน่ม และได้เสียเป็นสามีภรรยาแก่นางจัน โกรธมากเกิดทะเลาะกันอย่างรุนแรง สุนทรภู่เมาสุราและได้ทำร้ายญาตินางจันซึ่งได้เข้ามาห้ามปราม ทำให้สุนทรภู่ถูกจองจำอีกครั้งหนึ่ง และในระหว่างถูกจองจำในคุกครั้งนี้สุนทรภู่ได้แต่งกลอนนิทานเรื่อง พระอภัยมณี เพื่อขายเลี้ยงตัวในยามตกทุกข์ได้ยาก

ภายหลังพ้นโทษสุนทรภู่ได้เป็นพระอาจารย์ถวายอักษรพระราชโอรสในรัชกาลที่ 2 แต่เมื่อถึงช่วงสมัยรัชกาลที่ 3 สุนทรภู่ได้ถูกปลดออกจากราชการเพราะสุนทรภู่ได้มีพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่พึงพระราชประสงค์ของพระองค์อยู่เสมอ ๆ ตั้งแต่พระองค์ยังมีได้สถาปนาขึ้นเป็นพระมหากษัตริย์ ในช่วงนี้สุนทรภู่ออกบวช เมื่อลาสิกขาแล้วสุนทรภู่ได้เข้าถวายตัวอยู่กับพระองค์เจ้าลักขณานุคุณพระราชโอรสในรัชกาลที่ 3 ได้ปีหนึ่ง ครั้งเจ้านายองค์นี้สิ้นพระชนม์สุนทรภู่ขาดที่พึ่งได้รับความลำบากมาก ต้องล่องเรือแต่งหนังสือ

ชายเลี้ยงชีพ ในบั้นปลายชีวิตสุนทรภู่ได้รับการอุปถัมภ์จากกรมหมื่นอัปสรสุดาเทพ และได้รับตำแหน่งเป็นเจ้ากรมอาลักษณ์ฝ่ายพระราชวังบวร มีบรรดาศักดิ์เป็นพระสุนทรโวหาร จนกระทั่งถึงแก่กรรมลงในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องจากสุนทรภู่มิมีชีวิตอยู่ในรัชสมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชสมัยรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ สุนทรภู่จึงได้รับสมญานามว่า “กวีสี่แผ่นดิน”

สุนทรภู่ถือว่าเป็นกวีโดยแท้ ไม่ว่าทุกข์หรือสุขก็สามารถแต่งกลอนได้ ยามทุกข์สุนทรภู่แต่งขึ้นเพื่อระบายความทุกข์ ในยามสุข สุนทรภู่แต่งกลอนเพื่อยกย่องผู้มีพระคุณหรือเพื่อเป็นอุทานรณสอนใจแก่คนทั่วไป คำกลอนที่สุนทรภู่แต่งขึ้นนับว่าเป็นผลงานที่ทรงคุณค่าและเป็นแบบอย่างที่ดีของบทร้อยกรอง เพราะถูกต้องตามรูปแบบฉันทลักษณ์ ใช้คำเรียบเรียงขึ้นได้อย่างสละสลวยทำให้คนในรุ่นหลังได้นำมาพูดกันจนติดปากในทุกด้านสุนทรภู่จึงเป็นบุคลากรที่สำคัญที่สร้างสรรค์งานเขียนไว้เป็นมรดกอันล้ำค่าของชาติสืบต่อไป

สุนทรภู่ถึงแก่กรรมเมื่อ พ.ศ. 2398 ในรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ มีสิริอายุรวม 69 ปี องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ยกย่องสุนทรภู่ว่าเป็นกวีสำคัญคนหนึ่งของโลก ในปี 2529

Prince of Songkla University
Pattani Campus

โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา
เอกสารประกอบการเรียนรู้รายวิชา ท 21101
ใบความรู้ที่ 2 เรื่องก...ลอนสุภาพ/กลอนนิราศ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ครูผู้สอนนายรณชัย จันทร์แก้ว

ชื่อ.....สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง...กลอนสุภาพ/กลอนนิราศ

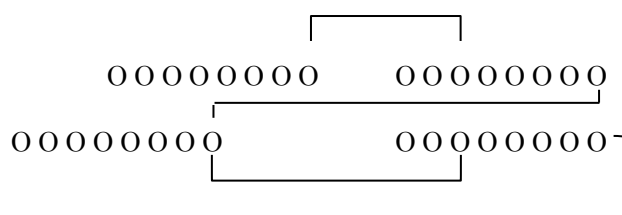
กลอนสุภาพ เป็นกลอนประเภทหนึ่งที่เรียบเรียงเข้าเป็นคณะ ใช้ถ้อยคำและทำนองเรียบ ๆ นับได้ว่ากลอนสุภาพเป็นกลอนหลักของกลอนทั้งหมด เพราะเป็นพื้นฐานของกลอนหลายชนิด หากเข้าใจกลอนสุภาพ ก็สามารถเข้าใจกลอนอื่น ๆ ได้ง่ายขึ้น

คำประพันธ์ที่ต่อท้ายว่า "สุภาพ" นับว่าเป็นคำประพันธ์ที่แสดงลักษณะเป็นไทยแท้ ด้วยมีข้อบังคับในเรื่อง "รูปวรรณยุกต์" ในกลอนสุภาพนอกจากมีบังคับเสียงสระเป็นแบบแผนเช่นกลอนปกติแล้ว ยังบังคับรูปวรรณยุกต์เพิ่มจึงมีข้อจำกัดทั้งรูปและเสียงวรรณยุกต์ เป็นการแสดงไหวพริบปฏิภาณและความแตกฉานในการใช้ภาษาไทยของผู้แต่งให้เด่นชัดยิ่งขึ้น

คำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพนิยมแต่งกันมากตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงปัจจุบัน ในต้นรัตนโกสินทร์นั้นงานกลอนสุภาพเด่นชัดในรัชกาลที่ 2 ซึ่งเฟื่องฟูถึงขนาดมีการแข่งขันต่อกลอนสด กลอนกระชู้ตลอดรัชสมัยมีผลงานออกมามากมาย เช่น กลอนนิทาน กลอนบทละคร เป็นต้น บทพระราชนิพนธ์เรื่อง เงาะป่า ก็เกิดขึ้นในยุคนี้ ยังมีกวีท่านอื่นที่มีชื่อเสียง เช่น สุนทรภู่ เป็นต้น

กลอนสุภาพ หรือ กลอนแปด นั้นถือว่าเป็นคำประพันธ์ที่นิยมที่สุดในไทย เหตุเพราะมีฉันทลักษณ์ที่เรียบง่ายไม่ซับซ้อน สามารถแสดงอารมณ์ได้หลากหลาย และคนทั่วไปสามารถเข้าถึงเนื้อความได้ไม่ยาก หนึ่งในรูปแบบของกลอนแปดก็คือ รูปแบบกลอนแปดของสุนทรภู่ ซึ่งความแพรวพราวด้วยสัมผัสใน และขนบดังกล่าวนี้ก็ได้รับการสืบทอดต่อมาในงานกวีนิพนธ์ยุคหลัง ๆ กระทั่งปัจจุบัน

คณะ กลอนแปด บทหนึ่งประกอบด้วย 2 บาท บาทละ 2 วรรค วรรคละ 8 คำ ตามผัง

สัมผัสนอก ให้มีสัมผัสระหว่างคำสุดท้ายวรรคหน้ากับคำที่สามของวรรคหลังของทุกบาท และให้มีสัมผัสระหว่างบาทคือคำสุดท้ายของวรรคที่สองสัมผัสกับคำสุดท้ายวรรคที่สาม ส่วนสัมผัสระหว่างบาทกำหนดให้คำสุดท้ายของบทแรก สัมผัสกับคำสุดท้ายวรรคที่สองของบทถัดไป

สัมผัสใน ไม่บังคับ แต่หากจะให้กลอนสละสลวยควรมีสัมผัสระหว่างคำที่สามกับคำที่สี่ หรือระหว่างคำที่ห้ากับคำที่หกหรือคำที่เจ็ดของแต่ละวรรค

หลักการใช้เสียงวรรณยุกต์

- คำสุดท้ายของวรรคที่ 1 ใช้เสียง สามัญ เอก โท ตรี จัตวา แต่ไม่นิยมเสียงสามัญ
- คำสุดท้ายของวรรคที่ 2 ห้ามใช้เสียง สามัญ หรือ ตรี นิยมใช้เสียง จัตวา เป็นส่วนมาก
- คำสุดท้ายของวรรคที่ 3 ห้ามใช้เสียง เอก โท จัตวา นิยมใช้เสียง สามัญ หรือ ตรี
- คำสุดท้ายของวรรคที่ 4 ห้ามใช้เสียง เอก โท จัตวา นิยมใช้เสียง สามัญ หรือ ตรี

ตัวอย่างกลอนสุภาพ

“พอแดดพริ้มยืมพรายกับชายฟ้า	โลกก็จ้าแจ่มหวังด้วยรังสี
หยาดอรุณอ่อนหล้าเหมือนอารี	แพรวะพีห่มภพอกหนาวคลาย
เพียงจะพลิกแผ่นฟ้าลงมาฝัน	กับแสงอันอ่อนอ่อนอรุณฉาย
เรากันที่อรอหวังซึ่งกะตาย	หวังชีพพรายอ่อนบ้างอย่างอรุณ ฯ”

กลอนนิราศ นิราศเป็นบทประพันธ์ที่แต่งเพื่อรำพันถึงการจากหรือการพัศพรากจากผู้เป็นที่รัก โดยมากมักมีการเดินทาง จึงมีลักษณะเป็นบันทึกการเดินทางและกล่าวถึงสิ่งที่พบเห็นไว้ด้วย

นิราศมักแต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทโคลงหรือกลอน ที่แต่งเป็นโคลงมีตัวอย่างเช่น นิราศหริภุญชัย นิราศนรินทร์ ที่แต่งเป็นกลอนมีตัวอย่างเช่น นิราศเมืองแกลง นิราศภูเขาทอง กลอนที่ใช้แต่งนิราศซึ่งเรียกกันว่ากลอนนิราศ นิยมเริ่มบทแรกด้วย “วรรครับ” และจบด้วยคำว่า “เออ” ส่วนความยาวบทกลอนไม่จำกัดจำนวน ตัวอย่างเช่น

วรรคดับ	๐๐๐๐๐๐๐๐	วรรครับ	
วรรครอง	๐๐๐๐๐๐๐๐	๐๐๐๐๐๐๐๐	วรรคส่ง (เออ)

.....

โรงเรียนคณะกรรมการบริหารงาน จังหวัดยะลา

เอกสารประกอบการเรียนรู้รายวิชา ท 21101

ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง...โวหารนำรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ครูผู้สอนนายรณชัย จันทร์แก้ว

ชื่อ.....สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง...โวหารนำรู้

การใช้โวหาร คือ การพลิกแพลงภาษาที่ใช้พูดและเขียนให้แปลกออกไปจากที่ใช้อยู่เป็นปกติ ก่อให้เกิดจินตภาพ มีรสกระตบใจ ความรู้สึกและอารมณ์ต่างกับการใช้ภาษาโดยตรงไปตรงมา การใช้โวหารภาพพจน์มีอยู่หลายลักษณะ ดังนี้

1. **บรรยายโวหาร** คือ โวหารที่ใช้เล่าเรื่อง หรืออธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ตามลำดับเหตุการณ์ การเขียนบรรยายโวหารจะมุ่งความชัดเจน เขียน ตรงไปตรงมา รวบรวมกล่าวถึงแต่สาระสำคัญไม่จำเป็นต้องมีผล ความ หรือความปลื้มก่อยเสริม ในการเขียนทั่ว ๆ ไปมักใช้บรรยายโวหาร เพราะเหมาะในการติดต่อสื่อสาร เนื่องจากสำนวนประเภทนี้มุ่งสาระเขียนอย่างสั้น ๆ ได้ความชัดเจนงานเขียนที่ควรใช้บรรยายโวหาร ได้แก่ การเขียนอธิบายประเภทต่าง ๆ เช่น เขียนรายงานวิทยานิพนธ์ ตำรา บทความ การเขียนเพื่อเล่าเรื่อง เช่น บันทึก จดหมายเหตุ การเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็นประเภทบทความเชิงวิจารณ์ ข่าว เป็นต้น

ตัวอย่าง

“อันเกาะแก้วพิสดารสถานนี้	โกชนาสาลีก็มีถม
แต่คราวหลังครั้งสมุทร โคม	มาสร้างสมลิกขาสมาทาน
เธอทำไร่ไ้ที่ริมภูเขาลวง	ครั้นแตกรวงออกมาเล่าเป็นข่าวสาร
ได้สืบพีชียี่อยู่แต่โบราณ	คิดอ่านเอาเดียวมาเหลือวไป”

นิทานคำกลอนเรื่อง...พระอภัยมณี

2. **พรรณนาโวหาร** มีจุดมุ่งหมายในการเขียนต่างจากบรรยายโวหาร คือมุ่งให้ความแจ่มแจ้งละเอียดลออ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ซาบซึ้งเพลิดเพลินไปกับข้อความนั้น การเขียนพรรณนาโวหารจึงยาวกว่าบรรยายโวหารมากแต่มิใช่การเขียนอย่างเยิ่นเย้อ เพราะพรรณนาโวหารต้องมุ่งให้ภาพ และอารมณ์ ดังนั้น จึงมักใช้การเล่นคำ เล่นเสียง ใช้ภาพพจน์ แม้เนื้อความที่เขียนจะน้อยแต่เต็มไปด้วยสำนวนโวหารที่ไพเราะ อ่านได้รสชาติ

ตัวอย่าง

“เสนาะเสียงแสนเศร้าคเหว่าเอ๋ย โฉนเลยครวญคร่ำรำอยู่ได้
หรือใครทำเจ็บช้ำระกำใจ จึงหวนให้โหยอยู่มิรู้แล้ว
แหววาบปลาบสายฟ้า ผสานวาคะโชนชาย
เปล่าเปลี่ยวอยู่เดียวดาย วิเวกแว่วคะนึ่งใน”

3. เทศนาโวหาร หมายถึง โวหารที่มีจุดหมายแสดงความแจ่มแจ้งเพื่อให้ผู้อ่านคล้อยตามหรืออาจกล่าวได้ว่ามุ่งชักจูงให้ผู้อ่านคิดเห็นหรือคล้อยตามความคิดเห็นของผู้เขียน เทศนาโวหารจึงยากกว่าโวหารที่กล่าวมาแล้วทั้ง 2 โวหาร เพราะต้องใช้กลวิธีในการชักจูงใจ

ตัวอย่าง

“ความดีนั้นทำยาก คนส่วนมากไม่คิดทำ
พวกเราจงสุจริต ให้คิดทำในความดี
ประพฤติตามคำสอน ไม่บั่นทอนประเพณี
ทุกคนล้วนสุขจี ถ้าเรามีความดีเย”

4. สาธกโวหาร คือ โวหารที่มุ่งให้ความชัดเจน โดยการยกตัวอย่างเพื่ออธิบายให้แจ่มแจ้งหรือสนับสนุนความคิดเห็นที่เสนอให้หนักแน่น น่าเชื่อถือ สาธกโวหารเป็นโวหารเสริม บรรยายโวหาร พรรณาโวหาร และเทศนาโวหารเช่นการเลือกยกตัวอย่างมีหลักที่ควรเลือกให้เข้ากับเนื้อความ อาจยกตัวอย่างสั้น ๆ ในบรรยายโวหารหรืออาจยกตัวอย่างที่มีรายละเอียดประกอบในพรรณนาโวหาร และเทศนาโวหาร เป็นต้น ในการเขียนข้อเขียนต่าง ๆ ควรรู้จักเลือกใช้โวหารให้เหมาะกับจุดมุ่งหมายในการเขียนและเนื้อหาในบางโอกาส อาจต้องใช้โวหารหลายชนิดในงานเขียนชิ้นหนึ่งก็ได้ หลักสำคัญอยู่ที่ว่าต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับโอกาส จุดมุ่งหมายและเขียนได้อย่างถูกต้อง ตามลักษณะโวหารนั้น ๆ

ตัวอย่าง

“...แต่ถ้าผู้ใช้อำนาจในทางเห็นแก่ตัว เพื่อประโยชน์ของตัวฝ่ายเดียว และผลแห่งการกระทำนั้นไม่เป็นคุณกับใคร แม้แก่ประเทศชาติบ้านเมืองของตัว เช่นนี้เราก็ไม่น่าจะยอมรับเป็นความยิ่งใหญ่ ตัวอย่างในประวัติศาสตร์ไทยของเราเองก็มีอยู่เป็นอันมาก ไม่มีใครจะปฏิเสธได้ว่า พระเพทราชาหรือพระเจ้าเสือไม่เป็นผู้ยิ่งใหญ่ทางอำนาจวาสนา ท่านได้สร้างอำนาจขึ้นมาด้วยความฉลาดเฉลียวแหลมด้วยเล่ห์เหลี่ยมกุศโลบายนานาประการ ด้วยความสามารถในการทำรัฐประหารแย่งราชสมบัติทางทายาท โดยชอบธรรมของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ถืออำนาจเต็มเปี่ยมอยู่ในมือ การกระทำดังกล่าวเป็นตัวอย่างแห่งความยิ่งใหญ่ทางการเมืองโดยแท้ คือ ไม่ต้องนึกถึงศีลธรรมหรือความผูกพันทางจิตใจ น่าได้ไม่เฉพาะแต่ศัตรู แม้มิตรก็น่าได้

ถ้ามิตรนั้น ไม่มีประโยชน์อะไรต่อไปอีก...”

5. อุปมาโวหาร หมายถึง โวหารเปรียบเทียบ โดยยกตัวอย่าง สิ่งทีคล้ายคลึงกันมาเปรียบเพื่อให้เกิดความชัดเจนด้านความหมาย ด้านภาพ และเกิดอารมณ์ ความรู้สึกมากยิ่งขึ้น กล่าวได้ว่าอุปมาโวหาร คือ ภาพพจน์ประเภทอุปมานั้นเอง อุปมาโวหารใช้เป็นโวหารเสริม บรรยายโวหาร พรรณนาโวหาร และเทศนาโวหาร เพื่อให้ชัดเจนน่าอ่าน โดยอาจเปรียบเทียบอย่างสั้น ๆ หรือเปรียบเทียบอย่างละเอียดก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอุปมา โวหารนั้นจะนำไปเสริมโวหารประเภทใด

ตัวอย่าง

“อสุรีผีเสื้อเกลือจะอด	แก่นโอรสราวกับไฟไหม้มั่งสา
ช่างหลอกหลอนผอนผ่นจ่านรรจา	แม้จะว่าโดยคิมิเห็นฟัง”
	นิทานคำกลอนเรื่อง...พระอภัยมณี

.....

Prince of Songkla University
Pattani Campus

โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา
เอกสารประกอบการเรียนรู้รายวิชา ท 21101
ใบงานที่ 2 เรื่อง...คำคล้องจอง

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ครูผู้สอนนายรณชัย จันทร์แก้ว

ชื่อ.....สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบงานที่ 2 เรื่อง...คำคล้องจอง

คำชี้แจง : ให้นักเรียนหาคำสัมผัสที่คล้องจองกับคำที่กำหนดลงในผังที่ชาร์ต (T-Chart) ต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สัมผัสสระ 2 พยางค์ ข้อละ 3 คำ เช่น ทำงาน สานฝัน ผันแปร

คำที่กำหนด	คำคล้องจอง
ห้องฟ้า	.....
ลมพัด	.....
เล่าเรียน	.....
รำรวย	.....
เจ้านาย	.....

ตอนที่ 2 สัมผัสสระ 4 พยางค์ ข้อละ 3 คำ เช่น ระบายฟ้าพัน หันหน้าเข้าหา สามมิติตรา

คำที่กำหนด	คำคล้องจอง
ไปมาหาสู่	.....
โศกเศร้าเสียใจ	.....
ใบไม้ร่วงหล่น	.....
โรคภัยไข้เจ็บ	.....
ความฝันสูงสุด	.....

ตอนที่ 3 สัมผัสอักษร 2 พยางค์ ข้อละ 3 คำ เช่น เสรีาโศก สุขสม สัมแสง

คำที่กำหนด	คำคล้องจอง
กลิ่นเก่า	.....
พริ้มพราย	.....
นางนวล	.....
தாகวาง	.....
น้ำนอง	.....

โรงเรียนคณะกรรมการบริหารจังหวัดยะลา
เอกสารประกอบการเรียนรู้รายวิชา ท21101
ใบงานที่ 3 เรื่อง...การแต่งคำประพันธ์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ครูผู้สอนนายรัชชัย จันทร์แก้ว

ชื่อ.....สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบงานที่ 3 เรื่อง...การแต่งคำประพันธ์

ตอนที่ 1 คำชี้แจง : ให้นักเรียนเติมคำในช่องว่างจากบทประพันธ์ที่กำหนดให้ ให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์
และได้ความที่สมบูรณ์

ยังจะคิด.....เบือนว่าเพื่อนแท้
ไม่.....แม้ความอายจะขายหน้า
ทำ.....ที่มีจิตคิดเมตตา
ซ่อนมารยา.....ลวงในดวงใจ

มิได้อยู่ดูแล.....แม่อื่น
มิได้ชื่น.....รักแต่สักหน
ฝากแดดบ่มลมบั้งเป็นกังวล
ฝากสายฝน.....แลต่างแม่แทน

โลก.....สวดยด้วยเราแบ่ง.....โศก
แล้วสร้างโลกน่าอยู่.....สดชื่น
เพื่อมิตรพองครองสุข.....วันคืน
ควร.....ยื่นไมตรีมีเมตตา

โอ้.....ร้างเปลี่ยวเปล่าจน.....หงอย
ต้อง.....สร้อยน้อยใจอาลัยหา
รัก.....รอนรอน.....จน.....ว่า
อนิจจาใจหายเพียง.....เดียว

ด้วยสายลมพรม.....ให้ผิวฉ่ำ
ด้วยสายน้ำสาดกระเซ็นเป็นสบู
ด้วยแดดอ่อนตอนเย็น.....เอ็นดู
ฟอกขนฟูกาฟ่องเป็น.....ใย

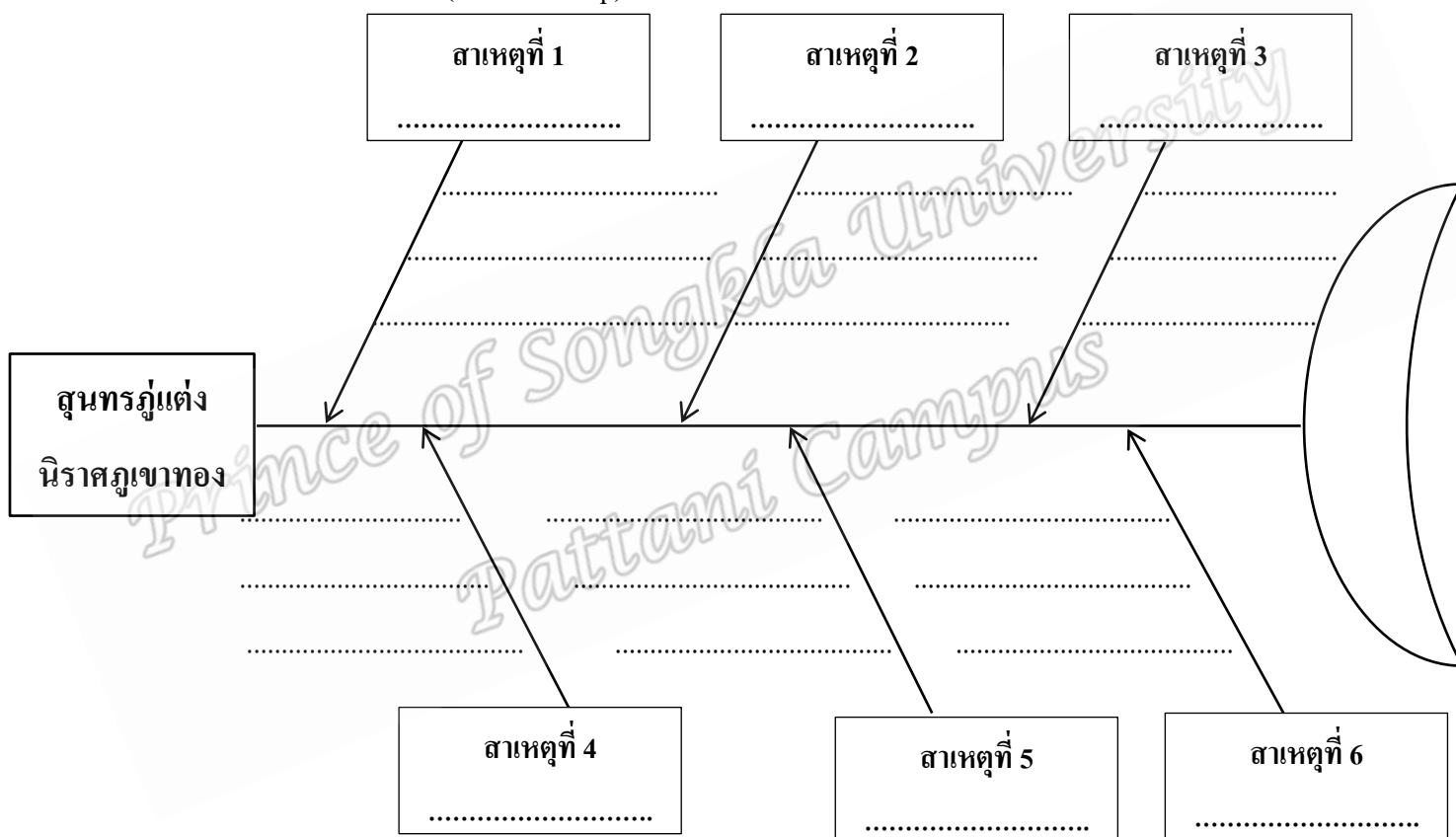
โรงเรียนคณะราชภัฏรำรุง จังหวัดยะลา
 เอกสารประกอบการเรียนรู้รายวิชา ท21101
 ใบงานที่ 4 เรื่อง...ความเป็นมาของเรื่อง

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
 ครูผู้สอนนายรัชชัย จันทร์แก้ว

ชื่อ.....สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบงานที่ 4 เรื่อง...ความเป็นมาของเรื่อง

คำชี้แจง : สุนทรภู่มีเหตุผลใดในการแต่งเรื่อง...นิราศภูเขาทอง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น พร้อมเหตุผล ประกอบลงในผังก้างปลา (Fishbone Map) ที่กำหนดให้

สรุปความจากผัง

.....

.....

.....

.....

.....

โรงเรียนคณะราชภัฏราชบุรี จังหวัดยะลา
เอกสารประกอบการเรียนรู้รายวิชา ท21101
ใบงานที่ 5 เรื่อง...อารมณ์ในคำกลอน

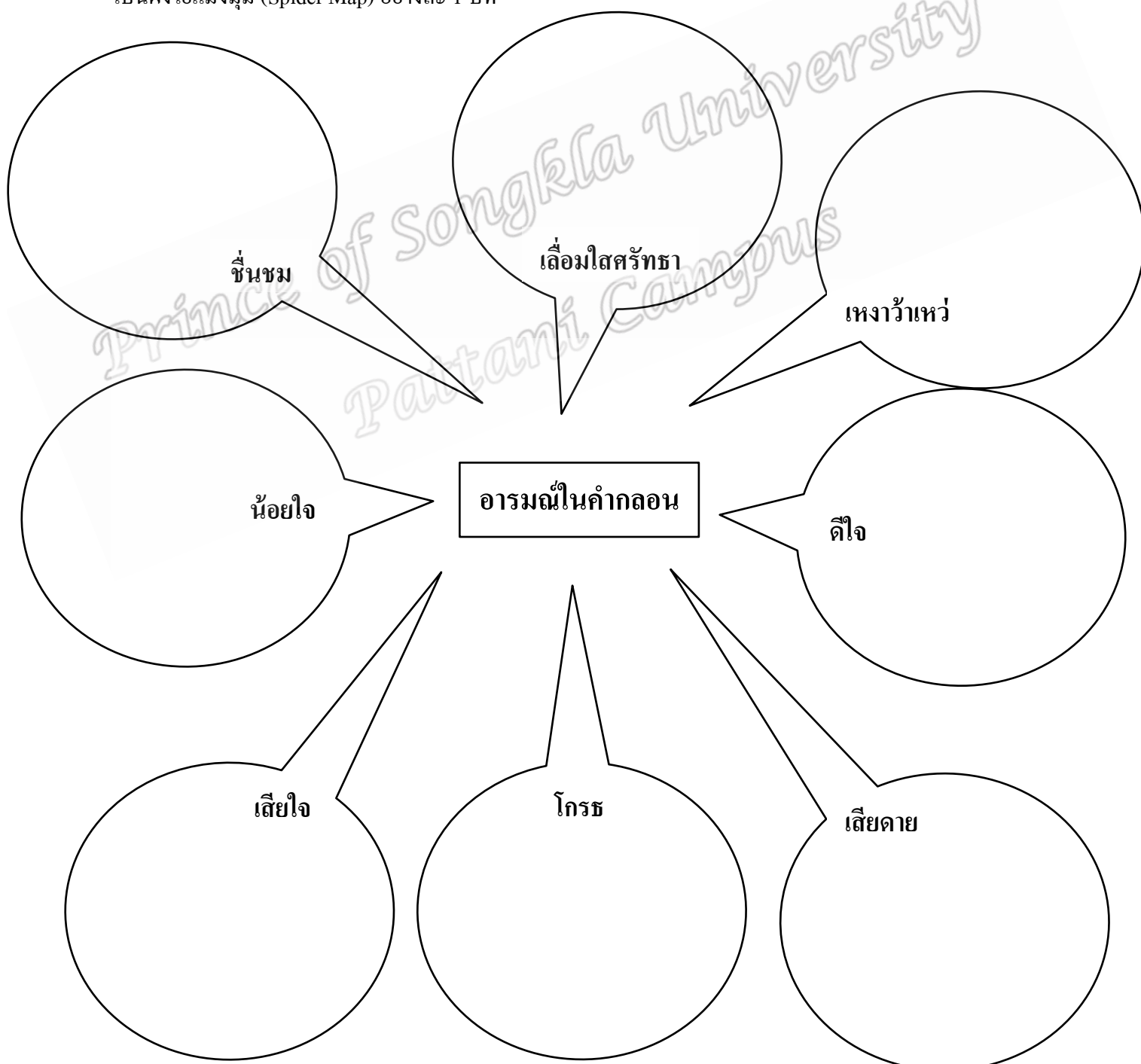
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ครูผู้สอนนายรัชชัย จันทร์แก้ว

ชื่อ.....สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ชื่อ.....สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบงานที่ 5 เรื่อง...อารมณ์ในคำกลอน

คำชี้แจง : ให้นักเรียนจับคู่กัน 2 คนศึกษาอารมณ์ในคำกลอนที่ปรากฏในเรื่อง...นิราศภูเขาทอง นำมาเขียนเป็นผังใยแมงมุม (Spider Map) อย่างละ 1 บท

โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา
เอกสารประกอบการเรียนรู้รายวิชา ท21101
ใบงานที่ 8 เรื่อง...ถอดรหัสชีวิตสู่การนำไปใช้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ครูผู้สอนนายรณชัย จันทร์แก้ว

ชื่อ.....สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบงานที่ 8 เรื่อง...ถอดรหัสชีวิตสู่การนำไปใช้

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเลือกคำกลอนที่ปรากฏในนิราศภูเขาทองที่ตนเองชอบคนละ 1 บท ถอดคำกลอนนั้น เป็นบทร้อยแก้ว พร้อมทั้งให้รายละเอียดต่อไปนี้ เหตุผลที่ชอบ ข้อคิดที่ได้จากคำกลอน คุณค่าในด้าน วรรณศิลป์ สังคม คุณธรรม และภูมิปัญญา สามารถนำมาประยุกต์ให้ในชีวิตประจำวันอย่างไร สร้างเป็นผัง กราฟิกแบบใดก็ได้เพื่อให้สอดคล้องกับข้อมูลดังกล่าว

Prince of Songkla University
Pattani Campus

สรุปความจากผัง

.....

.....

.....

.....

.....

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ในการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง...นิราศภูเขาทอง
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

Prince of Songkla University
Pattani Campus

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15
กระทรวงศึกษาธิการ

คำชี้แจง : แบบทดสอบนี้สร้างขึ้นเพื่อใช้วัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทย

เรื่อง...นิราศภูเขาทอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ตามกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ม.1/1 สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน

ม.1/2 วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่านพร้อมยกเหตุผลประกอบ

ม.1/3 อธิบายคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน

ม.1/4 สรุปความรู้และข้อคิดจากการอ่านเพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ม.1/5 ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดและบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจ

ข้อสอบมีทั้งหมด 20 ข้อ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก ข้อละ 1 คะแนน คะแนนเต็ม 20 คะแนน

คำสั่ง : ให้นักเรียนเขียนชื่อ-สกุล ชั้น เลขที่ ลงในกระดาษคำตอบเฉพาะให้ถูกต้องสมบูรณ์ ทำเครื่องหมาย X (กากบาท) ลงบนตัวเลือกที่คิดว่าถูกที่สุดเพียงข้อเดียว เช่น

ข้อ	ก	ข	ค	ง
00	X			

นักเรียนมีระยะเวลาในการทำ 30 นาที

กระดาษคำตอบเฉพาะ

วัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทย

เรื่อง...นิราศภูเขาทอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ชื่อ.....สกุล.....

ชั้น.....เลขที่.....

ข้อ	ก	ข	ค	ง	ข้อ	ก	ข	ค	ง
1					11				
2					12				
3					13				
4					14				
5					15				
6					16				
7					17				
8					18				
9					19				
10					20				

คะแนนที่ได้

1. “**กวีลีแผ่นดิน**” เป็นสมญานามของบุคคลใด

ก. พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย	ข. กรมหมื่นนราธิปประพันธ์พงศ์
ค. กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์	ง. สุนทรภู่
2. ตัวเลือกใด **ไม่เกี่ยวข้อง** กับสุนทรภู่

ก. บิดาเป็นคนบ้านกล้า อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง	ข. มีบุตรชายคนแรกชื่อหนูพุด
ค. เข้ารับการศึกษที่วัดราชบูรณะ	ง. มีภรรยาคนที่สองชื่อแม่นิ่ม
3. ชีวิตของสุนทรภู่มีทั้งรุ่งเรือง และตกอับ สาเหตุใดทำให้สุนทรภู่ตกอับ

ก. ศัตรู	ข. ผู้หญิง
ง. สุรา	ง. สุราและผู้หญิง
4. ข้อใดคือลักษณะเด่นของคำกลอนที่สุนทรภู่แต่ง

ก. มีสัมผัสนอกทุกวรรค	ข. มีสัมผัสสระทุกวรรค
ค. มีสัมผัสในทุกวรรค	ง. มีสัมผัสอักษรทุกวรรค
5. คำว่า “**นิราศ**” มีความหมายตรงกับข้อใด

ก. การพลัดพราก	ข. การท่องเที่ยวไป
ค. การพรรณนาถึงการจากกันของคนรัก	ง. การพรรณนาถึงการจากกัน หรือจากไปอยู่ที่ต่างๆ
6. กลอนนิราศนิยมขึ้นต้นด้วยคำกลอนวรรคใด

ก. วรรคสดับ	ข. วรรครับ
ค. วรรครอง	ง. วรรคส่ง
7. คำสุดท้ายของกลอนนิราศจะลงท้ายด้วยคำว่าอะไร

ก. เอย	ข. เอ๋ย
ค. เอ๊ย	ง. เทอญ
8. “**ดูน้ำวังลิ่งเขียวเป็นเกลียวกลอก กลับกระฉอกผาดฉัดฉวัดเฉวียน**”

ข้อความที่ยกมามีลักษณะเด่น **ที่สุด** ทางวรรณศิลป์ในข้อใด

ก. การเล่นเสียงพยัญชนะ	ข. การเล่นเสียงสระ
ค. การเล่นเสียงวรรณยุกต์	ง. การใช้คำถามเชิงวรรณศิลป์

16. “ถึงบางพุดพุดดีเป็นศรีศักดิ์
 แม้นพุดชั่วตัวตายทำลายมิตร
 ค่ำกลอนบทนี้ตรงกับสำนวนตามข้อใด
- ก. น้ำไหลไฟดับ
 ข. พุดดีเป็นศรีแก่ตัว
 ค. พุดคล่องเหมือนร่อนน้ำ
 ง. พุดไปสองไพเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง
17. “นิราศภูเขาทอง” เป็นวรรณคดีที่มีเนื้อหาทางด้านใด **เด่นชัดที่สุด**
- ก. การขอร้องวิงวอน
 ข. การพรรณนาในการจากสถานที่
 ค. การแสดงให้เห็นความเป็นอนิจจัง
 ง. การโศกเศร้าคร่ำครวญ
18. ความงามด้านวรรณศิลป์ของนิราศภูเขาทองอยู่ที่ใด
- ก. มีสัมผัสถูกต้องตามรูปแบบ
 ข. มีสัมผัสนอกและสัมผัสใน
 ค. มีการเล่นเสียงพยัญชนะ
 ง. มีการบังคับวรรณยุกต์ทุกวรรค
19. นิราศภูเขาทอง **ไม่ได้** แสดงให้เห็นแนวคิดสำคัญเรื่องใด
- ก. อำนาจวาสนาสักวันก็ต้องหมดไป
 ข. การพุดทำให้คนรัก และทำให้คนเกลียดได้
 ค. คนดีตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้
 ง. โลกนี้ไม่มีอะไรเที่ยงแท้แน่นอน
20. “พระนิพพานปานประหนึ่งศิระขาด
 ทั้งโรคช้ำกรรมช้ำวิบัติเป็น
 ด้วยไริ้ญาติยากแค้นถึงแสนเข็ญ
 ไม่เล็งเห็นที่ซึ่งจะพึงพา”
- ค้ำกลอนบทนี้แสดงให้เห็นความทุกข์ของสุนทรภู่ยกเว้นข้อใด
- ก. ไริ้ญาติขาดมิตร ยากแค้นแสนเข็ญ
 ข. มีโรคภัยไข้เจ็บ
 ค. ต้องโทษประหารชีวิต
 ง. ถูกกรรมซ้ำเติม
- .....

แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
ในการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง...นิราศภูเขาทอง
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

Prince of Songkla University
Pattani Campus

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15
กระทรวงศึกษาธิการ

คำชี้แจง : แบบทดสอบนี้สร้างขึ้นเพื่อใช้วัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง...นิราศภูเขาทอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เกณฑ์ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของทีศนา แจมมณี 7 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 สามารถกำหนดเป้าหมายในการคิดอย่างถูกต้อง (ความสามารถในการกำหนดจุดมุ่งหมายการคิดจากข้อมูลที่ได้รับ)

ด้านที่ 2 สามารถระบุประเด็นในการคิดอย่างชัดเจน (ความสามารถในการระบุประเด็นปัญหา นิยาม ความหมาย จากข้อมูลที่ได้รับ)

ด้านที่ 3 สามารถประมวลข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่คิด (ความสามารถในการรวบรวมข้อมูลที่ได้รับ ทั้งทางด้านข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็นมาประกอบการคิด)

ด้านที่ 4 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลในการคิดได้ (ความสามารถในการแยกแยะองค์ประกอบ ตลอดจนความสัมพันธ์จากข้อมูลที่ได้รับ)

ด้านที่ 5 สามารถประเมินข้อมูลได้ (ความสามารถในการตัดสินใจ การพิจารณาถึงความถูกต้อง ความเหมาะสม จากข้อมูลที่ได้รับ)

ด้านที่ 6 สามารถใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูล (ความสามารถในการใช้เหตุและผลประกอบการพิจารณา สนับสนุน คัดค้านโต้แย้งจากข้อมูลที่ได้รับ)

ด้านที่ 7 สามารถสรุปและเลือกทางเลือกในประเด็นที่คิดได้ (ความสามารถในการสรุป ลงความเห็น ตลอดจนการตัดสินใจจากข้อมูลที่ได้รับ)

ข้อสอบมีทั้งหมด 20 ข้อ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก ข้อละ 1 คะแนน คะแนนเต็ม 20 คะแนน

คำสั่ง : ให้นักเรียนเขียนชื่อ-สกุล ชั้น เลขที่ ลงในกระดาษคำตอบเฉพาะให้ถูกต้องสมบูรณ์ ทำเครื่องหมาย X (กากบาท) ลงบนตัวเลือกที่คิดว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว เช่น

ข้อ	ก	ข	ค	ง
00	X			

นักเรียนมีระยะเวลาในการทำ 30 นาที

กระดาษคำตอบเฉพาะ

วัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ในการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง...นิราศภูเขาทอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ชื่อ.....สกุล.....

ชั้น.....เลขที่.....

ข้อ	ก	ข	ค	ง	ข้อ	ก	ข	ค	ง
1					11				
2					12				
3					13				
4					14				
5					15				
6					16				
7					17				
8					18				
9					19				
10					20				

คะแนนที่ได้

<p>“จึงสร้างพรตอดสำห้ส่งส่วนบุญถวาย เป็นสิ่งของฉลองคุณมุลิกา</p>	<p>ประพฤติฝ่ายสมณะทั้งวลา ขอเป็นข้าเคียงพระบาททุกชาติไป”</p>
--	--

- จากคำกลอนกวีมีจุดมุ่งหมายอย่างไร

ก. แสดงออกถึงความกตัญญูรู้คุณ	ข. แสดงให้เห็นการวางแผนที่ดี
ค. ต้องการพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาส	ง. ต้องการใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มี
- คำกลอนในข้อใดที่มีประเด็นเกี่ยวกับการให้รู้จักคบคน

ก. ถึงบางโพล้พระศรีมหาโพธิ ขอเดชะอานุภาพพระทศพล	ร่มนิโรธรุกขมูลให้พุนผล ให้ฟ่องพันภัยพาลสำราญกาย
ข. ถึงบางเคือโอ้มะเคือเหลือประหลาด เหมือนคนพาลหวานนอกข้อมขมใจ	บังเกิดชาติแมลงหวิมิไนไส้ อุปไมยเหมือนมะเคือเหลือระอา
ค. บัน ไคมีลีด้านสำราญรื่น ประทัภษณจิตนาพยายาม	ต่างชมชื่นชวนกันขึ้นชั้นสาม ได้เสด็จสามรอบค้ำบอภิวันท์
ง. แต่ยามยากหากว่าถ้าท่านแปลก เหมือนเง็ญใจไฟสูงไม่สมควร	อกมิแตกเสียหรือเราเขาจะสรวล จะต้องม้วนหน้ากลับอ้ประมาณ

<p>“ถึงสามโลกก็โสภศร้ำที่จากพ่อแม่มา ประทานนามสามโลกเป็นเมืองตรี</p>	<p>พระพุทธเจ้าหลวงบำรุงซึ่งกรุงศรี ชื่อประทุมธานีเพราะมีบัว”</p>
--	--

- ข้อเท็จจริงจากคำกลอนนี้กล่าวว่อย่างไร

ก. ถึงสามโลกก็โสภศร้ำที่จากพ่อแม่มา ซึ่งท่านทั้งสองได้ตั้งชื่อสามโลกว่าปทุมธานี เพราะตนเคยมาขายบัว
ข. ถึงสามโลกก็คิดถึงพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยซึ่งพระองค์ได้เพราะราชทานนามเมืองจากสามโลกซึ่งเป็นหัวเมืองชั้นสามเป็นเมืองปทุมธานีเพราะมีบัวจำนวนมาก
ค. ถึงสามโลกก็คิดถึงคนรักและพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้ตั้งชื่อให้คนรักว่าปทุมธานีเพราะว่ามีสระบัว
ง. ถึงสามโลกก็รู้ว่าพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้ทรงเปลี่ยนชื่อจาก สามโลกมาเป็น เมืองตรี ปทุมธานี เพราะมีบัวล้อมเมือง

“มาจดทำหน้าวัดพระเมรุข้าม	ริมอารามเรือเรียงเคียงขนาน
บ้างขึ้นล่องร้องรำเล่นสำราญ	ทั้งเพลงการเกี่ยวแก่กันแซ่เซ็ง
บ้างฉลองผ้าป่าเสภาขับ	ระนาดรับร่ำคล้ายกับนายเส็ง
มีโคมรายแตรร่วมเหมือนสามเพ็ง	เมื่อคราวเคร่งก็มีใครจะได้ดู”

4. คำกลอนนี้สะท้อนความสัมพันธ์ทางสังคมไทยอย่างไร

- ก. ชุมชนกับความวุ่นวายของการค้าขาย
- ข. ชุมชนกับการละเล่นที่เกี่ยวข้องจากศาสนา
- ค. ชุมชนกับการรับวัฒนธรรมของชาวต่างชาติ
- ง. ชุมชนกับพิธีกรรมทางศาสนาพุทธ

“เป็นบุญน้อยพลอยนิกโมทนา	พอนาวาติดชลเข้าวนเวียน
ดูน้ำวังกลิ้งเขียวเป็นเกลียวกลอก	กลับกระลอกขนาดมัดมัดวัดเฉเวียน
บ้างพลุ่งพลุ่งวู่ววมเหมือนกงเกวียน	ดูเวียนเวียนกว้างกว้างเป็นหว่างวน

5. คำกลอนที่ยกมานี้ให้ความรู้เกี่ยวกับอะไร

- ก. สภาวะโลกร้อน
- ข. เกษตรกรรม
- ค. สมุนไพร
- ง. ธรรมชาติ

“ถึงบางพุดพุดดีเป็นศรีศักดิ์	มีคนรักรสถ้อยอร่อยจิต
แม้พุดชั่วตัวตายทำลายมิตร	จะชอบผิดในมนุษย์เพราะพุดจา”

6. นักเรียนเห็นด้วยกับคำกลอนข้างต้นหรือไม่อย่างไร

- ก. เห็นด้วย เพราะ คำพุดมีผลต่อผู้พุด
- ข. เห็นด้วย เพราะ คำพุดคนจะดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับการพุด
- ค. ไม่เห็นด้วย เพราะ คำพุดไม่มีผลต่อผู้พุด
- ง. ไม่เห็นด้วย เพราะ คำพุดไม่มีส่วนในการสร้างมิตร

	เดือนสิบเอ็ดเสร็จธุระพระวสา
รับจันทรวิมลโคมทนา	ชูลีลาลงเรือเหลืออาลัย
ออกจากวัดทัศนาคูอาวาส	เมื่อตรุษสารทพระพรรษาได้อาศัย
สามฤดูอยู่ดีไม่มีภัย	มาจำไกลอารามเมื่อยามเย็น
โอ้อวาสราชบุรณะพระวิหาร	แต่นี้นานนับทิวาจะมาเห็น
เหลือรำลึกนึกน่าน้ำตากระเด็น	เพราะชุกเข็ญคนพาลมาราททาง
จะยกหยิบชิบดีเป็นที่ตั้ง	ก็ใช้ถั่งแทนสัดเห็นขัดขวาง
จึงอำลาอาวาสนิราศร้าง	มาอ้างอ้างวิญญาณ์ในสาคร

7. คำกลอนบทนี้แสดงให้เห็นถึงลักษณะของกวีอย่างไร

ก. ความตั้งใจ

ข. ความเด็ดเดี่ยว

ค. ความเสียสละ

ง. ความอดทน

ให้นักเรียนอ่านคำกลอนต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 8-11

ถึงโรงเหล้าตากลิ้นควันโขมง	มีคันทองผูกสายไว้ปลายเสา
โอบาปกรรมน่านรกเจียวอกเรา	ให้มัวเมาเหมือนหนึ่งบ้าเป็นน่าอาย
ทำบุญบวชกรวดน้ำขอสำเร็จ	พระสรรเพชญ์โพธิญาณประมาณหมาย
ถึงสุราพารอดไม่วอดวาย	ไม่ไถลกรายแกล้งเมินก็เกินไป
ไม่เมาเหล้าแล้วแต่เรายังเมารัก	สุดจะหักห้ามจิตคิดไฉน
ถึงเมาเหล้าเข้าสายก็หายไป	แต่เมาใจนี้ประจำทุกคำคั้น

8. “โอบาปกรรมน่านรกเจียวอกเรา ” คำที่ขีดเส้นใต้หมายถึงอะไร

ก. น้ำสุรา

ข. น้ำกรด

ค. น้ำข้าวหมาก

ง. น้ำร้อน

9. คำกลอนในข้อใด **ไม่มี** การเปรียบเทียบ

ก. โอบาปกรรมน่านรกเจียวอกเรา

ให้มัวเมาเหมือนหนึ่งบ้าเป็นน่าอาย

ข. ถึงสุราพารอดไม่วอดวาย

ไม่ไถลกรายแกล้งเมินก็เกินไป

ค. ไม่เมาเหล้าแล้วแต่เรายังเมารัก

สุดจะหักห้ามจิตคิดไฉน

ง. ถึงเมาเหล้าเข้าสายก็หายไป

แต่เมาใจนี้ประจำทุกคำคั้น

10. คำกลอนข้างต้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างไร

- ก. ใช้ชีวิตอย่างมีสติเพราะหากเรามีสติก็จะทำให้เราเกิดปัญหา
- ข. เรื่องของความรักในวัยเรียนเพราะยังไม่ถึงเวลาอันสมควร
- ค. เรื่องการคบเพื่อนเพราะหากเราคบเพื่อนดีจะส่งผลดีต่อเราด้วย
- ง. ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งมีเงินมาเพราะสิ่งเหล่านี้จะทำให้เราขาดสติ

11. หากนักเรียนมีเพื่อนที่มีพฤติกรรมเหมือนกับคำกลอนข้างต้นนักเรียนจะอย่างไร เพราะอะไรจึงจะเหมาะสมที่สุด

- ก. เลิกคบ เพราะ ถือว่าเพื่อนคนนั้นนิสัยไม่ดี
- ข. เฉย ๆ เพราะ ถือว่าเพื่อนคนนั้นไม่มีอิทธิพลอะไรต่อเรา
- ค. บอกครู เพราะ ครูจะได้ทำโทษและตัดคะแนนความประพฤติต่อไป
- ง. ตักเตือน เพราะ เป็นการบอกถึงโทษและผลเสียที่จะตามมาของการกระทำดังกล่าว

ให้นักเรียนอ่านคำกลอนต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 12-15

ไ้อ่างหลังครั้งสมเด็จพระมโกล	มาผูกโบสถ์ก็ได้มาบูชาขึ้น
ชมพระพิมพริมผนังยงยงยง	ทั้งแปดหมื่นสี่พันได้วันทา
ไ้อ้ครั้งนี้มีได้เห็นเล่นฉลอง	เพราะตัวต้องตกประดาษาสนา
เป็นบุญน้อยพลอยนีกโมทนา	พอนาวาติดชลเข้าวนเวียน
ดูน้ำวังกลิ้งเขียวเป็นเกลียวกลอก	กลับกระลอกภาคฉัดฉวัดเฉวียน
บ้างพลุ่งพลุ่งรุ่งวนเหมือนกงเกวียน	ดูเวียนเวียนกว้างกว้างเป็นหว่างวน
ทั้งหัวท้ายทรายแจวกระซางจ้วง	ครรไลล่องเลยทางมากกลางหน
ไ้อ้เรือพันวนมาในสาชล	ใจยงวนหวังสวาทไม่คลาดคลา

12. กวีรู้สึกอย่างไรกับคำกลอนข้างต้น

- ก. เบื่อใจ
- ข. แปลกใจ
- ค. ดีใจ
- ง. สะเทือนใจ

“ผู้นำวังกลิ้งเขียวเป็นเกลียวกลอก	กลับกระดกนาคนัดนวัตเฉวียน
บ้างพลุ่งพลุ่งวุ่นวุ่นเหมือนกงเกวียน	ดูเวียนเวียนกว้างกว้างเป็นหว่างวน”

13. เกิดเหตุการณ์อะไรต่อจากเหตุการณ์ที่ปรากฏในคำกลอนที่ยกมานี้
- พอนาวาติดชลเข้าวนเวียน
  - ไอ้เรือพันวนมาในสาขล
  - หิ้งหัวท้ายทรายแจวระชากรจ้วง
  - ไอ้ครั้งนี้มีได้เห็นเล่นฉลอง
14. เหตุการณ์ใด **ไม่สัมพันธ์** กับคำกลอนข้างต้น
- สภาพอากาศแปรปรวนทำให้เกิดปัญหาในการบิน
  - ฝนฟ้าคะนองส่งผลต่อการจราจรบนท้องถนน
  - คลื่นลมแรงกลางทะเลเรือเล็กควรงดออกจากฝั่ง
  - สัญญาณอินเทอร์เน็ตขัดข้องส่งผลต่อการติดต่อสื่อสาร
15. หากนักเรียนต้องประสบกับสถานการณ์เช่นเดียวกับคำกลอนที่ยกมา นักเรียนคิดว่าข้อใด **สำคัญที่สุด** เพราะอะไร
- การเอาชีวิตรอด เพราะ ถือว่าชีวิตของตนเองสำคัญที่สุด
  - สติ เพราะ หากเรามีสติก็จะทำให้เกิดปัญญาในการแก้ปัญหา
  - ทรัพย์สินเงินทอง เพราะ เป็นสิ่งที่หายากในสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน
  - เพื่อนร่วมทาง เพราะ เพื่อนเท่านั้นสามารถที่จะช่วยเราได้เมื่อประสบกับปัญหาต่าง ๆ

ให้นักเรียนอ่านคำกลอนต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 16-20

ครั้นรุ่งเช้าเข้าเป็นวันอุโบสถ	เจริญรสธรรมาบูชาฉลอง
ไปเจดีย์ที่ชื่อภูเขาทอง	ดูสูงล่องลอยฟ้านภาลัย
อยู่กลางทุ่งรุ่งโรจน์สันโดษเด่น	เป็นที่เล่นนาวาคงคาไส
ที่พื้นลานฐานบัวมั่งถัดบันได	คงคลไหลล้อมรอบเป็นของคัน
มีเจดีย์วิหารเป็นลานวัด	ในจังหวัดวงแขวงกำแพงกัน
ท้องค้ำก่อย่อเหลี่ยมสลับกัน	เป็นสามชั้นเชิงชานตระหง่านงาม
บันไดมีสี่ด้านสำราญรื่น	ต่างชมชื่นชวนกันขึ้นชั้นสาม
ประทักขนิณจินตนาพยายาม	ได้เสร็จสามารถค้ำบอภิวันท์
มีห้องถ้ำสำหรับจุดเทียนถวาย	ด้วยพระพายพัดเวียนดูเหียนหัน
เป็นลมทักขนิณาวรรตนาอัศจรรย์	แต่ทุกวันนี้ชราหนักหนานัก
ทั้งองค์ฐานรานราวถึงเก้าแฉก	เผยอแยกยอดทรวดก็หลุดหัก
โอ้เจดีย์ที่สร้างยังร้างรัก	เสียด้ายนักนิกน่าน้ำตากระเด็น
กระเนืหรือชื่อเสียงเกียรติยศ	จะมีหมดลวงหน้าทันตาเห็น
เป็นผู้ดีมีมากแล้วยากเย็น	คิดก็เป็นอนิจจังเสียงทั้งนั้น

16. คำกลอนบทนี้มีจุดมุ่งหมายอย่างไร

- ก. แสดงให้เห็นว่าชีวิตคือการต่อสู้
- ข. แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่นอนของชีวิต
- ค. แสดงให้เห็นอุปสรรคของชีวิตที่ต้องประสบ
- ง. แสดงให้เห็นว่าลาภ ยศ สรรเสริญ คือสิ่งสูงสุดของชีวิต

17. วรรคใดของคำกลอนที่ทำให้กวีเข้าใจความเป็นไปของชีวิต

- ก. ทั้งองค์ฐานรานราวถึงเก้าแฉก   เผยอแยกยอดทรวดก็หลุดหัก
- ข. โอ้เจดีย์ที่สร้างยังร้างรัก   เสียด้ายนักนิกน่าน้ำตากระเด็น
- ค. กระเนืหรือชื่อเสียงเกียรติยศ   จะมีหมดลวงหน้าทันตาเห็น
- ง. เป็นผู้ดีมีมากแล้วยากเย็น   คิดก็เป็นอนิจจังเสียงทั้งนั้น

ภาคผนวก จ

การวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ความเที่ยงตรง

- แผนการจัดการเรียนรู้
- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
- แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2. ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r)

- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
- แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

3. ค่าความเชื่อมั่น

- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
- แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ตารางที่ 8 ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ ค่า IOC สำหรับ
ผู้เชี่ยวชาญ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

จากการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ ค่า IOC สำหรับผู้เชี่ยวชาญ พบว่ามีแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความเที่ยงตรง เท่ากับ 1.00 จำนวน 5 แผน

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ตารางที่ 9 ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียน
วรรณคดีไทย ค่า IOC สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	+1	-1	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
6	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
7	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
8	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
12	+1	-1	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
13	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
14	+1	-1	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
15	+1	-1	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
16	+1	-1	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
17	+1	-1	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
18	+1	-1	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
19	+1	-1	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
20	+1	-1	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
21	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
22	+1	-1	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
23	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
25	+1	-1	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
26	+1	-1	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
27	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
31	+1	-1	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
32	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
33	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
34	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
35	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
36	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
37	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
38	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
39	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
40	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้

จากการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทย ค่า IOC สำหรับผู้เชี่ยวชาญ พบว่ามีข้อสอบที่มีความเที่ยงตรง เท่ากับ 1.00 จำนวน 16 ข้อ 0.66 จำนวน 11 ข้อ และ 0.33 จำนวน 13 ข้อ

ตารางที่ 10 ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิด
อย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย ค่า IOC สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
4	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
5	+1	-1	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
6	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
7	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
8	+1	-1	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
9	+1	-1	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
10	+1	-1	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
11	+1	-1	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
12	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
14	+1	-1	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
15	+1	-1	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
16	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
17	+1	-1	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
18	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
19	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
21	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
22	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
23	+1	-1	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
24	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
26	+1	-1	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
27	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
31	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
33	+1	0	+1	2	0.66	ใช้ได้
34	+1	-1	+1	1	0.33	ใช้ไม่ได้
35	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

จากการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมี
 วิเคราะห์ในการเรียนวรรณคดีไทย ค่า IOC สำหรับผู้เชี่ยวชาญ พบว่ามีข้อสอบที่มีความเที่ยงตรง เท่ากับ
 1.00 จำนวน 13 ข้อ 0.66 จำนวน 10 ข้อ และ 0.33 จำนวน 12 ข้อ

Prince of Songkhla University
 Pattani Campus

ตารางที่ 11 แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายชื่อของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทย

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.63	0.47
2	0.53	0.67
3	0.40	0.53
4	0.36	0.33
5	0.57	0.47
6	0.63	0.60
7	0.63	0.47
8	0.30	0.33
9	0.70	0.33
10	0.36	0.33
11	0.53	0.40
12	0.53	0.53
13	0.40	0.53
14	0.73	0.27
15	0.70	0.47
16	0.53	0.27
17	0.37	0.33
18*	0.83	0.40
19	0.50	0.20
20	0.67	0.40
21*	0.86	0.33
22*	0.80	0.27
23*	0.80	0.27
24*	0.86	0.47
25*	0.90	0.13
26*	0.83	0.20
27	0.67	0.53

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (γ) เท่ากับ 0.68

หมายเหตุ

1. ข้อสอบที่มีค่า p ต่ำกว่า 0.20 จัดเป็นข้อสอบที่ยาก
2. ข้อสอบที่มีค่า p สูงกว่า 0.80 จัดเป็นข้อสอบที่ง่าย
3. ข้อสอบที่มีค่า r ต่ำกว่า 0.20 จัดเป็นข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่าเกณฑ์
4. ข้อสอบที่มีค่า r เป็นลบ จัดเป็นข้อสอบที่ไม่มีค่าอำนาจจำแนก
5. เนื่องจากข้อสอบเกินจำนวนที่ต้องการจึงตัดออกแบบเจาะจง โดยคัดข้อ 18, 21, 22, 23, 24, 25, 26 ออก รวม 7 ข้อ เพื่อให้ได้จำนวนข้อสอบจำนวน 20 ข้อ ที่จะนำไปใช้การทดลองต่อไป

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ตารางที่ 12 แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายชื่อของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.43	0.72
2	0.40	0.48
3	0.33	0.20
4	0.76	0.38
5	0.73	0.46
6	0.60	0.48
7	0.73	0.22
8	0.53	0.38
9	0.53	0.89
10*	0.73	0.46
11	0.33	0.40
12	0.53	0.38
13	0.70	0.53
14	0.63	0.40
15	0.50	0.28
16*	0.63	0.20
17	0.63	0.40
18	0.50	0.46
19	0.43	0.72
20	0.53	0.38
21*	0.33	0.40
22	0.63	0.40
23	0.33	0.40

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (จ) เท่ากับ 0.64

หมายเหตุ

1. ข้อสอบที่มีค่า p ต่ำกว่า 0.20 จัดเป็นข้อสอบที่ยาก
2. ข้อสอบที่มีค่า p สูงกว่า 0.80 จัดเป็นข้อสอบที่ง่าย
3. ข้อสอบที่มีค่า r ต่ำกว่า 0.20 จัดเป็นข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่าเกณฑ์
4. ข้อสอบที่มีค่า r เป็นลบ จัดเป็นข้อสอบที่ไม่มีค่าอำนาจจำแนก
5. เนื่องจากข้อสอบเกินจำนวนที่ต้องการจึงตัดออกแบบเจาะจง โดยคัดข้อ 10, 16, 21 ออก รวม 3 ข้อ เพื่อให้ได้จำนวนข้อสอบจำนวน 20 ข้อ ที่จะนำไปใช้การทดลองต่อไป

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก จ

คะแนนการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมี

วิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียน

ตารางที่ 13 แสดงคะแนนการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียน

คนที่	แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีไทย			แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมี วิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย
	ก่อนเรียน (Pretest)	หลังเรียน (Posttest)	หลังทิ้งไว้ 2 สัปดาห์	หลังเรียน (Posttest)
1	7	16	14	14
2	9	16	16	13
3	7	15	15	15
4	10	18	19	16
5	3	13	12	13
6	9	18	18	16
7	8	15	15	15
8	7	14	14	14
9	6	15	15	12
10	8	17	15	15
11	8	13	13	13
12	6	16	15	15
13	5	16	16	14
14	6	19	19	16
15	8	16	14	15
16	7	20	20	17
17	5	17	17	13
18	8	18	18	16
19	3	14	15	14
20	5	13	12	14
21	7	16	16	15
22	7	15	15	14
23	7	15	13	13
24	6	14	14	12

คนที่	แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียน วรรณคดีไทย			แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมี วิจารณญาณในการเรียนวรรณคดีไทย
	ก่อนเรียน (Pretest)	หลังเรียน (Posttest)	หลังทิ้งไว้ 2 สัปดาห์	หลังเรียน (Posttest)
25	5	13	13	11
26	9	19	18	17
27	8	18	18	16
28	7	16	16	15
29	9	14	14	14
30	7	15	14	13

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ข

การทดสอบค่าที (T-test) ด้วยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	PRE1	6.9000	30	1.68870	.30831
	POST1	15.8000	30	1.93694	.35363

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	PRE1 & POST1	30	.447	.013

Paired Samples Test

		Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
					Lower	Upper			
Pair 1	PRE1 - POST1	-8.9000	1.91815	.35021	-9.6163	-8.1837	-25.414	29	.000

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	POST1	15.8000	30	1.93694	.35363
	POST2WEE	15.6333	30	2.02541	.36979

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	POST1 & POST2WEE	30	.956	.000

Paired Samples Test

		Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
					Lower	Upper			
Pair 1	POST1 - POST2WEE	.1667	.59209	.10810	-.0544	.3878	1.542	29	.134

ภาคผนวก ๓
ผลงานนักเรียน

Prince of Songkla University
Pattani Campus

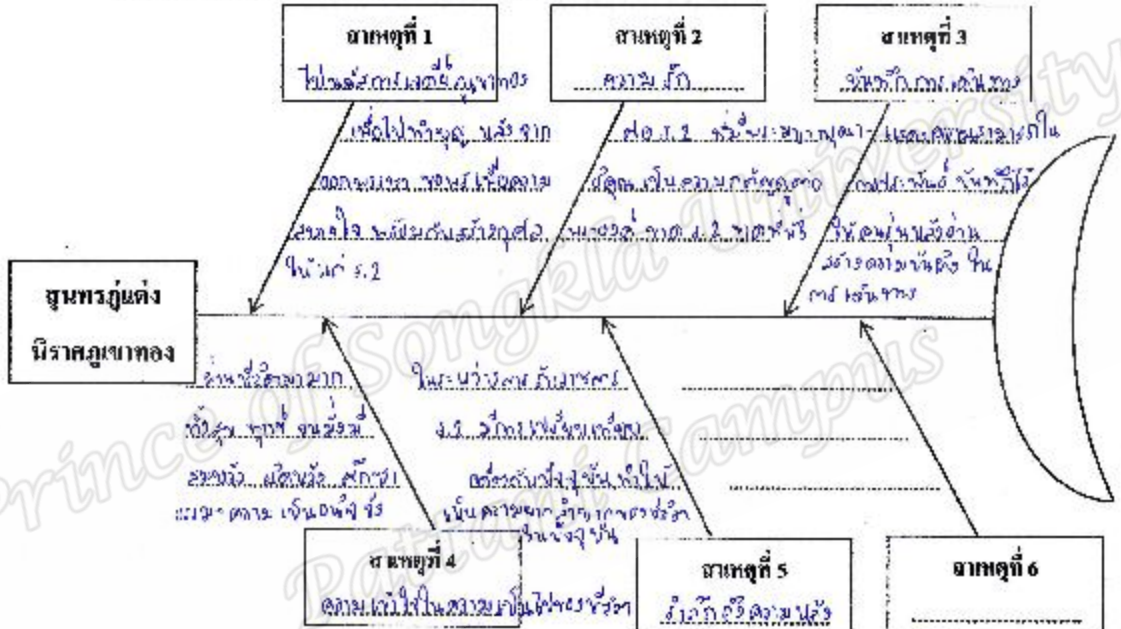
โรงเรียนคณะราชราษฎร์ จังหวัดยะลา
ภาค ๑ คณะกรรมการบริหารวิชาการ พ.ศ. ๒๕๖๑
ใบงานที่ 4 เรื่อง...ความเป็นมาของเรื่อง

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ครูผู้สอนนายพจนันท์ ติบศรีแก้ว

ชื่อ ด.ญ. สุวนันท์ เลขที่ ๑๖๖ ชั้น ๖.1/๕ เลขที่ ๗

ใบงานที่ 4 เรื่อง...ความเป็นมาของเรื่อง

คำชี้แจง : คุณครูภูมิเหตุผลได้ในการแต่งเรื่อง...นิราศภูเขาทอง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น พร้อมเหตุผล ประกอบลงในผังก้างปลา (Fishbone Map) ที่กำหนดให้

สรุปความจากผัง

สาเหตุของนิราศภูเขาทอง มีสาเหตุ 6 ประการ ดังนี้ 1. ไปเล่นสเก็ตบอร์ดที่ภูเขาทอง
 2. ไปเล่นสเก็ตบอร์ดที่ภูเขาทอง แล้วกลัวจนตกใจเกินไปจนล้มตัวลง
 3. ง่วงเกินไปจนเดินหลง 4. ความกลัว 5. กลัวผี 6. ง่วงเกินไปจนเดินหลง

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล นายรณชัย จันทร์แก้ว

รหัสประจำตัวนักศึกษา 5620120605

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
ศิลปศาสตรบัณฑิต (วิชาเอกภาษาไทย)	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	2555

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

ครู อันดับ คศ. 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

รณชัย จันทร์แก้ว, 2560. ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อการคิดอย่างมี
วิจารณญาณ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนวรรณคดีไทยของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ปีที่ 28 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2560).